

วารสาร

นิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน

(Journal Of Nittayasan Siangtham Chakmahayan)

ภาพ : มอบข้าวสารอาหารแห้ง-น้ำดื่ม ช่วยผู้ประสบภัยน้ำท่วม จังหวัดนครพนม

International Standard
Serial Number

ISSN 2465-4205 (Print)
ISSN 2697-4045 (Online)

Approved by
TCI during 2023-2024

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 วารสาร นิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

วารสาร นิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน
(Journal Of Nittayasan Siangtham Chakmahayan)

(สาขานิติศาสตร์ ศีลศาสตร์ และสังคมศาสตร์)

ISSN 2465-4205 (Print) : ISSN 2697-4045 (Online)

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2566 Vol.9 No.2 (July-December 2023)

กำหนดออกวารสารทุก 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

นิตยสารเสียงธรรมจากมหายานเป็นวารสารวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแผ่ผลงานวิชาการของวัดคณะสงฆ์มหายานฝ่ายอนัมนิกายในประเทศไทยสู่สาธารณชน และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่วาทกรรมวิจัย และบทความวิชาการ แก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา นิติศาสตร์ ศีลศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ได้ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอ หรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

กองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาคัดเลือกบทความ ลงตีพิมพ์โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สำหรับข้อเขียนที่ได้รับการพิจารณา กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม โดยรักษาหลักการ และแนวคิดของผู้เขียนแต่ละท่านไว้ ข้อเขียนและบทความที่ตีพิมพ์ ถือเป็นทัศนะส่วนบุคคลของผู้เขียน กองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่ขอรับผิดชอบต่อบทความนั้น ไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ที่ปรึกษา

1.พระคณานิมนธรรมเมธาจารย์	เจ้าคณะใหญ่อนัมนิกายแห่งประเทศไทย
2.พระคณานิมนธรรมวิธานาจารย์	รองเจ้าคณะใหญ่อนัมนิกายฝ่ายขวา
3.พระคณานิมนธรรมวุฒาจารย์	ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่อนัมนิกายฝ่ายขวา
4.พระวิเทศโพธิคุณ, ดร.	เจ้าอาวาสวัดสัณฐานราชวรวิหาร จังหวัดชลบุรี
5.พระมหาปราโมทย์ ปโมทโยม, ดร.	ผู้อำนวยการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ธรรมาธิปไตย DDTV
6.พระครูปลัดณรงค์ฤทธิ์ อุปรกขิโต	พิธีกรรายการ “ตระเวนคน ตระเวนธรรม”

บรรณาธิการบริหาร

องพจนกรโกศล ดร. (พิสิษฐ์ เกียนบัว/ศรีวิชา)

ผู้ช่วยปลัดขวานมิกาย,
ประชาสัมพันธ์คณะสงฆ์อนมิกายแห่งประเทศไทย
เจ้าอาวาสวัดธรรมปัญญารามบางม่วง
ประธานมูลนิธิพระยูไลโกษชัยสงเคราะห์
ประธานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา เขต 14
ผู้จัดการโรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ดร.สุริยา แสงอินตา นักวิชาการศาสนา สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กองบรรณาธิการ

1. ศ.(พิเศษ) ร.ท. ดร. บรรจบ บรรณรุจิ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศ. ดร. ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. รศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. รศ.ดร.สิน งามประโคน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. รศ.ดร.ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
7. พระมหาญาณวัฒน์ จิตฺตพัฒฺโน, ผศ., ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. พระมหาสมบัติ ธนปญฺโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. ผศ. ดร. อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. พระศรีวิจิราที, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
11. พระมหาหมื่นรินทร์ ปุริสฺสฺสโตโม ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
12. พระมหาสายัณห์ เปมสฺสโร.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
13. ผศ. ดร.วราภรณ์ พูลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
14. พระครูนนทกิตติคุณ, ดร. (กิจการ โขติปญฺโญ)	ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย
15. พระมหาเอกพันธ์ วรธมฺมณฺญ (มะเตือ)	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์
16. ดร.จรัส มุ่งเผือกกลาง	วิทยาลัยนครราชสีมา
17. ดร.กุศล บอกรบุญ	ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
18. ดร.จักรพงษ์ ทิพสุ่งเนิน	นักวิชาการศาสนา สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

1. นายวัชร เกษทองมา

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

1. นางสาวธีร์วี เดชดวง
2. นางสาวนวิรัตน์ เดชดวง

ออกแบบปก/ จัดรูปเล่ม ดร.สุริยา แสงอินตา

พิสูจน์อักษร นางสาวธีร์วี เดชดวง

สำนักงาน วัดธรรมปัญญาารามบางม่วง วัดธรรมปัญญาารามบางม่วง อ.สามพราน จ.นครปฐม

เว็บไซต์วารสาร <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/nsc>

บทบรรณาธิการ

วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน (Journal Of Nittayasan Siangtham Chakmahayan) ได้ตีพิมพ์เผยแผ่มาหลายปีในรูปแบบของ “หนังสือเสียงธรรมจากมหายาน” ทั้งนี้ ทางบรรณาธิการได้ดำเนินการขอเลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร และได้ตีพิมพ์ในชื่อว่า “วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน” โดยได้ตีพิมพ์ครั้งแรกภายใต้เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number-ISSN) ซึ่งกำกับโดยสำนักหอสมุดแห่งชาติ ตีพิมพ์ครั้งแรก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแผ่ผลงานวิชาการของคณะสงฆ์มหายานฝ่ายอนันตนิกาย ในประเทศไทยสู่สาธารณชน และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่วาทกรรมวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ศิลปศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ตลอดจนการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และงานวิชาการด้านต่าง ๆ สู่สาธารณชน

วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน เป็นวารสารที่มีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหา และขั้นตอนกระบวนการจัดทำซึ่งได้รับความเมตตาและอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ผู้ที่จะตีพิมพ์บทความที่เผยแพร่นี้ ในวารสารนี้ ได้ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายใน ภายนอกมหาวิทยาลัย และนักวิชาการทั่วไป

คณะกรรมการบรรณาธิการประจำวารสาร ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่วาทกรรม และเนื้อหาต่างๆ ทางวิชาการในเล่มนี้ ขอขอบคุณในความไว้วางใจทุกท่านที่ให้ความเชื่อมั่นแก่ทีมงานด้วยดีตลอดมาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน เล่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เพื่อการเรียนรู้ และพัฒนาปัญญาอื่นๆ ขึ้นสืบไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

//บทความวิชาการ

เรื่อง

ที่

ระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ในพุทธศตวรรษที่ 26
สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์.....1
พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ (มะเตือ), นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมาเขต 1..... 21
ประดิษฐ์ ฉัตรจรัสกุล, ทวีศักดิ์ แก้วอาษา,
วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม, อดิศักดิ์ เทียมกลาง, คัมภีร์ สุดแท้

ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี..... 33
วศิน สอนโพธิ์, วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม,
ประยงค์ แก่นลา, สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา, อภิสิทธิ์ บุญยา

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1.....45
ประยงค์ แก่นลา, วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม,
วศิน สอนโพธิ์, ทวีศักดิ์ แก้วอาษา, อภิสิทธิ์ บุญยา

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2.....56
วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม, พจน์ เจริญสันติเยะ,
สมักร ไวยขุนทด, พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย, สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.....70
ชีวิน บุญถม, สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา, พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย, วิมาน วรรณคำ, เนรัญ วชิระอังกร

การขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมสู่ชุมชนเมืองนำอยู่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.....82
พระครูโอภาสทนทกิตติ์, ผศ.ดร.

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครราชสีมาเขต 3..... 95
วิมาน วรรณคำ, วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม, วรุดิ พุดศรี,
เนรัญ วชิระอังกร, สมักร ไวยขุนทด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ.....	107
เนรัญ วชิระอังกร, สุวิจักขณ์ มั่นสารนียธรรม, วิรัตน์ พงษ์วัฒน์เกษม, วรวิทย์ พุดศรี, สมเดช สาวันดี	

การบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 3.....	119
รัตนา ศรีช่วย, กรองทิพย์ นาควิเชตร	

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี.....	132
ธนภรณ์ แซ่ลิ่ม, วรวิทย์ พุดศรี, จำรัส มุ่งเผือกกลาง, สุนทร โคตรบรรเทา, สุวัฒน์ อาษาสิงห์	

การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา.....	145
ธนภรณ์ แซ่ลิ่ม, พัชรินทร์ โลหา, ซาลินี มานะยิ่ง, พัชรียา กระตม, โสภพร ลุนสำโรง	

วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่ การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนาหายานในประเทศไทย.....	155
ผศ.สมภพ สายหยุด, พระพิสิษฐ์ ศรีวิชา, พระครูโอภาสปัญญาวรคุณ พระครูสังฆรักษ์วิจิตร ธีรจิตโต,ดร., ดร.สุริยา แสงอินตา	

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง วอลเลย์บอล และความพึงพอใจร่วมกับการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LTของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	170
ธีรกานต์ สิงโตหิน, คงศักดิ์ สังฆมานนท์	

//บทความวิชาการ

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสื่อลามกกรณีการเผยแพร่ภาพสดลามกในสังคมออนไลน์.....	182
ปิยะพร ศรีวิชา	

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน.....	192
----------------------------	-----

ระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
จังหวัดสุรินทร์

A SAPPURISADHAM SEVEN BASED SOCIAL STUDY TEACHING SYSTEM TO
ENHANCE LEARNING IN THE 21ST CENTURY FOR GENERAL EDUCATION
PRAPARIYATTIDHAM SCHOOL IN SURIN PROVINCE.

พระมหาเอกพันธ์ วรธมมณฺญ (มะเตือ)¹ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ²

นิสิตปริญญาเอก ค.ด.(การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

อาจารย์ประจำหลักสูตร ค.ด.(การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²

Phramaha Ekkapan Warathamanyu (Maduea)¹ Niwes Wongsuwan²

Ed.D. Student (Teaching Social Studies) Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹

Lecturer of Doctor of Education in Teaching Social Studies,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University²

Corresponding Author E-mail : maduea.3511@gmail.com

(Received : 13 August 2023 ; Edit : 15 August 2023 ; accepted : 16 August 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษา 2) เพื่อประเมินความต้องการเกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษา 3) เพื่อพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา 4) เพื่อประเมินและรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษา 5) เพื่อนำเสนอระบบการสอนสังคมศึกษา ผลวิจัยพบว่า

1) คุณลักษณะองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษา พบว่า ระบบการสอนสังคมศึกษา มี 4 ประการ คือ (1) ด้านหลักสูตร (2) ด้านเนื้อหา (3) ด้านกิจกรรม (4) ด้านการวัดและประเมินผล การบูรณาการการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มี 7 อย่าง คือ (1) การสอนให้นักเรียนรู้จักเหตุ (2) การสอนให้นักเรียนรู้จักจุดมุ่งหมายและเหตุผล (3) การสอนให้นักเรียนรู้จักตน (4) การสอนให้นักเรียนรู้จักประมาณ (5) การสอนให้นักเรียนรู้จักกาล (6) การสอนให้นักเรียนรู้จักชุมชน (7) การสอนให้นักเรียนรู้จักบุคคล ทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 มี 5 ประการ คือ (1) ทักษะด้านการเรียน (2) ทักษะนวัตกรรม (3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (4) ทักษะชีวิต (5) ทักษะอาชีพ และการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม มี 4 ประการ คือ (1) ด้านวิชาการ (2) ด้านผู้เรียน (3) ด้านการบริหาร (4) ด้านการเรียนการสอน

2) ระบบการสอนสังคมศึกษา คือ แบบจำลองระบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามนวัตลักษณ์ 5 ประการ EKKAPAN PLAN ดังนี้ (1) มีวินัย (2) ใฝ่เรียนรู้ (3) ชูคุณธรรม (4) นำวิชาการ และ (5) การจัดการเป็นเลิศ

3) ผลประเมินและรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ (Rating Scale) 5 ระดับ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 5.00

คำสำคัญ : ระบบการสอนสังคมศึกษา, หลักสัปปุริสธรรม 7, การเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26

Abstract

The objectives of this research were 1) to study characteristics of knowledge Social Study teaching System, 2) to assess the needs of Social Study teaching System, 3) to develop a Social Study teaching System, 4) to assess and certify the quality from experts in the development of Social Study teaching System, 5) to present a Social Study teaching System. The findings from the researcher were as follow:

1) Context - the characteristics of knowledge about Social Study teaching System consisted of 4 aspects, namely, (1) a system in curriculum development, (2) a system in content development, (3) a system in activity development, (4) a system in measurement and assessment development. Comprised the integration of social studies teaching in accordance with the Sappurisdham 7: (1) teaching students to know causes, (2) teaching students to know purposes and reasons, (3) teaching students to know themselves, (4) teaching students to know moderation, (5) teaching students to know time, (6) teaching students to know communities, (7) teaching students to know individuals. Included 5 skills promoting learning in the 21st Century: (1) learning skills, (2) innovative skills, (3) information, media, and technology skills, (4) life skills, (5) career skills. Four development approaches of Prapariyattidham school were (1) academic approach, (2) learner approach, (3) administration approach, (4) teaching and learning approach.

2) Social Study teaching System offering 5 EKKAPAN PLAN as follow: (1) self- discipline, (2) learning desire, (3) pursue moral merit, (4) good at academics and (5) excellence in management.

3) The assessment and quality assurance results from the experts considered from 5 rating scales revealed appropriateness was at the highest level overall mean score was 5.00.

Keywords : Social teaching system, Sappurisdham 7, Learning in the 21st century

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม อันทำให้การศึกษาต้องมีการปรับตัวเพื่อผลิตพลเมืองของโลกให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและประเทศชาติ เป็นสิ่งทุกฝ่ายต่างต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงการให้การยอมรับในระบบการจัดการศึกษาตลอดมาว่าจะนำไปสู่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและสังคมโดยเร็วที่สุด (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2554)

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ทั่วโลกต่างตื่นตัวกับการสร้างพลเมืองให้สามารถดำรงอยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสงบสุขและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดทักษะสำคัญ เรียกว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century skills) ริเริ่มก่อตั้งโดยภาคีเครือข่ายแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership in 21st century) ของประเทศสหรัฐอเมริกา เกิดจากการรวมตัวของนักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญจากอาชีพที่หลากหลาย ได้ร่วมกันค้นหาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างทักษะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดความตระหนักและเตรียมตัวเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีความท้าทายทางด้านการใช้ชีวิตเป็นอย่างมาก มีการกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับนักการศึกษาและสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่าง ๆ ได้แก่ วิชาแกน (Core subject) ซึ่งเป็นเนื้อหาในวิชาหลักในวิชานั้น และเพิ่มเติมขอบข่ายของสหวิทยาการสำหรับศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับวิชาที่ให้นักเรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถดำรงชีวิตได้ในฐานะพลเมืองโลกอย่างสมบูรณ์ ได้แก่ ความตระหนักเรื่องของโลก (Global awareness) พื้นฐานเกี่ยวกับการเงิน เศรษฐกิจธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial literacy) พื้นฐานความเป็นพลเมือง (Civic literacy) พื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพ (Health literacy) พื้นฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (Environmental literacy) และชุดทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation skills) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, Media & Technology skills) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career skills) ซึ่งการจะให้นักเรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 เหล่านี้ได้ ครูคือกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนนักเรียนจากในชั้นเรียน ทำให้มีการปรับรูปแบบประยุกต์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียน กระตุ้นให้ครูแห่งศตวรรษที่ 21 เรียนที่จะสร้างเทคนิคการสอนแบบใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาผสมผสาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบตอบสนองระหว่างนักเรียนและครู เมื่อแนวคิดได้แพร่หลายไปทั่วโลก มีการตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างประเทศของนักการศึกษาและครูทำให้เกิดเครือข่ายทางองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งกระตุ้นให้การศึกษาทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญต่อการสร้างพลเมืองที่มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มากขึ้น (วิจารณ์ พานิช. 2555)

สถานศึกษามีความสำคัญอยู่ในระดับหนึ่ง ที่จะสามารถส่งมอบอบรมบ่มเพาะให้กับนักเรียนนักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้แล้วยังไม่พอ ต้องมีความดีควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน เพราะถ้ามีแต่ความรู้ความสามารถแต่ยังขาดความดีไม่เป็นผู้รู้จักเหตุ ไม่รู้จักผล ไม่รู้จัก

ตน ไม่รู้จักประมาณ ไม่รู้จักกาล ไม่รู้จักชน ไม่รู้จักเลือกคบบุคคลแล้วในอนาคตก็อาจนำความรู้ที่มี สร้างความ วิตติเสียหายให้กับตนเอง สังคม และประเทศชาติได้

ในการจัดการเรียนตามหลักสัปปริสธรรม 7 จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดีตามความหมายทางพระพุทธศาสนา มีความองค์ความรู้และสามารถประพัตินให้ถูกต้องดังามทั้ง ต่อตนเองและผู้อื่น ครองตนได้และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือเป็นคนดีแท้ นำไปสู่ความเจริญความก้าวหน้า โดย ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนตามหลักสัปปริสธรรม 7 ขึ้น อันได้แก่ ขั้นที่ 1) ธัมมัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุรู้จัก หลักการ รู้ความจริง เช่น รู้ว่าอะไรคือความสุข อะไรคือความทุกข์ รู้ว่าอะไรคือต้นเหตุของปัญหารู้จักว่ากำลัง เรียนเรื่องอะไร อะไรคือสิ่งที่กำลังเรียน ขั้นที่ 2) อัตถัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักผลรู้จุดหมาย เช่น ประโยชน์ที่จะได้รับคืออะไร ผลที่เกิดจากการกระทำเป็นข้อดีหรือข้อเสียจะมีองค์ความรู้อะไรที่จะเกิดขึ้น ขั้นที่ 3) อัตตัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักตน รู้จักตัวเอง สถานะวุฒิภาวะ กำลัง ความสามารถ แล้วทำให้ถูกต้อง เช่น รู้ว่าตนเองอยู่ในวุฒิภาวะใด มีความสามารถด้านไหน มีสถานะสติปัญญาอย่างน้อยแค่ไหน ขั้นที่ 4) มัตตัญญา คือ ความรู้จักประมาณ ความพอดีพองาม ไม่ฟุ่มเฟือย เช่น รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักประมาณใน ความสันโดษ รู้จักยินดีในสิ่งที่มีอยู่ ขั้นที่ 5) กาลัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักเวลาที่เหมาะสมในหน้าที่ ในการ ทำงาน เช่น รู้จักว่าเวลาไหนควรเรียน รู้จักว่าเวลาไหนควรทำงาน รู้จักว่าเวลาไหนควรทานบุญ ประกอบ พิธีกรรมในทางศาสนา ขั้นที่ 6) ปริสสัญญา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน สังคมต่าง ๆ กิริยามารยาทที่ควรปฏิบัติ ต่อกลุ่มคน ปฏิบัติตามชุมชนนั้น ๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมดังาม เช่น รู้จักว่าชุมชนนั้น ๆ มีขนบธรรมเนียม ประเพณีอย่างไรก็ควรปฏิบัติตามชุมชนนั้น ๆ รู้จักว่าสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ เขามีกิริยามารยาทเป็นอย่างไรก็ พึงปฏิบัติตามอย่างนั้น รู้จักการเข้าหาชุมชนนั้น ๆ อย่างเข้าใจ และถูกต้องดังาม ขั้นที่ 7) บุคคลปริปริญญา คือ รู้จักเลือกคบบุคคลตามความแตกต่าง อธิยาศัยและคุณธรรม เช่น รู้จักว่าควรคบบุคคลเช่นใดจึง เหมาะสมถูกต้องและดังาม รู้จักว่าบุคคลนั้น ๆ มีอธิยาศัยและคุณธรรมยิ่งหย่อนอย่างไรและควรปฏิบัติต่อ อยางไรจึงจะเหมาะสมดังาม รู้จักประเภทของแต่ละบุคคลว่าควรคบหาหรือไม่อย่างไร (วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. 2546)

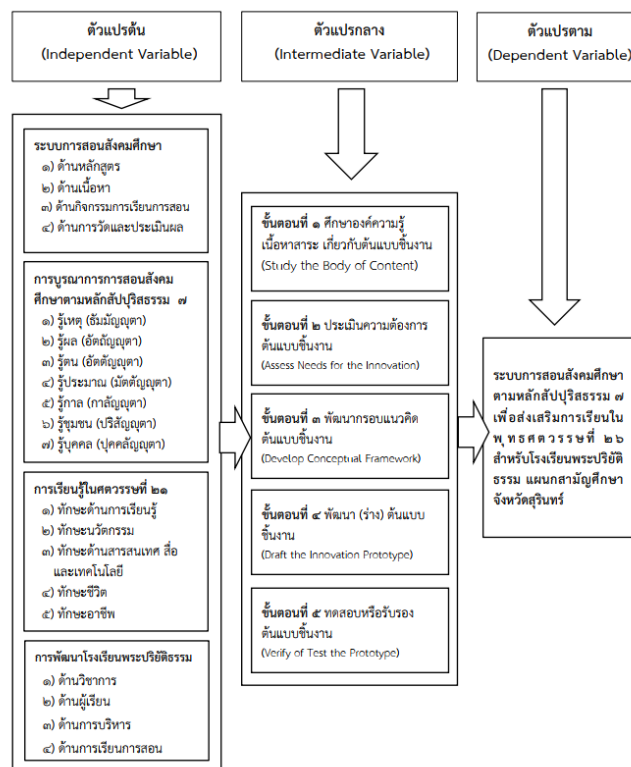
ผู้วิจัยจึงเห็นว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นสาขาวิชาหนึ่งที่มีสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระการเรียนรู้สัมพันธ์กับ วิชาแกนและขอบข่ายเพิ่มเติมตามข้อเสนอของภาคีทักษะศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การเงิน เศรษฐศาสตร์ และ หน้าที่พลเมือง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาและครูสังคมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ครูสังคมศึกษาต้องรู้จักประยุกต์ใช้หรือสามารถให้คำแนะนำให้ผู้เรียน สามารถปรับตัวและทำความเข้าใจกับบทเรียนที่มีเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งครูควรกระทำเพื่อให้ผู้เรียนเกิด ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ครูสามารถใช้ประสบการณ์การสอนของครูเป็นตัว พิจารณา โดยประสบการณ์การสอนจะช่วยให้ครูสามารถทราบสถานการณ์ในปัจจุบันของผู้เรียนและชั้นเรียน ในห้อง ช่วยฝึกทักษะการสอนในชั้นเรียนของครูสังคมศึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาการ จัดการเรียนและควบคู่กับการขัดเกลาจิตใจในการเรียนตามหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาตนให้เป็นศาสน ทายาทที่ดี รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล และรู้จักการวางตนในสังคมตลอดทั้งเลือกคบ บุคคลให้เหมาะสมตามสถานะของตนเองและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างถูกต้อง

และเหมาะสมดีงาม เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูสังคัมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อประเมินความต้องการเกี่ยวกับระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์
4. เพื่อประเมินและรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิของการพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์
5. เพื่อนำเสนอระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1, กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development = R&D) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาในภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) รวมถึงมีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยได้กำหนดระบบการวิจัย แบ่งการศึกษาออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) (R1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปติธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview Research) (R1) เพื่อประเมินความต้องการเกี่ยวกับระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปติธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) (D1) เพื่อพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปติธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ (ฉบับร่างที่ 1)

ขั้นตอนที่ 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Connoisseurship) (R2) เพื่อประเมินและรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิของการพัฒนาระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปติธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ (ร่างฉบับที่ 2)

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอระบบ (D2) จากการวิจัยทางเอกสาร ทางสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย และประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิเศษแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 6'c Technic Analysis การทำ Matrix Analysis และวิธีการยืนยันความเที่ยงตรงของข้อมูล Triangulation Technic จัดทำระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปติธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลหลัก คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด และสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะการสร้างเครือข่ายข้อมูล เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะการสร้างเครือข่ายข้อมูลที่ต้องการ เริ่มต้นเลือกผู้ที่เหมาะสม ด้วยการมีจุดเริ่มต้น ของผู้ที่รู้จักจริง คนแรกแล้วขอให้ท่านได้แนะนำผู้รู้ คนต่อ ๆ ไปให้สำหรับการไปเก็บข้อมูลการวิจัยต่อเนื่อง

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนที่ 2 การวิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 4 รูป ด้านการสอนสังคัมศึกษา จำนวน 4 รูป/คน ด้านนวัตกรรมการสอน จำนวน 5 รูป/คน และด้านพัฒนาระบบการสอน จำนวน 4 รูป/คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 รูป/คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อการประเมินระบบการสอน (ฉบับร่างที่ 1) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบคุณภาพระบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนสังคมศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งสิ้นจำนวน 13 รูป/คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Connoisseurship) เพื่อประเมินและรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิของการพัฒนาระบบการสอน (ฉบับร่างที่ 2) เพื่อประเมินและรับรองคุณภาพระบบ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนสังคมศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 5 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยด้านความตรง Face Validity โดยอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และครบถ้วนเหมาะสมทางวิชาการ และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องโครงสร้างวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน ได้ค่า IOC ระหว่าง 1.00

2. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยร่างแบบสัมภาษณ์โดยศึกษาแนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ได้ตรวจสอบคุณภาพเอกสารแล้ว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ตามแนวคิดระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปริยธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สร้างแบบสอบถามแบบตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ ให้สอดคล้องกับขอบเขตและ วัตถุประสงค์ของการวิจัยและพัฒนาปรับปรุงให้ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ทำการวิจัย

3. คำถามสนทนากลุ่ม นำผลสังเคราะห์จากการทบทวนเอกสารและผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการศึกษาวิจัย มาเป็นแนวทางในการสร้างแนวคำถามสนทนากลุ่มตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดการวิจัย

4. แบบประเมินการรับรองประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ผลประเมินและรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปริยธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 โดยพิจารณาจากเกณฑ์ (Rating Scale) 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 5.00

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ในแต่ละระยะของการดำเนินวิจัย แล้วจะนำมาผ่านกระบวนการดังต่อไปนี้ ในทุกดำเนินการตามกระบวนการดังต่อไปนี้ในทุก ๆ ระยะการวิจัย ที่มี 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สรุปประมวลตามประเด็นของวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด ปัญหาของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้เทคนิคของการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ แต่ละวิธีการขึ้นอยู่กับสาระสำคัญของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปลี่ยนข้อมูลดิบจากการดำเนินการวิจัย มาเป็นสารสนเทศการวิจัย เป็นบทสรุปของการวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ แนวคิดกรอบความคิดใหม่ ที่ใช้ในการวิจัยในระยะถัดไป จนกระทั่งจบการดำเนินวิจัยในขั้นตอนของการประเมินรับรองระบบฯ เพื่อให้ได้ระบบแนวคิดใหม่ กรอบแนวความคิดใหม่ องค์ความรู้ชุดใหม่ ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. **ขั้นตอนการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)** เพื่อศึกษาคุณลักษณะองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26

2. **ขั้นตอนการวิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview Research)** และการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis Technic) QDAT Knowledge 2 วิธี ประกอบด้วย

ก. กระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค 6' C โดยวิธีการเปลี่ยนข้อมูลดิบเป็นสารสนเทศการวิจัย เป็นบทสรุปของการวิจัย ให้ระบบความคิดและเป็นกรอบแนวคิดผลการวิจัยที่เกิดจากการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ได้แก่ 1) Concept (มโนทัศน์) กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ 2) Contents สรุปประเด็นสำคัญ 3) Classify ทำการจำแนกกลุ่มเนื้อหา จัดกลุ่มระบบข้อมูล แยกองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบของข้อมูล 4) Category จัดกลุ่มข้อมูลใหม่ จัดกลุ่มความสัมพันธ์ของข้อมูล สรุปเนื้อหาใหม่ 5) Conceptualize การจัดทำกรอบระบบความคิดการวิจัย กำหนดกรอบความสัมพันธ์ของประเด็นหลัก ด้วยตรรกะเหตุผล เชื่อมโยงข้อมูลเป็นแผนภูมิ 6) Communication การแปลความ ตีความข้อมูล อธิบายความหมายของกรอบการคิด อธิบายความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัย สรุปความเป็นความรู้ใหม่ (พล.อ.ต. นภัทร์ แก้วนาถ. 2555)

ข. เทคนิค Triangulation : การยืนยัน 3 เสา่ การมีข้อมูลการวิจัย 3 มิติ ที่มีความสัมพันธ์ มีความสอดคล้อง ด้านข้อมูล (Data triangulation) การยืนยันด้วยบุคคล 3 ท่าน ด้านวิธีวิจัย (Method Triangulation) การเลือกใช้วิธีเก็บข้อมูล มากกว่าหนึ่งวิธีการ ด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) ทฤษฎีที่ใช้อ้างอิง พิจารณาจาก การเลือกใช้ทฤษฎี ในการตีความและสรุปความหมายมากกว่าหนึ่งทฤษฎี ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการยืนยันด้วยบุคคล 3 ท่าน

3. **ขั้นตอนการสนทนากลุ่มย่อย Focus Group** ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มย่อย มาตรวจสอบด้วยหลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangular Technic) และเทคนิค Matrix Analysis และจัดการวิเคราะห์ข้อมูลดิบที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบแล้ว การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อดีหลัก 6' C. Technic Analysis

4. **ขั้นตอนการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Connoisseurship)** ประเมินและรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 ที่ครบถ้วนมากที่สุด เพื่อยืนยัน ประเมิน ตัดสิน โดยการนำเสนอในการประชุมผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Connoisseurship)

5. **ขั้นตอนนำเสนอระบบ** จากการวิจัยทางเอกสาร ทางสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย และประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิเศษแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

6'c Technic Analysis การทำ Matrix Analysis และวิธีการยืนยันความเที่ยงตรงของข้อมูล Triangulation Technic จัดทำระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ นำเสนอฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะองค์ความรู้ และประเมินความต้องการเกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์

1.1 ผลวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview)

1.1.1 ระบบการสอนสังคมศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

1) ระบบการพัฒนาด้านหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรระบบการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งเน้นไปที่การสร้างและปรับปรุงเนื้อหาการเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในสังคมและตลาดแรงงาน การพัฒนาหลักสูตรระบบการสอนก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการใหม่ๆ สร้างความรู้และทักษะที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงความต้องการและการพัฒนาของสังคมในยุคปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมต่อการใช้ชีวิตในสังคมที่แตกต่างกันไป **2)ระบบการพัฒนาด้านเนื้อหา** ระบบการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ของนักเรียนในสถาบันการศึกษา การพัฒนาด้านเนื้อหาเป็นการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเป็นประสบการณ์ที่มีความสุขสำหรับผู้เรียน ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ผู้พัฒนาระบบการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความต้องการและความสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว **3)ระบบการพัฒนาด้านกิจกรรม** การพัฒนาระบบการเรียนการสอนด้านกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เนื่องจากระบบการเรียนการสอนด้านกิจกรรมช่วยสร้างประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในการเรียนในสถานการณ์จริง ทั้งยังเป็นหนึ่งในแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจสำหรับนักเรียนในสถาบันการศึกษา กิจกรรมที่น่าสนใจนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมและการทำงานเป็นทีม แต่ยังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และความคิดริเริ่มใหม่ในการแก้ปัญหา **4)ระบบการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล** การวัดและประเมินผลระบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการประเมินความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของระบบการศึกษา การพัฒนาด้านนี้เกี่ยวข้องกับการรับรู้และทำความเข้าใจในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการเรียนของนักเรียน ทั้งยังช่วยให้สถานศึกษาและผู้ปกครองได้ทราบถึงความสำเร็จและความพึงพอใจของการเรียนของนักเรียน

1.1.2 การบูรณาการการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

1) การสอนให้นักเรียนรู้จักเหตุ การสอนให้นักเรียนจักเหตุคือกระบวนการที่ช่วยให้เด็กเข้าใจและรับรู้เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยการเรียนเหตุจะช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์และเข้าใจสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการเรียนเกี่ยวกับเหตุประกอบด้วยการตรวจสอบและวิเคราะห์สาเหตุที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ

2) การสอนให้นักเรียนรู้จักจุดมุ่งหมายและเหตุผล การสอนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เติบโตและเรียนในสถานศึกษา โดยหน้าที่สำคัญของผู้สอนคือให้นักเรียนจักจุดมุ่งหมายและเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ซึ่งการสอนมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาและเติบโตของนักเรียน การที่นักเรียนจักจุดมุ่งหมายและเหตุผลที่มีอยู่เบื้องหลังการเรียนจะช่วยให้พวกเขาเข้าใจว่าทำไมการเรียนนั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่ออนาคตของพวกเขา

3) การสอนให้นักเรียนรู้จักตน การสอนเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน แต่การสอนให้นักเรียนจักตนเองก็เป็นสิ่งสำคัญอีกด้วย เพราะเมื่อนักเรียนจักตนเองอย่างแท้จริง พวกเขาจะมีความเข้าใจและความสุขที่ดีกว่าในการเรียนและชีวิตประจำวัน เมื่อเราพูดถึงการสอนเพื่อให้นักเรียนจักตนเองนั้นหมายความว่าเราต้องเน้นให้เขาเข้าใจเรื่องราวของตัวเอง อย่างไรก็ตาม วิธีการสอนเหล่านี้ ควรจะไม่เป็นเพียงการกล่าวถึงคุณสมบัติทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังควรสอนให้เขาเข้าใจความคิดเห็นของตนเองและความรู้สึกในต่าง ๆ ด้วย

4) การสอนให้นักเรียนรู้จักประมาณ การสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะของนักเรียน แต่การสอนที่เป็นไปตามหลักสูตรและหนังสือเรียนอย่างเท่าเทียมกันอาจไม่เพียงพอในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนใช้ชีวิตในสังคม การสอนไม่เพียงแค่นี้ให้ความรู้เท่านั้น แต่ควรเป็นการนำเสนอความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม การสอนเพื่อให้นักเรียนจักความพอประมาณ ความพอดีในการใช้ชีวิตนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญ

5) การสอนให้นักเรียนรู้จักกาล การบริหารเวลาเป็นทักษะที่สำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและลำดับความสำคัญของงานที่ต้องทำ การบริหารเวลาเริ่มต้นด้วยการวางแผนอย่างรอบคอบ ให้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องทำ วางแผนทำให้เรามีความชัดเจนในการเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลา

6) การสอนให้นักเรียนรู้จักชุมชน การสอนให้นักเรียนจักชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการศึกษาของเด็ก ชุมชนเป็นสถานที่ที่เด็กได้เรียนเรื่องราวของคนในพื้นที่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความเป็นตนของชุมชนที่ตนเองอยู่อย่างใกล้ชิด เนื่องด้วยชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเรา มันเป็นสถานที่ที่เราอาศัยอยู่ ทำงาน และเติบโตพร้อมกับผู้คนที่มีความสัมพันธ์กับเรา การเรียนจักชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะเสริมสร้างความเข้าใจและความรู้ในนักเรียน

7) การสอนให้นักเรียนรู้จักบุคคล การสอนให้นักเรียนจักบุคคลเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะสังคมที่สำคัญอย่างยิ่งในวงการการศึกษา การรู้จักบุคคลไม่เพียงแค่นั้นเป็นการรับรู้ชื่อและตำแหน่งของบุคคลนั้น ๆ เท่านั้น แต่เป็นการเข้าใจคุณค่า บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของบุคคลด้วย ทักษะนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจและเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทักษะสังคมและการเข้าสังคมของเด็กและนักเรียน การรู้จักบุคคลสามารถช่วยให้เด็กและนักเรียนเรียนเกี่ยวกับความหลากหลายของบุคคลที่อยู่รอบตัว รวมถึงเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีของผู้คนในสังคม

1.1.3 ทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

1) **ทักษะด้านการเรียน** การพัฒนาทักษะด้านการเรียนเป็นกระบวนการที่ทำทลายและมีประสิทธิภาพในการสร้างพื้นฐานความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนในยุคปัจจุบัน เพื่อพัฒนาทักษะด้านการเรียนให้กับนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพของตนเอง ผู้ประกอบการภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกันเพื่อให้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยทรัพยากรที่จำเป็น เช่น หนังสือเรียนที่อัปเดต, เทคโนโลยีที่ทันสมัย, และเครื่องมือการเรียนรู้ที่ใช้ง่าย 2) **ทักษะด้านนวัตกรรม** การพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมของนักเรียนในสมัยปัจจุบัน โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต้องการบุคคลที่มีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน สามารถทำได้โดยให้นักเรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม เช่น การเขียนโปรแกรม การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ หรือการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เป็นที่นิยมในวงการนวัตกรรม 3) **ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี** การพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่นักเรียนควรให้ความสำคัญในยุคที่เทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศ นักเรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับการค้นหาและการวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และประมวลผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหมายและนำไปใช้ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ 4) **ทักษะชีวิต** การพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนเป็นกระบวนการที่ต้องเน้นการเรียนทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เนื่องจากทักษะชีวิตจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านอารมณ์และการจัดการความรู้สึก นักเรียนจะเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาและการปรับตัวเมื่อพบกับสถานการณ์ที่ท้าทาย 5) **ทักษะอาชีพ** การพัฒนาทักษะอาชีพเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานที่แข็งแกร่งขึ้นในอนาคต การพัฒนาทักษะอาชีพไม่เพียงแต่เกี่ยวกับการเรียนรู้ความรู้ทางทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังเน้นการพัฒนาทักษะที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และทักษะด้านเทคโนโลยี การพัฒนาทักษะอาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเผชิญกับอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานในอนาคต การสอนและสนับสนุนในการพัฒนาทักษะอาชีพนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ควรละเลย

1.1.4 การพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ในพุทธศตวรรษที่ 26 พบว่า

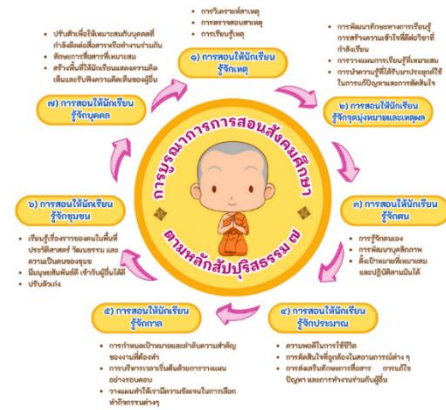
1) **ด้านวิชาการ** การพัฒนาโรงเรียนด้านวิชาการเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเติบโตและพัฒนาของสถานศึกษา โรงเรียนที่มีการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่องจะสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้ที่ดีและการพัฒนาที่เต็มตัว เพื่อสร้างสถานศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในยุคที่เทคโนโลยีและสารสนเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 2) **ด้านผู้เรียน** การพัฒนาโรงเรียนเพื่อผู้เรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญและท้าทายในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยแรงบันดาลใจและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับนักเรียนในปัจจุบัน โรงเรียนที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสามารถสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนให้กับชุมชนและสังคมในระยะยาวได้ ซึ่งการพัฒนาโรงเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งเน้นให้

ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุด โรงเรียนที่พัฒนาเหมาะสมจะสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ตามตนเองได้ 3) ด้านการบริหาร การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเริ่มต้นด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจน ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่รองรับและสร้างแรงบันดาลใจให้กับคณะผู้สอนและนักเรียน ควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์และการประเมินสภาพปัจจุบันของการบริหารทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อระบุปัญหาที่มีอยู่และรับรู้โอกาสทางการพัฒนาที่เป็นไปได้ 4) ด้านการเรียนการสอน หนึ่งในแนวทางการพัฒนาที่สำคัญคือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน โรงเรียนควรมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยเช่นคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และอุปกรณ์อื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและเรียน และส่วนสำคัญ คือ การให้ความสำคัญกับการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ โรงเรียนควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยแรงบันดาลใจ

1.2 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 2, ระบบการสอนสังคัมศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 3, การบูรณาการระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริสธรรม 7

ภาพที่ 4, ทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26

ภาพที่ 5, การพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมในพุทธศตวรรษที่ 26

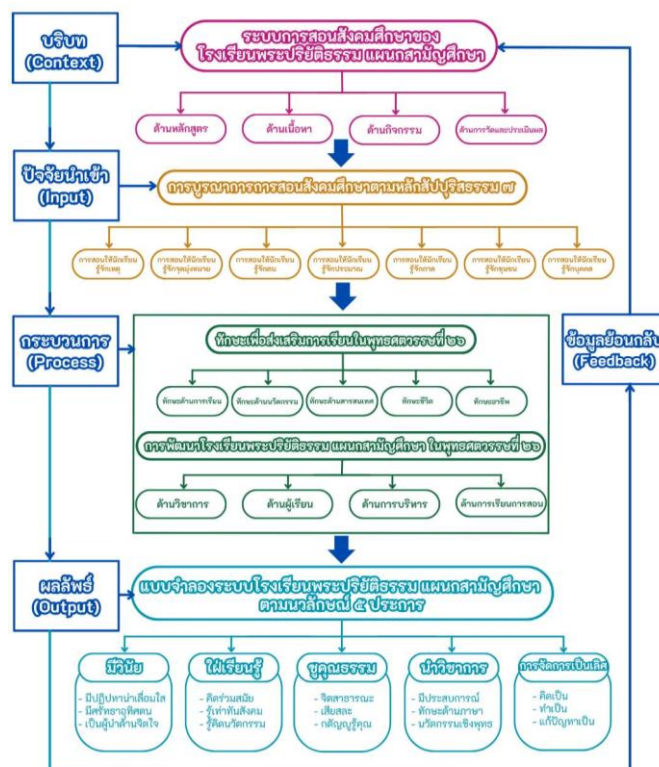
1.3 ผลการวิจัยระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริยธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 6, แบบจำลองระบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ตามนวลักษณ์ 5 ประการ EKKAPAN PLAN

1.4 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่จากระบบการสอนสังคัมศึกษาตามหลักสัปปริยธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ได้เป็น แบบจำลองระบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามนวลักษณ์ 5 ประการ EKKAPAN PLAN ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7, องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ด้านบริบท (Context) หมายถึง ระบบการสอนสังคมศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มี 4 ประการ ประกอบด้วย (1) ระบบการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การสร้างและปรับปรุงเนื้อหาการเรียน 2) เทคโนโลยีและนวัตกรรมทันสมัยในการสอน 3) วิธีการทางการศึกษาที่เหมาะสมในการประเมินผล (2) ระบบการพัฒนาเนื้อหา ประกอบด้วย 1) การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) มีความยืดหยุ่น 3) ความสอดคล้องกับ ชีวิตและสังคม (3) ระบบการพัฒนาด้านกิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร 2) ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ 3) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม (4) ระบบการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน 2) การออกแบบและสร้างเครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับเป้าหมาย 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง การบูรณาการการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มี 7 อย่าง ประกอบด้วย (1) การสอนให้นักเรียนรู้จักเหตุ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สาเหตุ 2) การตรวจสอบสาเหตุ 3) การเรียนเหตุ (2) การสอนให้นักเรียนรู้จักจุดมุ่งหมายและเหตุผล ประกอบด้วย 1) การพัฒนาทักษะทางการเรียน การสร้างความเข้าใจที่ดีต่อวิชาที่กำลังเรียน 2) การวางแผนการเรียนที่เหมาะสม 3) การนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (3) การสอนให้นักเรียนรู้จักตน ประกอบด้วย 1) การรู้จักตนเอง 2) การพัฒนาบุคลิกภาพ 3) ตั้งเป้าหมายที่เหมาะสม และปฏิบัติตามได้ (4) การสอนให้นักเรียนรู้จักประมาณ ประกอบด้วย 1) ความพอดีในการใช้ชีวิต 2) การตัดสินใจที่ถูกต้องในสถานการณ์ต่าง ๆ 3) การส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (5) การสอนให้นักเรียนรู้จักกาล ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายและลำดับความสำคัญของงานที่ต้องทำ 2) การบริหารเวลาเริ่มต้นด้วยการวางแผนอย่างรอบคอบ 3) วางแผนทำให้เรามีความชัดเจนในการเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ (6) การสอนให้นักเรียนรู้จักชุมชน ประกอบด้วย 1) เรียนเรื่องราวของคนในพื้นที่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความเป็นตนของชุมชน 2) มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับผู้อื่นได้ดี 3) ปรับตัวเก่ง (7) การสอนให้นักเรียนรู้จักบุคคล ประกอบด้วย 1) ปรับตัวเพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลที่กำลังติดต่อสื่อสารหรือทำงานร่วมกัน 2) ทักษะการสื่อสารที่เหมาะสม 3) สร้างพื้นที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง ทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มี 5 ประการ ประกอบด้วย (1) ทักษะด้านการเรียน ประกอบด้วย 1) สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดมุมมองเชิงรุกทางการเรียนรู้ 2) การสร้างความคิดสร้างสรรค์ และความรู้สึกลึกซึ้งในการเรียนรู้ 3) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงบวก (2) ทักษะด้านนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ 2) การสนับสนุนในการเรียนรู้และปฏิบัติ 3) กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ (3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 1) การค้นหาและการวิเคราะห์ข้อมูลออนไลน์ 2) เรียนรู้การสร้างสื่อที่มีคุณภาพ 3) สร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (4) ทักษะชีวิต ประกอบด้วย 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการแก้ไขปัญหา 3) ทักษะการปรับตัว (5) ทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 1) ทักษะการใช้เทคโนโลยี 2) การพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ

3) การพัฒนาทักษะเขียน และการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมในพุทธศตวรรษที่ 26 มี 4 ประการ ประกอบด้วย (1) ด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการ 2) ส่งเสริมกระบวนการคิด วิเคราะห์ แยะแยก 3) การทดลองสร้างสิ่งใหม่ (2) ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย 1) รักการเรียนรู้ และรักในการพัฒนาตน 2) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 3) สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างครูและนักเรียน (3) ด้านการบริหาร ประกอบด้วย 1) นโยบายที่สนับสนุนความเสมอภาค 2) วิสัยทัศน์และพันธกิจชัดเจน 3) สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่กระตุ้น (4) ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยีในการเรียนรู้ 2) มีแผนการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) สื่อการสอนที่ทันสมัย

ด้านผลลัพธ์ (Output) หมายถึง แบบจำลองระบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามนวลักษณ์ 5 ประการ ดังนี้

มีวินัย คือ การส่งเสริมวินัยให้กับนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทางอารมณ์ และพฤติกรรมที่ดีในชีวิตของนักเรียน วินัยจะช่วยเสริมสร้างความเสียสละ ความขยันขันแข็ง ความตั้งใจ และความอดทน ที่จำเป็นต่อการเติบโต และเรียนรู้อย่างเต็มตัวของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิภาณอ่อนโยน 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีศรัทธาอุทิศตน และ 3) ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา

ใฝ่เรียนรู้ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต้องให้ความสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ของนักเรียนที่ใฝ่เรียนรู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ตามความตั้งใจจริง เป็นการเพิ่มพูนความรู้ และสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้กับตนเองได้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ใฝ่คิดร่วมสมัย 2) ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้เท่าทันสังคม 3) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้คิดนวัตกรรมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

ซุคุณธรรม คือ การส่งเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภายในของนักเรียน คุณธรรมเป็นค่านิยม และมาตรฐานที่นำมาใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมคุณธรรมในนักเรียนจะช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตได้เป็นอย่างดีทั้งด้านอารมณ์ จิตใจ และปัญญา ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเสียสละ 3) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ

นำวิชาการ คือ การส่งเสริมวิชาการแก่นักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างพัฒนาการทางการเรียนที่ดี และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน การส่งเสริมวิชาการช่วยส่งเสริมทักษะทางความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ๆ และการเรียนรู้เป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย 1) กระตุ้นให้นักเรียนได้มีประสบการณ์สัมผัสโลกทัศน์ 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านภาษา 3) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ฐานนวัตกรรมเชิงพุทธ

การจัดการเป็นเลิศ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการจัดการกับความคิดของตนเองอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการ ที่สามารถพัฒนาทักษะ และการเติบโตทางอารมณ์ และสติปัญญาของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น 2) ส่งเสริมให้นักเรียนทำเป็น 3) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเป็น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาครั้งนี้ เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ ระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ดังกล่าว ด้วยกระบวนการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ โดยอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญจากข้อค้นพบในการวิจัย รายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) คุณลักษณะองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่าบริบท (Context) คือ ระบบการสอนสังคมศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มี 4 ประการ ประกอบด้วย (1) ระบบการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การสร้างและปรับปรุงเนื้อหาการเรียน 2) เทคโนโลยีและนวัตกรรมทันสมัยในการสอน 3) วิธีการทางการศึกษาที่เหมาะสมในการประเมินผล (2) ระบบการพัฒนาด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 1) การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) มีความยืดหยุ่น 3) ความสอดคล้องกับ ชีวิตและสังคม (3) ระบบการพัฒนาด้านกิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร 2) ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ 3) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม (4) ระบบการพัฒนาด้านการวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน 2) การออกแบบและสร้างเครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับเป้าหมาย 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ การบูรณาการการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มี 7 อย่าง ประกอบด้วย (1) การสอนให้นักเรียนจักเหตุ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สาเหตุ 2) การตรวจสอบสาเหตุ 3) การเรียนเหตุ (2) การสอนให้นักเรียนจักจุดมุ่งหมายและเหตุผล ประกอบด้วย 1) การพัฒนาทักษะทางการเรียน การสร้างความเข้าใจที่ดีต่อวิชาที่กำลังเรียน 2) การวางแผนการเรียนที่เหมาะสม 3) การนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (3) การสอนให้นักเรียนจักตน ประกอบด้วย 1) การรู้จักตนเอง 2) การพัฒนาบุคลิกภาพ 3) ตั้งเป้าหมายที่เหมาะสม และปฏิบัติตามมันได้ (4) การสอนให้นักเรียนจักประมาณ ประกอบด้วย 1) ความพอดีในการใช้ชีวิต 2) การตัดสินใจที่ถูกต้องในสถานการณ์ต่าง ๆ 3) การส่งเสริมทักษะการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (5) การสอนให้นักเรียนจักกาล ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายและลำดับความสำคัญของงานที่ต้องทำ 2) การบริหารเวลาเริ่มต้นด้วยการวางแผนอย่างรอบคอบ 3) วางแผนทำให้เรามีความชัดเจนในการเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ (6) การสอนให้นักเรียนจักชุมชน ประกอบด้วย 1) เรียนเรื่องราวของคนในพื้นที่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความเป็นตนของชุมชน 2) มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับผู้อื่นได้ดี 3) ปรับตัวเก่ง (7) การสอนให้นักเรียนจักบุคคล ประกอบด้วย 1) ปรับตัวเพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลที่กำลังติดต่อสื่อสารหรือทำงานร่วมกัน 2) ทักษะการสื่อสารที่เหมาะสม 3) สร้างพื้นที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กระบวนการ (Process) คือ ทักษะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม มี 5 ประการ ประกอบด้วย (1) ทักษะด้านการเรียน ประกอบด้วย 1) สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดมุมมองเชิงรุกทางการเรียนรู้ 2) การสร้างความคิดสร้างสรรค์และความรู้สึกตื่นตัวในการเรียนรู้ 3) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงบวก (2) ทักษะนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ 2) การสนับสนุนในการเรียนรู้และปฏิบัติ 3) กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์

(3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 1) การค้นหาและการวิเคราะห์ข้อมูลออนไลน์ 2) เรียนรู้การสร้างสื่อที่มีคุณภาพ 3) สร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (4) ทักษะชีวิต ประกอบด้วย 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะการแก้ไขปัญหา 3) ทักษะการปรับตัว (5) ทักษะอาชีพ ประกอบด้วย 1) ทักษะการใช้เทคโนโลยี 2) การพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ 3) การพัฒนาทักษะเขียน และการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมในพุทธศตวรรษที่ 26 มี 4 ประการ ประกอบด้วย (1) ด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการ 2) ส่งเสริมกระบวนการคิด วิเคราะห์ แยะแยก 3) การทดลองสร้างสิ่งใหม่ (2) ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย 1) รักการเรียนรู้ และรักในการพัฒนาตน 2) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 3) สร้างสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน (3) ด้านการบริหาร ประกอบด้วย 1) นโยบายที่สนับสนุนความเสมอภาค 2) วิสัยทัศน์และพันธกิจชัดเจน 3) สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่กระตุ้น (4) ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยีในการเรียนรู้ 2) มีแผนการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) สื่อการสอนที่ทันสมัย สอดคล้องกับ พระมหาบุญชัย ปภัสสรเมธี (จูแวน) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านการวัดผลและประเมินผล มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดรองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารหลักสูตร ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการดำเนินการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จำแนกตามสถานภาพของอาจารย์แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ วิทยฐานะทางโลก วิทยฐานะทางธรรม ประสบการณ์ในการสอน และการจัดชั้นที่สอน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการดำเนินการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน (พระมหาบุญชัย ปภัสสรเมธี (จูแวน), 2551)

2) ระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปริยธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลลัพธ์ (Output) คือ แบบจำลองระบบพระปริยัติธรรมตามนวัตลักษณ์ 5 ประการ EKKAPAN MODEL ดังนี้ (1) มีวินัย ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิภาณอ่อนโยน 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีศรัทธาอุทิศตน 3) ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา (2) ใฝ่เรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ใฝ่คิดร่วมสมัย 2) ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้เท่าทันสังคม 3) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้คิดนวัตกรรมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (3) ชูคุณธรรม ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเสียสละ 3) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ (4) นำวิชาการ ประกอบด้วย 1) กระตุ้นให้นักเรียนได้มีประสบการณ์สัมผัสโลกทัศน์ 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านภาษา 3) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมเชิงพุทธ และ(5) การจัดการเป็นเลิศ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น 2) ส่งเสริมให้นักเรียนทำเป็น 3) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเป็น สอดคล้องกับ ธนุศรีทอง ทวีศักดิ์ทองทิพย์ บรรจงโสดาดี ได้จัดทำการศึกษา วิจัยการศึกษานักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 11 ได้แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี มีสภาพปัญหาคือสภาพทั่วไปของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลี คือ ด้านปัจจัยนำเข้า กำลังเผชิญกับสภาพปัญหา การดูแลความพร้อมของอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย ต่อบรรยากาศทางวิชาการ จำนวนนักเรียนเข้าสอบและ

นักเรียนที่สอบได้มีแนวโน้มเฉลี่ยลดลง ขาดแคลนครูสอนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาการบริหารที่รับผิดชอบเฉพาะการวัดผลอย่างเดียว ไม่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา งบประมาณไม่เพียงพอ หลักสูตรมุ่งแนวตั้ง (ธนู ศรีทอง และคณะ. 2549)

3) ผลประเมินและรับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิของการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ (Rating Scale) 5 ระดับ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมทุกด้าน เท่ากับ 5.00 สอดคล้องกับ พระมหาอานนท์ ชยานนโท (เหล็กดี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดสามพระยา กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (พระมหาอานนท์ ชยานนโท (เหล็กดี). 2552)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มีนโยบายการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ส่งเสริมมีวินัย คือ การส่งเสริมวินัยให้กับนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ดีในชีวิตของนักเรียน วินัยจะช่วยเสริมสร้างความเสียสละ ความขยันขันแข็ง ความตั้งใจ และความอดทน ที่จำเป็นต่อการเติบโต และเรียนรู้อย่างเต็มตัวของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิภาณหยาบคาย 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีศรัทธาอุทิศตน และ 3) ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม หรือองค์กรให้ นำเดินการตามนโยบายนี้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มีนโยบายการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ส่งเสริมใฝ่เรียนรู้ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต้องให้ความสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ของนักเรียนที่ใฝ่เรียนรู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ตามความตั้งใจจริง เป็นการเพิ่มพูนความรู้ และสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้กับตนเองได้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ใฝ่คิดร่วมสมัย 2) ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้เท่าทันสังคม 3) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้คิดนวัตกรรมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม หรือองค์กรให้ นำเดินการตามนโยบายนี้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มีนโยบายการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ส่งเสริมซุคุณธรรม คือ การส่งเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภายในของนักเรียน คุณธรรมเป็นค่านิยม และมาตรฐานที่นำมาใช้ในการปฏิบัติตนใน

ชีวิตประจำวัน การส่งเสริมคุณธรรมในนักเรียนจะช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตได้เป็นอย่างดีทั้งด้านอารมณ์ จิตใจ และปัญญา ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเสียสละ 3) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม หรือองค์กรให้ นำเดินการตามนโยบายนี้ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มโนบายการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ส่งเสริมนำวิชาการ คือ การส่งเสริมวิชาการแก่นักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้าง พัฒนาการทางการเรียนที่ดี และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน การส่งเสริมวิชาการช่วย ส่งเสริมทักษะทางความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ๆ และการเรียนรู้เป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย 1) กระตุ้นให้นักเรียนได้มีประสบการณ์สัมผัสโลกทัศน์ 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านภาษา 3) พัฒนากิจกรรม การเรียนรู้วัฒนธรรมเชิงพุทธ กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม หรือองค์กรให้ นำเดินการตามนโยบายนี้ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้มโนบายการพัฒนาระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ส่งเสริมการจัดการเป็นเลิศ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการจัดการกับความคิดของตนเอง อย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการ ที่สามารถพัฒนาทักษะ และการเติบโตทางอารมณ์ และสติปัญญาของ นักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น 2) ส่งเสริมให้นักเรียนทำเป็น 3) ส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักแก้ปัญหาเป็น กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม หรือองค์กรให้ นำเดินการตามนโยบายนี้ อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) หน่วยงานสามารถนำระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ใน พุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ไปปรับใช้อย่างเป็น รูปธรรมและต่อเนื่อง แบบจำลองระบบพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามนวลักษณ์ 5 ประการ EKKAPAN PLAN ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุกหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาวิจัยการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุเพื่อนศึกษาองค์ประกอบระบบการสอนสังคมศึกษาตาม หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา จังหวัดสุรินทร์

2) ควรเพิ่มเติมการศึกษาวิจัยที่หลากหลายวิธีมากขึ้น เช่น การวิจัยเชิงทดลอง ด้วยการนำหลักธรรม ที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในระบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในพุทธ ศตวรรษที่ 26 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน บริหารงานมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธนู ศรีทอง และคณะ. (2559). “การศึกษาแนวทางพัฒนาสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 ”, รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ พ.ศ. 2549.
- พล.อ.ต. นภัทร์ แก้วนาค. (2555). “เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis Technic) (QDAT Knowledge)”, เอกสารประกอบการสอนหลักสูตรดุขฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พระมหาบุญชัย ปกสุสรเมธี (จูแวน). (2551). “ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร”, ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. การบริหารการศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาอานนท์ ชยานนโท (เหล็กดี). (2552). “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. (2546). พุทธปรัชญาการปกครอง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2554). เอกสารประกอบการสัมมนาเข้มครั้งที่ 1 ชุดวิชาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศึกษาศาสตร์ (20904). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1
Skills of educational administrators in the 21st century
Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1

ประดิษฐ์ ฉัตรจรสกูล¹, ทวีศักดิ์ แก้วอาษา², วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม³, อองอาจ เทียมกลาง⁴, คัมภีร์ สุดแท้⁵

Wiralpath Wongwatkasem^{1*}, Thaweesak Kaew-asa², Pradit Chatcharakoon³,

Ongart Thiamklang⁴, Khambhee Sudtae⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : pradit_chat@hotmail.com, Ta.wee.sak4460@gmail.com

Wiralpath Wongwatkasem Tanaporn_10320@nmc.ac.th, Khambhee@gmail.com

(Received : September 15, 2023 ; Edit : September 18, 2023 ; accepted : September 20, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 2) เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 จำแนกตามระดับ การศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 331 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มี ขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research are to 1) study the skills of school administrators in the 21st century under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. 2) Compare the skills of school administrators in the 21st century under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. Classified by educational level and the size of the educational institution The sample group used in the research included 331 school administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and group random. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00. and the confidence value of the entire questionnaire was 0.85. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation. T-test and F-test.

The results revealed that

1. The skills of educational institution administrators in the 21st century under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 1, Are overall at a high level.

2. Educational institution administrators and teachers with different levels of education and working in educational institutions of different sizes There are opinions on the skills of school administrators in the 21st century under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, overall, they are not different. and classified according to the size of the educational institution Overall, they are not different.

Keywords: Skills of school administrators, 21st century

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายด้านของสังคมและวัฒนธรรม เช่น ด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล เป็นเวลาที่เราเห็นการพัฒนาและนวัตกรรมในด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลที่มีผลกระทบใหญ่ต่อวิถีชีวิตของคนทั่วโลก การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตทั่วโลก และการพัฒนาแอปพลิเคชันและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยให้การทำงานและการสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงในสังคมและวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมเกิดขึ้นในหลายด้าน เช่น การเสนอข้อมูลและข่าวสารผ่านสื่อสารสังคม การเปลี่ยนแปลงในความคิดเห็นทางสังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่กว้างขวางมากขึ้น รวมทั้ง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยมีการเติบโตของธุรกิจในด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร การแข่งขันในตลาดโลก และการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่มีผลกระทบต่อวิธีการเรียนการสอนและการเข้าถึงข้อมูลทางการศึกษาได้อย่างสิ้นเชิง เช่น การศึกษาออนไลน์กลายเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนและมหาวิทยาลัยให้บริการการเรียนการสอนผ่านเครื่องมือออนไลน์ นักเรียนและนักศึกษาสามารถเข้าถึงบทเรียนและข้อมูลการเรียนรู้จากทุกที่ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการสอนเพิ่มขึ้นอย่างมาก นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ผ่านการใช้แอปพลิเคชัน การศึกษาและอุปกรณ์ต่างๆ การวิจัยและพัฒนาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบให้มีการเรียนรู้และการสอนที่ทันสมัยและการนำเสนอแนวคิดใหม่ในด้านต่างๆ ก่อให้เกิดความหลากหลายทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 2) มาตรา "มาตรา 31 ว่าด้วย กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงาน การศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวง หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง และ "มาตรา 72/1 ว่าด้วย กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ การวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อให้การพัฒนาประเทศเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและราชการอื่นตามที่มีกฎหมาย กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกและตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทำให้ทักษะการบริหารของผู้บริหาร ต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบการศึกษาภายในประเทศ

แสวงหาวิธีการ ทักษะและความสามารถในการนำพาองค์กรทางด้านการศึกษาไปสู่โลกแห่งการ เปลี่ยนหรือ โลกศตวรรษใหม่ (บุญมา แฝงศรีสาร, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องได้รับการ พัฒนาทักษะที่สำคัญต่อ การบริหารจัดการสถานศึกษา และตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การ บริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งการมี วิสัยทัศน์ ความสามารถทางวิชาการ นักสร้างพลังและแรง บันดาลใจเชิงบวก การคิดวิเคราะห์และการคิด สร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงาน เป็นทีม เทคโนโลยีและดิจิทัล การตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ มนุษย์ สัมพันธ์ คุณธรรมจริยธรรม และ คิดหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการวางแผนการจัดระบบระเบียบการกำหนด เป้าหมายเพื่อใช้เวลา อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (ปัทมา ประทุมสุวรรณ, 2562)

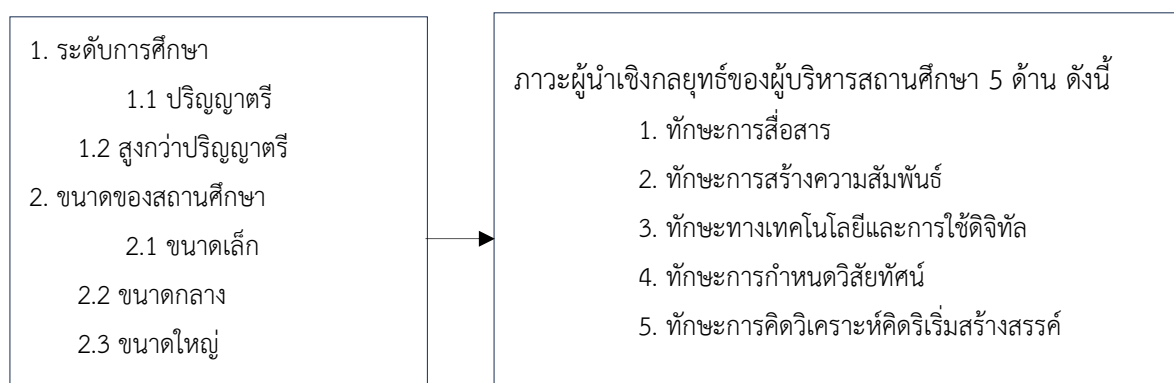
จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษ ที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อ การใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการ ยอมรับจากชุมชนและสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา แห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 ตามแนวคิดของ Hoyle, English and Steffy (2005) ดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,454 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 331 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ปริญญาตรี	จำนวน 143 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 188 คน
รวม	จำนวน 331 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 70 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 177 คน
3) ขนาดใหญ่	จำนวน 84 คน
รวม	จำนวน 331 คน

ตัวแปร

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา แนวคิดของ Hoyle, English and Steffy (2005) ได้แก่

- 1) ทักษะการสื่อสาร
- 2) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์
- 3) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล

4) ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์

5) ทักษะการคิดวิเคราะห์คิดริเริ่มสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 50 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 331 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 แตกต่างกัน จำแนกระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ทักษะการสื่อสาร	4.53	0.19	มากที่สุด	1
2	ทักษะการสร้างความสัมพันธ์	4.52	0.18	มากที่สุด	2
3	ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.51	0.18	มากที่สุด	3
4	ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์	4.50	0.19	มาก	4
5	ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์	4.48	0.19	มาก	5
ภาพรวม		4.50	0.10	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.19) รองลงมาคือ ด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.18) ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.18) ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.19) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.19)

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ทักษะการสื่อสาร	4.51	0.19	4.52	0.19	.518	.605
2	ทักษะการสร้างความสัมพันธ์	4.51	0.19	4.52	0.17	.649	.522
3	ทักษะทางเทคโนโลยีและการ ใช้ดิจิทัล	4.50	0.19	4.52	0.18	.919	.359
4	ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์	4.47	0.19	4.51	0.19	1.722	.084
5	ทักษะการคิดวิเคราะห์คิด ริเริ่มสร้างสรรค์	4.46	0.2	4.48	0.19	.932	.352
รวม		4.49	0.11	4.51	0.08	1.88	.061

*p ≤ .05

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและ รายด้าน

ทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. ทักษะการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	.035	2	.018	.472	.624
	ภายในกลุ่ม	12.296	328	.037		
	รวม	12.331	330			
2. ทักษะการสร้างความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	.013	2	.007	.204	.816
	ภายในกลุ่ม	10.572	328	0.32		
	รวม	10.585	330			
3. ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	.020	2	.010	.289	.749
	ภายในกลุ่ม	11.209	328	.034		
	รวม	11.229	330			
4. ทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	.045	2	.023	.615	.541
	ภายในกลุ่ม	12.128	328	.037		
	รวม	12.174	330			
5. ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	.021	2	.011	.285	.753
	ภายในกลุ่ม	12.111	328	.037		
	รวม	12.132	330			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.14	2	.007	.742	.477
	ภายในกลุ่ม	3.095	328	.009		
	รวม	3.109	330			

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่ดี มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ขอบข่ายการบริหารงานที่ชัดเจน รวมทั้งมีการสื่อสารที่ดี การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียน ดูแลเอาใจใส่ในรายละเอียดต่างๆ และมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุจรี แก้วบริบัติ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหาร

สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ผู้บริหารมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายของสถานศึกษา และมีการบริหารงานที่ทันสมัย อาทิ เช่น มีทักษะการสื่อสารที่ดี การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร มีการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลเข้ามาช่วยในการจัดระบบการจัดการศึกษา และมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เพื่อการทำงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีรัตน์ ถาวร (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 มีการบริหารงานที่เป็นไปตามนโยบายทางการศึกษา มีการใช้ทักษะการบริหารงานที่ทันสมัย ให้ความสำคัญทั้งด้านการจัดการศึกษาในทุกๆด้าน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่นับว่ามีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา อีกทั้งดูแลเอาใจบุคลากรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการทำงานที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ จงวัฒนาภู (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศกำกับ ติดตามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารณย์ จงวัฒนานุกูล. (2563). ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
- พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วารสารสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 7 เรื่อง นวัตกรรมเพื่อสุขภาพและสังคมในยุคดิจิทัล วันที่ 23 พฤษภาคม 2563 : หน้า 1268-1275.
- นุจรี แก้วบริบัติ. (2566). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู
- กลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร .วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2565) : 127-146.
- ปวีรัตน์ ถาวร. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 .หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.
- หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- Hoyle, J. R., English, F. W., & Steffe, B. E. (2005). Skill for successful 21st-century school leaders.
- Maryland: Lanham.

ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

Service-oriented leadership of educational institution administrators
Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area

วสิน สอนโพธิ์¹ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม² ประยงค์ แก่นลา³ สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา⁴ อภิสิทธิ์ บุญญา⁵

Wasin Sonpo¹, Wiralpath Wongwatkasem², Apisit Boonya³,

Suttisak Kaewjinda⁴, Prayong keanla⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : Wasin.son1960@gmail.com, Wiralpath Wongwatkasem, prayong2497@gmail.com,

Suttisak28@hotmail.com, apisit2565@hotmail.com

(Received : September 15, 2023 ; Edit : September 18, 2023 ; accepted : September 20, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการมีจิตบริการ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดย

ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการสร้างมโนทัศน์ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำให้บริการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the service-oriented leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office, 2) Compare the service-oriented leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office Classified by educational level and the size of the educational institution. The sample group used in the research included 306 school administrators and teachers. People Determine the sample size according to Krejci and Morgan's table. and group random. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire equal to 0.89. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and deviation. standard T-test and F-test.

The results revealed that.

1. Service-oriented leadership of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office Overall, it is at a high level.

2. Educational institution administrators and teachers with different work experiences Have an opinion on Service-oriented leadership of educational institution administrators Under the Saraburi Secondary Educational Service Area Office, overall, they were significantly different at the .05 level, except for understanding and sympathy. Personnel maintenance aspect Awareness Persuasion In terms of having a service mind Personal development no different

3. School administrators and teachers working in educational institutions of different sizes Have opinions on the service-oriented leadership of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office Overall, they were significantly different at the .05 level, except for understanding and sympathy. Personnel maintenance aspect Awareness Persuasion Conceptualization Personal development no different

Keywords: Service-oriented leadership, educational institution administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารองค์การโดยทั่วไปแล้ว “ผู้นำ” เป็น บุคคลที่สำคัญในองค์การเพราะต้องมีบทบาทที่จะดำเนินไป ภายใต้เงื่อนไขปัจจัยของสภาวะโดยรอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งโลก ในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความรู้ในเรื่อง “ภาวะผู้นำ” นั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับทุกองค์การใน กระแสโลกยุคใหม่หรือที่เรียกกันเสมอว่า ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีความเจริญทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างรวดเร็ว สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น รวมทั้งมีการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเสมอภาค และ เท่าเทียม ประชาชนและประเทศชาติได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ จากการบริหารงาน ดังนั้นผู้นำจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะขับเคลื่อนหน่วยงานหรือองค์การ ให้ไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ

ภาวะผู้นำ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีอยู่ในตัวของผู้นำ เพราะภาวะผู้นำคือความสามารถในการที่จะกระตุ้นและใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (Bovee et al, 1993) โดยคุณลักษณะที่ดีที่มีอยู่ในตัวของผู้นำสามารถเรียนรู้สั่งสมประสบการณ์ฝึกฝน พัฒนาตนให้เป็นผู้ผู้นำที่ดีได้กิจกรรมของกลุ่มต่างๆ จะสำเร็จได้หรือไม่ เพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำเป็นส่วนใหญ่ คุณลักษณะผู้นำจึงมีส่วนเอื้ออำนวยให้กลุ่มสามารถดำเนินงานของกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ แต่นั่นว่าเป็นการยากที่จะชี้ชัดลงไปว่าคุณลักษณะผู้นำที่ดีเป็นอย่างไร แต่ก็มีนักวิชาการด้านพฤติกรรมได้ให้ข้อควรสังเกตเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำที่ประสบความสำเร็จไว้ แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยเป็นแนวทางการพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ผู้นำที่ดี (สมชาย เทพแสง, 2566)

ภาวะผู้นำสถานศึกษา การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้องการภาวะผู้นำที่พิเศษและคุณลักษณะที่แตกต่างจากบทบาทผู้นำในองค์กรอื่นๆ ซึ่งนำไปสู่แนวคิดและความเข้าใจเฉพาะทางเกี่ยวกับภาวะผู้นำในสถานศึกษา ทั้งความเข้าใจในบริบททางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเข้าใจในระบบการศึกษาและบริบททางการศึกษาที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้สามารถตัดสินใจและวางแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์การศึกษาที่แตกต่างกันไป ความเข้าใจในวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้นำในสถานศึกษาจะต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและมีความคิดสร้างสรรค์ในการส่งเสริมการพัฒนาการศึกษา การสร้างความร่วมมือและความเชื่อมโยง การบริหารสถานศึกษาต้องสามารถสร้างความร่วมมือในทีมงานขององค์กรการศึกษาและความเชื่อมโยงที่แข็งแกร่งระหว่างสถานศึกษากับสังคมและชุมชนในพื้นที่ การสร้างนวัตกรรมในการสอนและการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและวิธีการที่ทันสมัยในการสอนและการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการบริหาร การบริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการวางแผนการเงิน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการจัดการกับข้อมูลสถิติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน รวมทั้ง การสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์และบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างองค์การการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสามารถทำงานอย่างเต็มศักยภาพเพื่อประสิทธิผลการศึกษาที่ดีให้กับนักเรียนและชุมชนในพื้นที่ที่บริการ

ภาวะผู้นำใ้บริการ (Servant leadership) ให้คุณค่าและความสำคัญในความเป็นบุคคลของมนุษย์ทุกคน รับผิดชอบต่อความต้องการของกลุ่มมากกว่าความต้องการส่วนตัว ไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง และเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมสูง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับวัตถุมมากกว่าคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การเป็นผู้นำใ้บริการเป็นความรู้สึกที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่เกิดความปรารถนาจะรับใช้บุคคลทั่วไป เป็นการแสวงหาเพื่อการพัฒนาแต่ละบุคคลที่มุ่งไปสู่ความต้องการของผู้อื่น และมีความพร้อมที่จะสนับสนุนชีวิตกลุ่มเพื่อให้บรรลุถึงการตัดสินใจ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดพลังในสถาบันและยังเป็นการส่งเสริมปรับปรุงสังคม (Greenleaf, 1977, p.13) ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาในยุคของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย จึงต้องมีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดของภาวะผู้นำที่เปลี่ยนไปตามความเหมาะสม ซึ่งก็คือภาวะผู้นำแบบใ้บริการภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

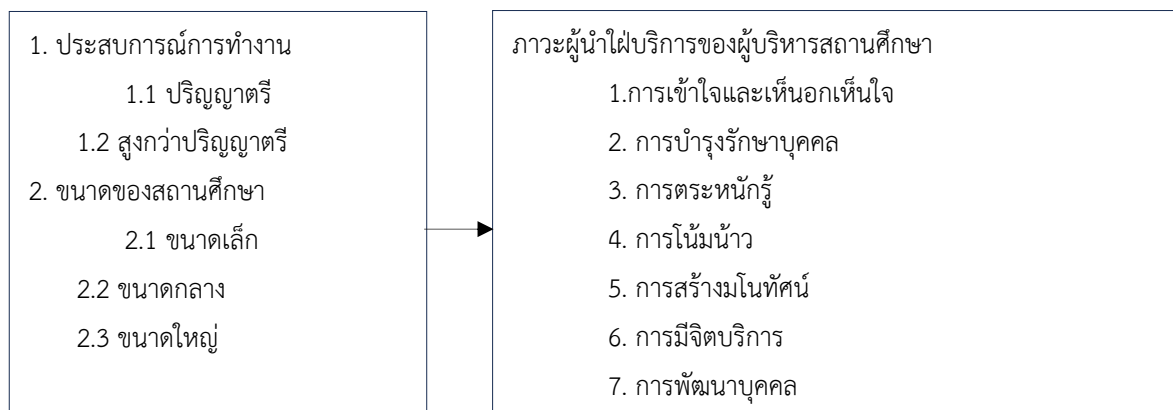
จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคม และเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี
2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ตามแนวคิดของ Wong (2005)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกันไป
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกันไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,461 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) 5-10 ปี	จำนวน 172 คน
2) 10 ปี ขึ้นไป	จำนวน 134 คน
รวม	จำนวน 306 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 79 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 55 คน
3) ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	จำนวน 172 คน
รวม	จำนวน 306 คน

ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรีตามแนวคิดของ Wong (2005) ได้แก่

1. การเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ
2. การบำรุงรักษาบุคคล
3. การตระหนักรู้
4. การโน้มน้าว
5. การสร้างมโนทัศน์
6. การมีจิตบริการ

7. การพัฒนาบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำผู้บริหารของสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 42 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 306 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน จำแนกประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำให้บริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ	4.47	0.16	มาก	3
2	การบำรุงรักษาบุคคล	4.41	0.18	มาก	7
3	การตระหนักรู้	4.44	0.43	มาก	5
4	การโน้มน้าว	4.48	0.58	มาก	2
5	การสร้างมโนทัศน์	4.45	0.55	มาก	4
6	การมีจิตบริการ	4.42	0.21	มาก	6
7	การพัฒนาบุคคล	4.57	0.39	มากที่สุด	1
ภาพรวม		4.47	0.15	มาก	-

จากตาราง 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณาราย ด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคคล ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ด้านการ โน้มน้าว ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.58) ด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.16) ด้านการตระหนักรู้ ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.53) ด้านการมีจิตบริการ ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.41) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.18)

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำให้บริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	5-10 ปี		10 ปี ขึ้นไป		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ	4.57	0.17	4.48	0.16	1.315	.190
2	การบำรุงรักษาบุคคล	4.42	0.18	4.39	0.17	.737	.462
3	การตระหนักรู้	4.45	0.56	4.41	0.17	1.599	.111
4	การโน้มน้าว	4.43	0.57	4.45	0.59	2.052	.402
5	การสร้างมโนทัศน์	4.39	0.19	4.54	0.79	6.436*	.000
6	การมีจิตบริการ	4.36	0.19	4.50	0.19	1.177	.240
7	การพัฒนาบุคคล	4.54	0.38	4.59	0.41	.382	.703
รวม		4.44	0.13	4.49	0.16	3.349*	.001

*p ≤ .05

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการมีจิตบริการ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและ รายด้าน

ภาวะผู้นำใ้บริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. การเข้าใจและเห็นอก เห็นใจ	ระหว่างกลุ่ม	.025	2	0.12	.470	.625
	ภายในกลุ่ม	8.026	3.03	.026		
	รวม	8.051	3.05			
2. การบำรุงรักษาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.025	2	0.12	.390	.677
	ภายในกลุ่ม	8.026	3.03	0.32		
	รวม	8.051	3.05			
3. การตระหนักรู้	ระหว่างกลุ่ม	.356	2	.178	.982	.376
	ภายในกลุ่ม	54.874	3.03	.181		
	รวม	55.230	3.05			
4. การโน้มน้าว	ระหว่างกลุ่ม	.857	2	.429	1.26	.285
	ภายในกลุ่ม	102.931	3.03	.340		
	รวม	103.788	3.05			
5. การสร้างมนทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	1.366	2	.683	2.286	.103
	ภายในกลุ่ม	90.526	3.03	.299		
	รวม	91.892	3.05			
6. การมีจิตบริการ	ระหว่างกลุ่ม	.864	2	.432	10.552*	.000
	ภายในกลุ่ม	12.410	3.03	.041		
	รวม	13.274	3.05			
7. การพัฒนาบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.822	2	.411	2.632	.074
	ภายในกลุ่ม	47.327	3.03	.156		
	รวม	48.149	3.05			

ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.179	2	.090	4.198*	.016
	ภายในกลุ่ม	6.470	3.03	.021		
	รวม	6.549	3.05			

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการสร้างมโนทัศน์ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการจัดการสถานศึกษาเป็นไปตามระบบ มีความเข้าใจใน บริบทของสถานศึกษา เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งยังเป็นผู้เป็นที่เป็แรงบันดาลใจในการทำงาน ของบุคลากร โดยมีทักษะการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถพูดโน้มน้าวจิตใจให้บุคลากรสามารถทำงานได้ อย่างมีความสุข ทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระดา ภิญโญ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริทิพย์ เฟื่องสง (2563) ได้ ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ พัทลุง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำ ใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการมีจิตบริการ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และมีภาวะผู้นำใ้บริการ คือ เป็นบุคคลที่มีจิตบริการ จิต อาสา เสียสละต่อส่วนรวม รวมทั้งให้ความสำคัญต่อนักเรียนและบุคลากร ดูแลเอาใจใส่ในการบริหารจัดการใน ทุกๆด้าน อีกทั้งยังเป็นผู้นำของการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ทันสมัย มีความรู้รอบด้านเพื่อนำมาปรับใช้ใ้ การบริหารจัดการให้สถานศึกษามีคุณภาพเป็นไปตามนโยบายของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ของ เสาวคนธ์ บุญญประภา (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การ สอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการมองการณ์ไกลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นที่เหลือไม่แตกต่าง

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ ด้านการบำรุงรักษาบุคคล ด้านการตระหนักรู้ ด้านการโน้มน้าว ด้านการสร้างมนทัศน์ ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความเสียสละ ทำงานเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตอาสา มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ชลดา ปิ่นวิเศษ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษาสร้างรูปแบบภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหาร สถานศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในประสบการณ์การทำงานขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- ชลดา ปิ่นวิเศษ. (2563). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา. นครราชสีมา: 781-792.
- ธีระดา ภิญโญ. (2562). ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี. วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน(มกราคม - เมษายน 2562) : 207-220.
- เสาวคนธ์ บุญญประภา. (2565). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามวารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 : (กันยายน-ธันวาคม 2565) : 439-450.
- ศิรินทิพย์ เฟื่องสง. (2563). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมชาย เทพแสง. (2565). ภาวะผู้นำกับการคิดเชิงบวก. วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (2566) : 15-28.
- Bovee et al. (1993). Bovee, Courtland L. and others. (1993). Management. New York:Mc Graw - Hill.
- Greenleaf. (1977).
- Wong, K.Y. (2005). Critical success factors for implementing knowledge management in small and medium enterprises. Industrial Management & Data Systems, 105(3), 261-279.

**ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1**
Leadership in the digital age of educational institution administrators
Under the Lopburi Primary Educational Service Area 1

ประยงค์ แก่นลา¹ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม² วสิน สอนโพธิ์³ ทวีศักดิ์ แก้วอาษา⁴ อภิสิต บุญญา⁵

Prayong keanla¹, Wiralpath Wongwatkasem², Wasin Sonpo³,

Thaweesak Kaew-asa⁴, Apisit Boonya⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : prayong2497@gmail.com wiralpath@nmc.ac.th Wasin.son1960@gmail.com

Ta.wee.sak4460@gmail.com apisit2565@hotmail.com

(Received : September 20, 2023 ; Edit : September 28, 2023 ; accepted : September 30, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ คือ ด้านการเอาใจใส่ ด้านการมีความรู้ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานร่วมกัน ตามลำดับ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the leadership in the digital age of educational institution administrators. Under the Lopburi Primary Educational Service Area 1, 2. Educational institution administrators and teachers with different working experiences There are opinions on leadership in the digital age of educational institution administrators. Under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, Classified by educational level and the size of the educational institution The sample group used in the research included 306 school administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and group random. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00. and the confidence value of the entire questionnaire was 0.85. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation. T-test and F-test.

The results revealed that

1. Leadership in the digital age of school administrators Under the jurisdiction of the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, the overall level is at a high level. When considering each aspect, it was found that The aspect with the highest average value was the aspect of leadership vision, namely the aspect of empathy. In terms of having knowledge and creative abilities working together in order.

2. Educational institution administrators and teachers with different working experiences and working in educational institutions of different sizes There are opinions on leadership in the digital age of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1, overall they are not different.

Keywords: Leadership in the digital age, Educational institution administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านวิทยาการของโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ทุกชาติทุกภาษา รวมทั้งประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอก ประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวาง (Jinnawat Pakotang, 2018) ส่งผลให้ระบบการศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องได้รับการทบทวนนโยบาย แผนงาน และมาตรการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนและเพื่อสร้างความรู้ ทักษะ และภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่คนไทย เพื่อ รองรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

ยุคดิจิทัล เป็นช่วงเวลาในปัจจุบันที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันของคนในทุกภาคสังคมและสายงานต่างๆ ยุคดิจิทัลมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงใหญ่ๆ ในวิถีชีวิต การทำงาน การสื่อสาร และการเรียนรู้ ซึ่งมีบทบาทสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนี้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวัน รวมถึงอุปกรณ์และแอปพลิเคชันที่มีต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การเล่นเกม การดูหนัง การสื่อสารทางออนไลน์ และการทำงานบนพื้นฐานเทคโนโลยี รวมทั้งการศึกษา ก็ได้รับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล นักเรียนและผู้เรียนมีโอกาสนในการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านหลายแพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์ โดยสามารถเรียนรู้ทุกเรื่องทุกที่แบบอื่นไม่เคยมีมาก่อน ยุคดิจิทัลจึงเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องการความเฉลียวในการเรียนรู้และปรับตัวตามเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงโอกาสและเหตุการณ์ในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและสำเร็จ

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานและการเรียนรู้ในสถานศึกษา ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสามารถรวมถึงคุณลักษณะและทักษะหลายอย่างที่จำเป็นในการนำสถานศึกษาผ่านการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) ความเปิดรับการเปลี่ยนแปลง ผู้นำยุคดิจิทัลควรเปิดรับการเปลี่ยนแปลงและยินดีต้อนรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ โดยพร้อมที่จะทำการปรับเปลี่ยนและปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่ 2) ความเข้าใจในเทคโนโลยี ผู้นำยุคดิจิทัลควรมีความเข้าใจในเทคโนโลยีและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการปรับตัวและสร้างความเชื่อมโยงในสถานศึกษา 3) ทักษะการเรียนรู้และการสอน ผู้นำยุคดิจิทัลควรส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และการสอนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เพื่อให้ครูและนักเรียนมีความเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ 4) ความสามารถในการเป็นตัวแทนข้อมูล ผู้นำยุคดิจิทัลควรสามารถใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในการตัดสินใจและการวางแผนเช่นกัน โดยการเรียนรู้จากข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการปรับตัวและพัฒนาสถานศึกษา 5) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ผู้นำยุคดิจิทัลควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา โดยเน้นการทำงานเป็นทีมและการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคลากร 6) การควบคุมความเสี่ยงและความปลอดภัย การทราบถึงความเสี่ยงและการปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อปกป้องข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของคนในสถานศึกษา 7) การสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้นำยุคดิจิทัลควรสร้างวิสัยทัศน์สำหรับสถานศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของนักเรียนในยุค

ดิจิทัล 8) การสนับสนุนนวัตกรรม ผู้นำยุคดิจิทัลควรสนับสนุนนวัตกรรมและการทดลองในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้อะไรและการสอนในสถานศึกษา ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในการให้สถานศึกษาทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลและในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสาขาการศึกษาและการเรียนรู้ในปัจจุบัน

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำสูงจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสถานศึกษาให้บรรเทาได้ อาทิ การขาดแคลนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีสถานศึกษา ขนาดเล็กที่ขาดทรัพยากรด้านต่างๆ หรือสถานศึกษาที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน หากได้ผู้อำนวยการที่มีความเป็นผู้นำดิจิทัลมาบริหารสถานศึกษาก็จะสามารถพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพมากกว่าเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกันผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูง จะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างดีคุณลักษณะต่างๆ ของผู้นำที่ดีที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อาทิผู้บริหารที่กล้าตัดสินใจจะ สามารถแก้ไขปัญหาของสถานศึกษาได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความ เข้าใจสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สามารถคิดค้นหรือพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา ใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา รวมทั้งสามารถริเริ่มและประยุกต์นวัตกรรมทางการศึกษา ที่ทันสมัยมาพัฒนาผู้เรียนได้อย่างดีผู้บริหารที่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะได้รับความ ร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาจากทุกภาคส่วน ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปด้วย ความราบรื่นและได้รับการยอมรับ รวมถึงสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ ระดมทรัพยากรมาสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างดีสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีผลกระทบต่อพัฒนาโรงเรียน

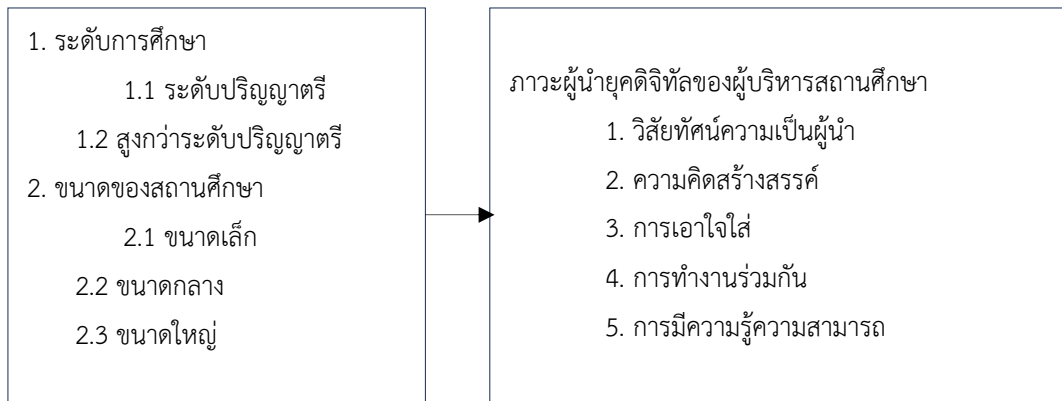
จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1
2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำคุณจิตัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ตามแนวคิดของวอง Zhu (2016)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำคุณจิตัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำคุณจิตัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,465 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ปริญญาตรี	จำนวน 157 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 149 คน
รวม	จำนวน 306 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 104 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 78 คน
3) ขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ	จำนวน 124 คน
รวม	จำนวน 306 คน

ตัวแปร

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ตามแนวคิดของวอง Zhu (2016) ได้แก่

1. วิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ
2. ความคิดสร้างสรรค์
3. การเอาใจใส่
4. การทำงานร่วมกัน
5. การมีความรู้ความสามารถ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1

6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 50 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.80

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 306 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t - test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	วิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ	4.52	0.19	มากที่สุด	1
2	ความคิดสร้างสรรค์	4.48	0.18	มาก	4
3	การเอาใจใส่	4.50	0.17	มาก	2
4	การทำงานร่วมกัน	4.47	0.18	มาก	5
5	การมีความรู้ความสามารถ	4.49	0.18	มาก	3
ภาพรวม		4.49	0.09	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.09) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ วิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.19) รองลงมาคือ ด้านการเอาใจใส่ ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.17) ด้านการมีความรู้ความสามารถ ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.18) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.18) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการทำงานร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.18)

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาดรี		สูงกว่าปริญญาดรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	วิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ	4.51	0.20	4.51	0.17	.180	.858
2	ความคิดสร้างสรรค์	4.47	0.17	4.48	0.18	.656	.513
3	การเอาใจใส่	4.50	0.18	4.49	0.15	.564	.574
4	การทำงานร่วมกัน	4.47	0.18	4.50	0.17	1.507	.133
5	การมีความรู้ความสามารถ	4.48	0.19	4.50	0.18	.852	.396
รวม		4.49	0.09	4.50	0.075	1.093	.275

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. วิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	.015	2	.008	.217	.805
	ภายในกลุ่ม	10.679	303	.035		
	รวม	10.694	305			
2. ความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	.022	2	.011	.349	.705
	ภายในกลุ่ม	9.427	303	.031		
	รวม	9.449	305			
3. การเอาใจใส่	ระหว่างกลุ่ม	.024	2	.012	.421	.657
	ภายในกลุ่ม	8.617	303	.028		
	รวม	8.641	305			
4. การทำงานร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	.046	2	.023	.732	.482
	ภายในกลุ่ม	9.585	303	.032		
	รวม	9.632	305			
5. การมีความรู้ ความสามารถ	ระหว่างกลุ่ม	.028	2	.014	.410	.664
	ภายในกลุ่ม	10.250	303	.034		

	รวม	10.278	305			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.009	2	.005	.609	.545
	ภายในกลุ่ม	2.264	303	.007		
	รวม	2.273	305			

*p ≤ .05

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ คือ ด้านการเอาใจใส่ ด้านการมีความรู้ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานร่วมกัน ตามลำดับ เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนางานด้านต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้กับบุคลากรและนักเรียน และมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ให้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญมัลย์ บุญประคม (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่ทั่วถึงในด้านการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารสถานศึกษา จัดให้มีทรัพยากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่เพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินงานในด้านต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาภัก จุฑพลกุล (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในทุกๆ ขนาดมีการบริหารงานไปในทิศทางเดียวกันคือ มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรจัดการทรัพยากรให้เพียงพอต่อการใช้งาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น รวดเร็ว และเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานะ บุญรอด (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำยุค

ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ใน โรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษากับตัวแปรด้านอื่นๆ อาทิ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อความน่าเชื่อถือของงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

อัญชุลย์ บุญประคม. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ประเทศไทย.

ฐานะ บุญรอด. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย.

กัญญาภัก จุฑพลกุล. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination of sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

Zhu, P. (2014). Five key elements in digital leadership. Retrieved from

<https://futureofcio.blogspot.com/2014/10/digital-leadership-effectiveness.html>

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2

Leadership beyond the leadership of educational institution administrators,
Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service
Area 2

วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม¹, พจน์ เจริญสันติเยะ², สมัคร ไวยขุนทด

³ พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย⁴, สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา⁵

Wiralpat Wongwatkasem¹, Phot charoensanthia², Samak Waikhuntod³

Prommin Srimuenwai⁴, Suttisak Kaewjinda⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : wiralpat@nmc.ac.th, Bypunyaphat@gmail.com, Samak.waikhuntod2@gmail.com,

porm0704.2503@gmail.com, Suttisak28@hotmail.com

(Received : Septembe 20, 2023 ; Edit : Septembe 29, 2023 ; accepted : Septembe 30, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 313 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำ ตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ และด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้าง

ทีมงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการสร้างรูปแบบความคิดเชิงบวก ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research are to 1) study the leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 2, 2) Compare the leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 2. Classified by educational level and the size of the educational institution The sample group used in the research included 313 school administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and group random. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire equal to 0.86. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and deviation. standard T-test and F-test

The results revealed that

1. Leadership beyond the leadership of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, the overall level is at a high level.

2. Educational institution administrators and teachers with different working experiences There is an opinion on leadership above the leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, they were significantly different at the .05 level. When considering each aspect, it was found that facilitating self-leadership by giving rewards and constructive criticism and promoting self-leadership through team building They are significantly different at the .05 level. Except for making personnel to be their own leaders. In terms of acting, it is a model for personnel to lead themselves. In terms of stimulating personnel to set their own goals In

terms of creating positive thinking patterns Facilitating the creation of a culture of self-leadership no different

3. Educational institution administrators and teachers working in educational institutions of different sizes. There is an opinion on leadership above the leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, overall they are not different. When considering each aspect, it was found that the aspect of supporting self-leadership through team building They are significantly different at the .05 level.

Keywords: Leadership over leaders, Educational institution administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการบริหารการศึกษาไทยได้ก้าวไปสู่ยุคแห่งโลกาภิวัตน์มีการปรับเปลี่ยนให้ สอดคล้องกับ กระแสของความเป็นโลกแห่งการศึกษาไร้พรมแดน ที่มีการสร้างเงื่อนไขการปรับเปลี่ยน การแข่งขัน เพื่อให้ทันต่อสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว รุนแรงและหลากหลายการที่ประเทศไทย กำลังก้าวสู่สังคมขนาดใหญ่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ เพื่อที่จะสามารถอยู่รอดใน สภาวะการณปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การพัฒนาคน ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีศักยภาพพร้อม รับกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลกได้ อย่างมั่นใจที่สำคัญ คือ ทุกภาคส่วนในสังคมต้องผสมผสานความ ร่วมมือขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้ก้าว ไปสู่เวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนเพราะฉะนั้น จึงเป็นโจทย์ ที่สำคัญของการศึกษาและ ปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย การศึกษาต้องเดินหน้าสู่การสร้าง การพัฒนา เตรียมความพร้อม ให้สอดคล้องกับสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมในศตวรรษที่ 21 ที่มีความก้าวหน้าทั้งในด้าน เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร ที่ทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว จำเป็นต้อง สร้างและพัฒนาให้คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ มีทักษะ ความถนัด ความชำนาญ พร้อมทั้งจะ ขับเคลื่อนและยกระดับการพัฒนาประเทศ สู่การเป็นประเทศที่พัฒนาในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 4 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตราที่ 47 ที่กล่าวถึงระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพ ภายในและระบบ การประกันคุณภาพภายนอก มีระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้ เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการประกันคุณภาพภายในเป็นการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากบุคคลภายในและการประกันคุณภาพ ภายนอก เป็นการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานจากบุคคลหรือ หน่วยงานภายนอกเพื่อเป็นการประกันคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของ

โรงเรียน ได้เป็นอย่างดีว่าโรงเรียนได้ดำเนินการบริหารจัดการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย เพียงใด ซึ่งการพิจารณา ว่าโรงเรียนมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ การบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จาก ระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญใน ด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เนื่องจาก “ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญใน การยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีขีด ความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ” ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มี ความเป็นเลิศทางวิชาการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกัน โดยเน้นปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเชิงสมรรถนะรายบุคคล ตามความสนใจและความถนัดอย่างเต็มศักยภาพ มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศด้านทักษะสื่อสาร ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม มีทักษะความรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัย จึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มี คุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถศึกษาเรียนรู้และพัฒนา ศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานในการจัดการศึกษายังพบปัญหาในสถานศึกษาที่รับผิดชอบในเรื่องของการบริหารงานด้านต่างๆ เนื่องจากยังขาดผู้นำที่จะช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงจะได้รับตำแหน่งใหม่ยังคงขาดทักษะภาวะผู้นำที่ส่งผลกระทบต่อการใช้อำนาจในการสั่งการ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้นัก

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

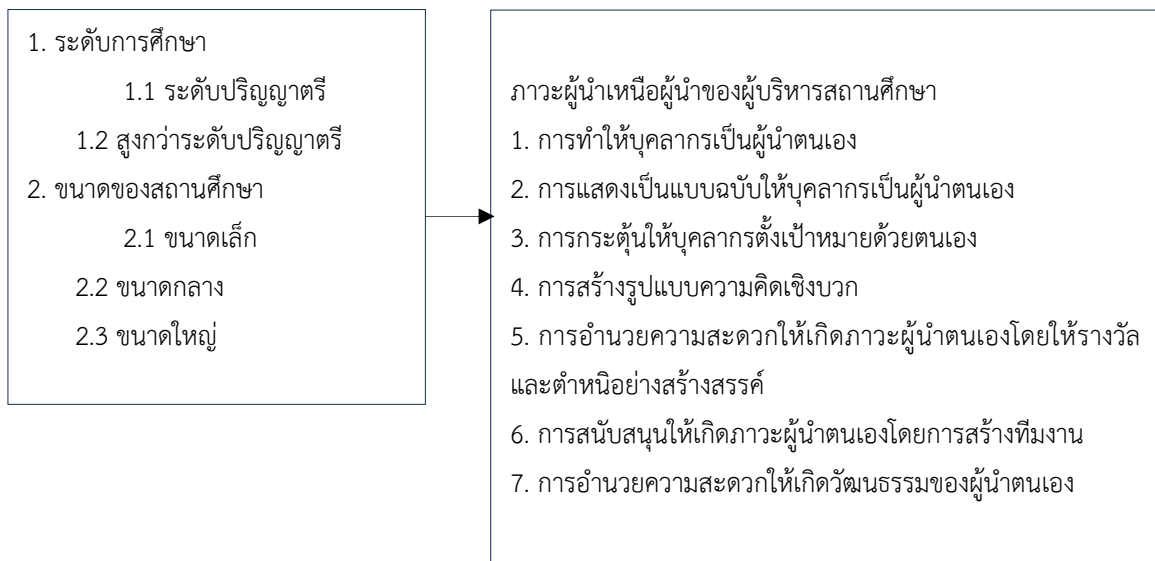
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ตามแนวคิดของ Manz and Sims. (1991)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,672 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 313 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ปริญญาตรี	จำนวน 150 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 163 คน
รวม	จำนวน 313 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 112 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 178 คน
3) ขนาดใหญ่ /ใหญ่พิเศษ	จำนวน 23 คน
รวม	จำนวน 313 คน

ตัวแปร

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2 ตามแนวคิดของ Manz and Sims. (1991) ได้แก่

1. การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง
2. การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง
3. การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง
4. การสร้างรูปแบบความคิดเชิงบวก
5. การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและดำเนินอย่างสร้างสรรค์
6. การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน
7. การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2
6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 45 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 318 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 แตกต่างกัน จำแนกระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	4.47	0.17	มาก	2
2	การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็น ผู้นำตนเอง	4.41	0.17	มาก	7

3	การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง	4.44	0.42	มาก	5
4	การสร้างรูปแบบความคิดเชิงบวก	4.46	0.58	มาก	3
5	การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์	4.45	0.54	มาก	4
6	การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน	4.42	0.21	มาก	6
7	การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง	4.56	0.39	มากที่สุด	1
ภาพรวม		4.46	0.15	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.17) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดเชิงบวก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.58) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.54) ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.42) ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.21) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.17)

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาดรี		สูงกว่าปริญญาดรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	4.47	0.18	4.48	0.16	.512	.609
2	การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	4.42	0.17	4.40	0.17	.807	.420

3	การกระตุ้นให้บุคลากร ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง	4.45	0.58	4.42	0.17	.431	.667
4	การสร้างรูปแบบความคิดเชิง บวก	4.42	0.61	4.52	0.55	1.370	.172
5	การอำนวยความสะดวกให้ เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้ รางวัลและตำหนิอย่าง สร้างสรรค์	4.38	0.18	4.52	0.73	2.313*	.022
6	การสนับสนุนให้เกิดภาวะ ผู้นำตนเองโดยการสร้าง ทีมงาน	4.35	0.19	4.48	0.20	5.909*	.001
7	การอำนวยความสะดวกให้ เกิดวัฒนธรรมของผู้นำ ตนเอง	4.54	0.38	4.54	0.41	.916	.361
รวม		4.43	0.14	4.49	0.15	3.220*	.001

* $p \leq .05$

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ และด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการสร้างรูปแบบความคิดเชิงบวก ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. การทำให้บุคลากรเป็น ผู้นำตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	.030	2	.015	.059	.584
	ภายในกลุ่ม	8.656	310	.028		

	รวม	8.686	312			
2. การแสดงเป็นแบบฉบับ	ระหว่างกลุ่ม	.163	2	.082	2.716	.068
ให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง	ภายในกลุ่ม	9.327	310	.030		
	รวม	9.491	312			
3. การกระตุ้นให้บุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.438	2	.219	1.237	.292
ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง	ภายในกลุ่ม	54.901	310	.177		
	รวม	55.340	312			
4. การสร้างรูปแบบ	ระหว่างกลุ่ม	.266	2	.133	.397	.673
ความคิดเชิงบวก	ภายในกลุ่ม	103.772	310	.335		
	รวม	104.038	312			
5. การอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	1.245	2	.622	2.127	.121
ให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดย	ภายในกลุ่ม	90.710	310	.293		
ให้รางวัลและทำนอย่าง	รวม	91.955	312			
สร้างสรรค์						
6. การสนับสนุนให้เกิด	ระหว่างกลุ่ม	.685	2	.342	8.459*	.001
ภาวะผู้นำตนเองโดยการ	ภายในกลุ่ม	12.543	310	.040		
สร้างทีมงาน	รวม	13.227	312			
7. การอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	.487	2	.243	1.567	.210
ให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำ	ภายในกลุ่ม	48.145	310	.155		
ตนเอง	รวม	48.632	312			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.099	2	.050	2.301	.102
	ภายในกลุ่ม	6.700	310	.022		
	รวม	6.800	312			

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการสร้างรูปแบบความคิดเชิงบวก ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในตนเองส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการบริหารงานอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเป็นผู้นำในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัตร ศรีพระนาม (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ภาพรวมภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ อัสสภักย์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ และด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการสร้างรูปแบบความคิดเชิงบวก ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีจะให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำในการทำงาน ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำให้บุคลากรดำเนินการตามนโยบายที่ตั้งไว้ ซึ่งแตกต่างกันกับผู้ที่มีระดับปริญญาตรีจะยังคงมองไม่เห็นวาทะการเป็นผู้นำเหนือผู้นำนั้นมีลักษณะอย่างไร มีความสำคัญอย่างไรในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงเพ็ญ เขียวเสน และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพรัตน์ ศรีคราม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความเป็นผู้นำภายในตัวอยู่แล้ว ไม่เพียงแต่ความเป็นผู้นำเหนือผู้นำเท่านั้น ยังมีความเป็นผู้นำด้านอื่นๆอีกด้วย อาทิ ความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงเพ็ญ เขียวเสน และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพรัตน์ ศรีคราม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศกำกับ ติดตามภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้าน ต่าง ๆ ใน โรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2 ควรมีการศึกษากับตัวแปรด้านอื่นๆ อาทิ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อความน่าเชื่อถือของงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). นโยบายด้านการศึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : https://bic.moe.go.th/images/stories/Chaturon_Chaisang-Policy_2013.pdf.

สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2566.

อนุวัตรศรีพระนาม. (2561). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เทพรัตน์ ศรีคราม. (2562). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พวงเพ็ญ เขียวเสน และคณะ. (2562). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม ถึง สิงหาคม 2562.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สมพงษ์ อัสสากัย. (2566). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วารสารวิชาการวิทยาลัย

สันตพล. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (2023): กรกฎาคม-ธันวาคม 2566.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination of sample size for research activities.

Education and Psychology Measurement, 30(3), pp. 607-610.

Manz, C.C. and Sims, H.P., Jr., (1991). SuperLeadership: Beyond the myth of heroic leadership.

Organizational Dynamics, 19, 18-35.

**การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3**
**Management of educational institutions using the principles of good
governance, Under the jurisdiction of the Udon Thani Primary Educational
Service Area 3**

ชีวิน บุญถม¹, สุตติศักดิ์ แก้วจินดา², พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย³, วิมาน วรรณคำ⁴, เนรัญ วชิระอังกู⁵

Cheewin Boonthom¹, Suttisak Kaewjinda², Prommin Srimuenwai³,

Wiman Wannakum⁴, Nerun Wachira-angkoon⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : Wint2505@gmail.com, Suttisak28@hotmail.com, porm0704.2503@gmail.com

wannakham.w@gmail.com, donks76@yahoo.com

(Received : September 20, 2023 ; Edit : September 29, 2023 ; accepted : September 30, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันและปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research are to 1) study educational institution administration using the principles of good governance. Under the jurisdiction of Udon Thani Primary Educational Service Area 3, 2) Compare the administration of educational institutions using the principles of good governance. Under the jurisdiction of Udon Thani Primary Educational Service Area 3, Classified by educational level and the size of the educational institution The sample group used in the research included 278 school administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and group random. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire equal to 0.84. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and deviation. standard T-test and F-test.

The results revealed that

1. Management of educational institutions using the principles of good governance Under the jurisdiction of the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3, the overall level is at a high level. When considering each area, it was found that the area with the highest compliance was the rule of law, followed by the principle of transparency. Principles of participation Moral principles Principles of responsibility The principles of value for money are in order.

2. School administrators and teachers have different experiences and work in schools of different sizes. Have opinions on the administration of educational institutions using the principles of good governance Under the jurisdiction of the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3, overall they are not different.

Keywords: Administration, Principles of good governance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองบนฐานของหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวไว้ว่า ระบบการศึกษา ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ครู หลักสูตร สถานศึกษา และกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้ ประเด็นสำคัญที่สุดในการปฏิรูประบบการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ปัจจัยสำคัญอื่นๆ คือระบบการบริหารจัดการที่มี ธรรมชาติ มีภาระงานอำนาจและทรัพยากรที่ต่างกัน การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หลักธรรมาภิบาลเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษามีคุณภาพ ทำให้เกิดการ ประหยัดทรัพยากร งบประมาณ โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจ

หลักธรรมาภิบาล (good governance) เป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแล กิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ใช้ในการบริหารงาน ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่ นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมโรงเรียนให้มีศักยภาพและ ประสิทธิภาพ อาทิ บุคลากรในโรงเรียนต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2560) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา “หลักธรรมาภิบาล” เป็นหลักสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสามารถยกระดับและสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กร ช่วยเพิ่มศักยภาพขององค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาที่มีความสุจริตโปร่งใสและเป็นธรรม กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุหลักการสำคัญของธรรมาภิบาลเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการนำไปปฏิบัติ ไว้ 6 หลักการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เน้นการบริหารและความเป็นผู้นำในสถานศึกษาด้วยความคิดเชิงจริยธรรมและค่านิยมที่ดี เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นความซื่อสัตย์ ความเป็นธรรม ความเอื้อเฟื้อ และความรับผิดชอบต่อการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) การเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านความเป็นธรรมและจริยธรรม แต่งตัวอย่างให้เป็นแบบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง โดยการทำตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เด็กนักเรียนและบุคลากรเรียนรู้และตามตัวอย่างนั้น 2) การสร้างวินัยและความรับผิดชอบต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลต้องสร้างวินัยและความรับผิดชอบต่อระดับทั้งบุคลากรและนักเรียน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสถานศึกษาและสังคม 3) การสร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่ดี ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน โดยการให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์และค่านิยมที่ดีในการเรียนรู้ 4) การประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรสื่อสารอย่างเปิดเผยและชัดเจนกับทุกกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจในการบริหาร 5) การสนับสนุนและพัฒนาบุคลากร การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลควรสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในทางวิชาการและจริยธรรม เพื่อให้พวกเขาสามารถให้บริการที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน 6) การสร้างความร่วมมือ

และความเข้าใจ ขบวนการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเน้นการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างทุกฝ่าย เพื่อช่วยให้สถานศึกษาเติบโตและพัฒนาอย่างมีความยั่งยืน การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นมรรยาและเป็นธรรม เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การศึกษาที่ดีและเป็นประโยชน์สู่การเป็นบุคลิกภาพที่ดีในอนาคต

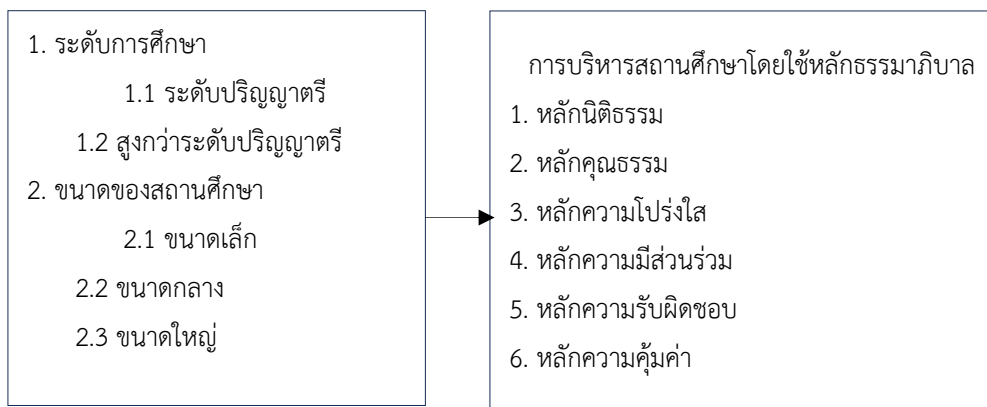
จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3
2. เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ตามแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2542)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 902 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 278 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ปริญญาตรี	จำนวน 162 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 176 คน
รวม	จำนวน 338 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 120 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 187 คน
3) ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	จำนวน 31 คน
รวม	จำนวน 338 คน

ตัวแปร

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ตามแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้แก่

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักความมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3

6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 60 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.84

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 278 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน จำแนกระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	หลักนิติธรรม	4.51	0.19	มากที่สุด	1
2	หลักคุณธรรม	4.48	0.18	มาก	4
3	หลักความโปร่งใส	4.50	0.16	มาก	2
4	หลักความมีส่วนร่วม	4.49	0.17	มาก	3
5	หลักความรับผิดชอบ	4.47	0.19	มาก	5
6	หลักความคุ้มค่า	4.46	0.17	มาก	6
ภาพรวม		4.49	0.09	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X}=4.49$, S.D.= 0.09) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=4.51$, S.D.= 0.19) รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=4.50$, S.D.= 0.16) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.49$, S.D.= 0.17) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=4.48$, S.D.= 0.18) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.47$, S.D.= 0.19) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=4.46$, S.D.= 0.17)

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	หลักนิติธรรม	4.51	0.20	4.51	0.17	.266	.790
2	หลักคุณธรรม	4.47	0.17	4.49	0.18	1.126	.261
3	หลักความโปร่งใส	4.49	0.18	4.50	0.15	.018	.986
4	หลักความมีส่วนร่วม	4.47	0.18	4.50	0.16	1.880	.061
5	หลักความรับผิดชอบ	4.48	0.19	4.49	0.18	.392	.695
6	หลักความคุ้มค่า	4.48	0.17	4.48	0.16	.136	.892
รวม		4.48	0.10	4.49	0.07	1.155	.249

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.053	4	.013	.370	.830
	ภายในกลุ่ม	11.967	333	.036		
	รวม	12.020	337			
2. หลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.57	4	.014	.449	.773
	ภายในกลุ่ม	10.549	333	.032		
	รวม	10.606	337			
3. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	.045	4	.011	.419	.795
	ภายในกลุ่ม	9.001	333	.027		
	รวม	9.046	337			
4. หลักความมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.064	4	.016	.523	.719
	ภายในกลุ่ม	10.103	333	.030		
	รวม	10.166	337			
5. หลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.12	4	.003	.089	.986
	ภายในกลุ่ม	11.635	333	.035		
	รวม	11.647	337			
6. หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	.063	4	.016	.546	.702
	ภายในกลุ่ม	9.555	333	.029		
	รวม	9.617	337			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.15	4	.004	.485	.747
	ภายในกลุ่ม	2.651	333	.008		
	รวม	2.667	337			

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารงานที่เป็นธรรม โปร่งใส บริหารงานโดยใช้การมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย และเน้นหลักการคุ้มค่าโดยการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการมากที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ไม่ลำเอียง และให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา จินดาง (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการอบรม เรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และ ขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาทุกขนาด ต่างก็ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาเหมือนกัน เนื่องจากเป็นแนวปฏิบัติตามกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการ

ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ธร สิงห์พันธ์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้านแต่ละคือด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วมด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพื้นที่อื่น
- 2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). องค์ประกอบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- นิตยา จินตวง. (2566). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
- การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558 : 101-109.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน-ธันวาคม 2564) : 12-21.
- ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ. (2565). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2566. 128-141.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination of sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

การขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมสู่ชุมชนเมืองน่าอยู่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต The driving of Buddhist innovations to the livable city community to improve the quality of life.

พระครูโสภาสนนทกิตต์, ผศ.ดร.

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Email: surachaihongtrakool@gmail.com

(Received : Septembe 20, 2023 ; Edit : Septembe 30, 2023 ; accepted : Septembe 30, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดการสื่อสารในการเทศพ 2) เพื่อขับเคลื่อนระบบการจัดการเทศพ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และการสร้างเครือข่ายการเทศพใช้ระเบียบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัย กระบวนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาชุดการสื่อสารในการเทศพ การสื่อสารควรเป็นไปแบบสองทางคือ สามารถตอบโต้หรือซักถามได้ตลอดเวลาเกี่ยวกับระบบหรือขั้นตอนการใช้งานเทศพ ซึ่งช่วงแรกในการใช้งานอาจต้องคอยตอบข้อซักถามหรือแก้ปัญหาค่อนข้างมาก ซึ่งหากได้ทดลองปฏิบัติจริงแล้วก็จะทำให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น ทีมงานที่จัดทำโครงการ ควรมีการติดตามคอยช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้างานมาปนกิจด้วยการพัฒนาชุดการสื่อสาร เพื่อทำความเข้าใจและต้องการสื่อถึงองค์ประกอบในการเทศพ มีลักษณะดังนี้ คือ การพัฒนาชุดการสื่อสารสำหรับประชาชนทั่วไป ควรมีลักษณะที่เข้าใจได้ง่าย มีรูปแบบ ที่ชัดเจน มีสีสันที่น่าอ่าน อาจจะเป็นแผ่นพับ โปสเตอร์ ทางเว็บไซต์ออนไลน์ แอปพลิเคชัน หรืออยู่ในรูปแบบคลิปวิดีโอที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจน อธิบายถึงภัยเงียบจากสารพิษส่งผลต่อสุขภาพชุมชน รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา

2. การที่จะขับเคลื่อนระบบการจัดการเทศพอย่างมีประสิทธิภาพควรมีการจัดการในลักษณะดังต่อไปนี้ จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการและให้ความรู้แก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการมาปนกิจเทศพเกี่ยวกับการใช้เทศพเพื่อลดมลพิษที่เกิดขึ้น ขอความร่วมมือและประสานงานไปยังทุกภาคส่วน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงปัญหาผลกระทบทางอากาศที่เกิดขึ้นจากการเทศพที่จะส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย ชีวิตและสิ่งแวดล้อม นำเทคโนโลยีการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการขับเคลื่อนโครงการเพื่อที่จะเก็บข้อมูลและ

ประชาสัมพันธ์การติดต่อสื่อสารของแต่ละฝ่ายงาน มีการติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการวัดและประเมินผลเพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น

3. ปัญหาการสร้างเครือข่ายการเผาศพไร้มลพิษ ประกอบด้วย 1) ด้านโครงสร้างและรูปแบบการทำงานเครือข่ายการเผาศพไร้มลพิษ 2) ด้านความเชื่อวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น 3) ด้านสังคม โครงสร้างเชิงพื้นที่ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม 5) งบประมาณการพัฒนาในรูปแบบการเผาศพ และ 6) หน่วยงานภาครัฐ

การขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมการสู่ชุมชนเมืองน่าอยู่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นนวัตกรรมเกี่ยวกับการเผาศพ หรือในในการประกอบกิจกรรมทางศาสนาหลายๆ อย่างของวัด ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ การเผาศพในเขตกรุงเทพมหานคร และในชุมชนต่างจังหวัด ล้วนก็มีการเผาศพตามความเชื่อ หรือเป็นหนึ่งในพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ และการเผาศพแต่ละครั้งนั้น ใช้ทรัพยากรธรรม สิ่งประดับชนิดต่างๆ รวมทั้งการจัดดอกไม้สด พวงหรีด น้ำมันเชื้อเพลิง หรืออาจจะถ่าน และฟืน สิ่งประกอบเหล่านี้ล้วนเป็นสารตั้งต้นการเกิดมลพิษ มลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น มักเกิดขึ้นเนื่องจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ หรืออุณหภูมิไม่สูงพอ ทำให้เกิดมลพิษ เช่น ฝุ่นละออง ก๊าซคาร์บอน มอนอกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์รวมทั้งเขม่า และซี้เถ้าจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง และกลิ่นจากการสลายตัวของสารอินทรีย์ในศพ ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของประชาชนด้วย จะเข้าสู่ร่างกายโดยไม่รู้ตัว เนื่องจากติดไปตามเสื้อผ้า อาหาร ภาชนะเครื่องใช้ที่อยู่ในวัด รวมถึงที่ถูกลมพัดฟุ้งกระจายไปตกในพื้นที่ห่างไกลออกไป จึงกลายเป็นเรื่องยากที่ประชาชนที่จะไปร่วมงาน ไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากสารพิษดังกล่าวได้ เนื่องจากอาจจะมีย่อยอาศัยใกล้กับบริเวณวัดหรือไปร่วมงานศพ เรียกว่าเป็นวิถีชีวิตของคนไทย

คำสำคัญ : การขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมการ;ชุมชนเมืองน่าอยู่; เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต.

Abstract

The objectives of this research are: 1) to develop a communication kit for cremation; 2) how to drive cremation management systems in other areas; 3) to analyze problems, obstacles, and in which direction to build a cremation network. Use this research protocol as Qualitative Research and Action Research as part of the research process.

The research results were found that:

1. Development of communication kits for cremation communication should be two-way : Able to respond or ask questions at any time about the system or procedures for using the crematorium. which, if actually tried and practiced, will make them more proficient Project team There should be a follow-up to help. To understand and want to convey the elements of cremation, may be divided into 2 types as follows. 1) Development of a communication kit for the general public. 2) Development of communication kits for officers crematorium management.

2. To drive an efficient cremation management system, it should be managed in the following ways : Organizing workshops and educating people in cremation-related duties on the use of crematoriums to reduce pollution. Ask for cooperation and coordination to all sectors. and pointed out the problem of air pollution caused by cremation that will have a negative effect on the health of the body life and environment Use communication technology and Internet system to drive the project in order to collect information and publicize the communication of each department. Project implementation is continuously monitored and measured and evaluated in order to improve as well.

3. Sustainable Development to be aware of social and environmental aspects to be aware and have behaviors that focus on social responsibility because of the funeral arrangements of the temple It is considered to create a circular economic system for the community. It is linked to a business mechanism related to funeral arrangements. Whether it's a coffin shop wooden shop Restaurant and fuel cause employment Generate revolving income for officers crematorium and get better of their life.

Keywords : The driving of Buddhist innovations ; the livable city community ; improve the quality of life.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมสู่ชุมชนเมืองน่าอยู่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นแนวทางการพัฒนา หรือแก้ปัญหาชุมชนที่อยู่บนปรัชญา แนวคิด และหลักการการพัฒนาเมืองหรือชุมชนที่เน้นการร่วมกันจัดการแก้ไข ปัญหาแบบไม่แยกส่วน เป็นการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวม หรือแบบบูรณาการภารกิจของทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน เข้าด้วยกันเป็นกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการทำงานแบบเป็นหุ้นส่วนซึ่งกันและกัน เพื่อมองเห็นข้อดี หรือข้อได้เปรียบเมื่อมีอีกฝ่ายหนึ่งมาร่วมด้วย อันจะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อทุก ฝ่ายได้เรียนรู้ มีส่วนผูกพันก็จะทำให้กิจกรรมการพัฒนา หรือแก้ปัญหาเมืองในด้านใดๆ นั้นดำเนินต่อไปอย่าง สืบเนื่องและยั่งยืน จึงอาจมีความแตกต่างจากแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาแบบเดิมที่มุ่งเน้นให้เกิด องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหลักในการจัดการแก้ไขปัญหา และปัญหาของแนวทางการจัดการ ซึ่ง พัฒนาพื้นที่เช่นนี้ยังขาดความเท่าทันในการจัดการปัญหาพื้นที่ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับไชยยันตร์ กัมปนาท แสนยากกร ให้ความหมายในเชิงการพัฒนาชุมชนเช่นเดียวกันว่าหมายถึง ขบวนการที่จะทำให้ประชาชน ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพกาย สุขภาพจิตและ สุขภาพสังคม และพร้อมที่จะร่วมกันสรรค์สร้างภาวะ แวดล้อมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต(ไชยยันตร์ กัมปนาทแสนยากกร(ไชยยันตร์ กัมปนาทแสนยากกร,2560)

ปัญหามลพิษทางอากาศจากการเผาศพ เช่น เขม่าควันและกลิ่น มักจะเกิดในช่วงต้นๆ โดยตามประเพณีจะมีการเผาโลงไปพร้อมกับเผาศพ ในช่วง 30 นาทีแรก เปลวไฟจะไหม้เลียลามโลงจนแตกและเมื่อโลงแตกแล้ว ศพจึงจะถูกเปลวไฟเผาไหม้ ในช่วงนี้จะมีการกระเหยน้ำออกมาจะทำให้อุณหภูมิในเตาเผาลดลง หากไม่มีการ

โหมไฟให้พอเหมาะอาจทำให้เกิดการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ก็จะเกิดเขม่าควันและมลพิษอื่นๆ จากการสลายตัวของไขมันและองค์ประกอบอื่นๆ ที่ถูกเผาไหม้ โดยเฉพาะสิ่งของต่างๆ ที่บรรจุไปในเตาเผาศพ เช่น เสื้อผ้า และอุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัวของผู้เสียชีวิต เป็นต้น ขบวนการเผาศพนี้จะใช้เวลาประมาณ 20-30 นาทีหลังจากขงนี้แล้ว อุณหภูมิจะเพิ่มขึ้น ศพจะไหม้และเข้าสู่ขงสลายตัวของกระดูกซึ่งจะไม่มีการเกิดขึ้นในช่วงนี้ มลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น มักเกิดเนื่องจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์หรืออุณหภูมิไม่สูงพอทำให้เกิดสารมลพิษ เช่น ฝุ่นละออง ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ รวมทั้งเขม่าและซีเถ้าจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงและกลิ่นจากการสลายตัวของสารอินทรีย์ในศพ ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ และมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของประชาชนด้วย องค์ประกอบของกลิ่นจากการเผาศพนั้นจะประกอบไปด้วยก๊าซหลายชนิด เช่น แอมโมเนีย (NH₃) ไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H₂S) เมอร์แคปแทน (-SH) และฟอร์มาลดีไฮด์ (จากน้ำยารักษาศพ) เป็นต้น ซึ่งก๊าซเหล่านี้จะสามารถถูกกำจัดได้โดยการเผาไหม้ที่อุณหภูมิสูงในห้องเผาไหม้(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2543)

ด้วยชุมชนและวัด อยู่ในพื้นที่ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ โดยลักษณะของโครงสร้างชุมชน พบว่าในชุมชน มักจะมีวัดประจำชุมชน และวัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจ หนึ่งในศาสนกิจที่พบว่ามีผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมชุมชน นั่นคือ การฃาปนกิจศพ โดยการฃาปนกิจศพแต่ละครั้งนั้น จะมือนุภาคนาขนาดเล็กที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประชาชน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึง การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเมือง เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานระหว่างวัดและชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสร้างสรรค์ชุมชนในมิติการดูแลสุขภาพ(บุญรับ ศักดิ์มณี, 2546) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในชุมชนด้วยวิถีพุทธนวัตกรรมการพัฒนาและทดลองเครื่องพ่นสารวิมุติในเตาเผาศพอัจฉริยะ จะถูกนำมาทดลองใช้ในชุมชนเมืองเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเพื่อให้เกิด “เมืองน่าอยู่”(มนัส สุวรรณ, 2549) ก่อนที่จะนำมาใช้จริงในชุมชนจะมีการอบรมสัปรห่อให้สามารถใช้เตาเผาศพอัจฉริยะที่ได้ทำการพัฒนาขึ้น โดยการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติ ที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น กระบวนการให้การศึกษาแก่สัปรห่อโดยเฉพาะการสื่อความหมาย ที่จะช่วยแจ้งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เตาเผาศพอัจฉริยะ และยังสามารถสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับคุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่จะขึ้น โดยการสื่อความหมายสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การจัดศูนย์ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผ่นป้าย แผ่นพับโปสเตอร์ และคู่มือสื่อความหมาย พบว่า คู่มือสื่อความหมายจะได้เปรียบกว่า วิธีการสื่อความหมายด้วยวิธีการอื่นๆ นั่นคือไม่ใช้เงินทุนในการผลิตสูง ไม่สิ้นเปลืองบุคลากร สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ ซึ่งการสื่อความหมายโดยใช้คู่มือจะทำให้สัปรห่อได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเตาเผาศพอัจฉริยะ

จากนั้นจะมีการพัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพ เพื่อบรรณงค์ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ได้ตระหนักถึงโทษภัยของมลพิษจากการเผาศพ ประโยชน์จากการช่วยกันลดมลพิษ รวมไปถึงขั้นตอนกระบวนการวิธีลดมลพิษ เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบให้เกิดขึ้น จากนั้นจึงสร้างและขยายเครือข่ายการเผาศพเพื่อลดมลพิษในชุมชนแห่งอื่นด้วย โดยการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาบนพื้นฐานปรัชญา แนวคิด และหลักการของ “เมืองน่าอยู่” เพื่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนปลอดมลพิษ ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นทั้งในด้านสุขภาพทางกายและสุขภาพทางใจในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพ
2. เพื่อขับเคลื่อนระบบการจัดการเผาศพ
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และการสร้างเครือข่ายการเผาศพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมสู่ชุมชนเมืองน่าอยู่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต” ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ควบคู่กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการภาคสนาม (Action Research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตัวแทนจากพระสงฆ์ หน่วยงานราชการ ทั้ง กรมอนามัย และกรมควบคุมมลพิษ และภาคประชาชน จำนวน 50 รูป/คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) เพื่อนำเสนอข้อมูลเวทีต่อสนทนากลุ่มย่อย (focus Group Discussion) การจัดสัมมนาและการสังเคราะห์ข้อมูลเข้าสู่กระบวนการพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ประชากรศึกษาเป็นกลุ่มพระภิกษุสงฆ์หรือผู้นำศาสนา ผู้บริหารภาครัฐ ส่วนท้องถิ่น และตัวแทนชุมชน ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่วัดจันทร์ ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยกำหนดเกณฑ์ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา และเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. กลุ่มพระสงฆ์หรือผู้นำทางศาสนา	จำนวน 10 รูป
2. กลุ่มผู้นำชุมชน	จำนวน 5 คน
3. กลุ่มตัวแทนชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/นักวิชาการ	จำนวน 5 คน
4. กลุ่มคนที่ร่วมกิจกรรม	จำนวน 30 คน
รวม	จำนวน 50 รูป/ คน

สรุปผลการวิจัย

1. พัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพ
 - 1.1 สื่อสารความรู้มลพิษจากการเผาศพ

เขม่าและควัน คือกลุ่มของอนุภาคคาร์บอนที่เป็นผลจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ของไฮโดรคาร์บอน ซึ่งในการเผาศพมักจะมีควันสีดำซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ของน้ำมันดีเซลที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงรวมถึงวัสดุอื่นๆ เช่น โลงศพ พวงหรีด ฯลฯ ที่มีไถ่เข้าไปในเตาเผาศพด้วย จะทำให้เกิดกลิ่นที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการเผาไหม้ตัวศพที่มีการฉีดสารฟอร์มาลีนเพื่อป้องกันไม่ให้ศพเน่า และยังมีวัสดุต่างๆ ที่ไถ่ลงไปในเตาเผาศพ เช่น พลาสติก พวงหรีด เป็นต้น

1.2 สื่อสารการบริหารจัดการรูปแบบการเผาศพ

ทางวัดควรดำเนินการติดต่อหน่วยงานภาครัฐ อาจจะมีการเริ่มต้นกล่าวถึงมลภาวะจากการฃาปนกิจที่เกิดขึ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากฝุ่นละออง แก๊สพิษ ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ สุขภาพที่ย่ำแย่ เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันลดมลภาวะ ถ้าจะพัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพควรจะทำให้ทันยุคทันสมัย สะดวกทุกที่ตลอดเวลาโดยใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ อาจจะเป็นแอปพลิเคชัน เพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึงได้ง่ายสะดวกแค่ ปลายนิ้ว มีขั้นตอนการใช้งานแบบ checklist ที่ทำให้ผู้ดูแลการฃาปนกิจสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ง่ายยิ่งขึ้น และพัฒนาระบบการทำงานผ่านมือถือหรือแท็บเล็ต รวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับมลภาวะทางอากาศที่เกิดจากการเผาศพในแต่ละครั้ง เพื่อให้ทุกคนได้ตระหนักถึงพิษภัยที่เกิดขึ้นจะได้ช่วยกันรณรงค์ในการพยายามที่จะรักษาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งทั้งหมดนี้ที่กล่าวว้รวมอยู่ในแอปพลิเคชันเดียวที่สะดวกและง่ายที่สุดแล้ว เป็นการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อสังคมของทางวัดด้วย

1.3 สื่อสารและขั้นตอนพิธีฃาปนกิจศพ

การสื่อสารเรื่องพิธีกรรมและหลักการปฏิบัติ เพื่อให้ชาวพุทธได้เข้าใจถึงพิธีกรรม ซึ่งการสื่อสารเรื่องพิธีกรรมที่กล่าวมานั้น ยังเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้ที่จะทำหน้าที่นักรจัดการฃา (สัปเหร่อ) ได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติและถ่ายทอดพิธีกรรมต่างๆ ให้รุ่นต่อไปได้นั้น ปัจจุบันนี้พิธีกรรมเหล่านี้ ยังเป็นการถ่ายทอดหรือสืบทอดกันโดยบรรพบุรุษ หรือญาติพี่น้อง แต่ยังขาดคู่มือการสื่อสารหรือการปฏิบัติ ควรจะมีคู่มือการปฏิบัติจะเป็นแนวทางเดียวกัน

1.4 พัฒนาชุดการสื่อสารของวัด

การพัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนได้รับรู้ด้านมลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพ และเพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจัดหาหรือติดตั้งเตาเผาศพที่มีมลพิษต่ำมาใช้เผาศพเพื่อลดปัญหามลพิษทางอากาศและความเดือดร้อนรำคาญของชุมชนในบริเวณใกล้เคียง ชุดการสื่อสารควรเน้นการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในวัดและการระบายนมลพิษจากวัดออกสู่ชุมชน รวมถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมลพิษ และการเลือกใช้เตาเผาศพที่ช่วยลดมลพิษโดยการพัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพผ่านเทคโนโลยีสมัย

การสื่อสารควรเป็นไปแบบสองทางคือ สามารถตอบโต้หรือซักถามได้ตลอดเวลาเกี่ยวกับระบบหรือขั้นตอนการใช้งานเตาเผาศพ ซึ่งช่วงแรกในการใช้งานอาจต้องคอยตอบข้อซักถามหรือแก้ปัญหาค่อนข้างมาก ซึ่งหากได้ทดลองปฏิบัติจริงแล้วก็จะทำให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น ทีมงานที่จัดทำโครงการ ควรมีการติดตามคอยช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานฃาปนกิจด้วยการพัฒนาชุดการสื่อสาร เพื่อทำความเข้าใจและต้องการสื่อถึงองค์ประกอบในการเผาศพ อาจแบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การพัฒนาชุดการสื่อสารสำหรับประชาชนทั่วไป ควรมีลักษณะที่เข้าใจได้ง่าย มีรูปแบบ ที่ชัดเจน มีสีสันที่น่าน่าอ่าน อาจจะเป็นแผ่นพับ โปสเตอร์ ทางเว็บไซต์ออนไลน์ แอปพลิเคชัน หรืออยู่ในรูปแบบคลิปวิดีโอที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจน อธิบายถึงภัยเจ็บจากสารพิษส่งผลกระทบต่อสุขภาพชุมชน รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา

2. การพัฒนาชุดการสื่อสารสำหรับเจ้าหน้าที่ นักบริหารจัดการเมรุ (สัปเหร่อ) มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเผาศพ ดังนั้น ชุดการสื่อสาร จึงมีความสำคัญต่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน จึงควรจัดการอบรมให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการในการเผาศพ เพื่อให้เกิดมลพิษน้อยที่สุด โดยควบคุมมลพิษ หรือการใช้เทคโนโลยีการเผาไหม้ที่สมบูรณ์

เพื่อขับเคลื่อนระบบการจัดการเผาศพ

การที่จะขับเคลื่อนระบบการจัดการเผาศพอย่างมีประสิทธิภาพควรมีการจัดการในลักษณะดังต่อไปนี้

1. จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการและให้ความรู้แก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฃาปนกิจศพเกี่ยวกับการใช้เตาเผาศพเพื่อลดมลพิษที่เกิดขึ้น

2. ขอความร่วมมือและประสานงานไปยังทุกภาคส่วนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการนี้ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงปัญหามลภาวะทางอากาศที่เกิดขึ้นจากการเผาศพที่จะส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย ชีวิตและสิ่งแวดล้อม และเป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันทุกภาคส่วนจึงจะประสบผลสำเร็จ

3. การนำเทคโนโลยีการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการขับเคลื่อนโครงการเพื่อที่จะเก็บข้อมูล ประชาสัมพันธ์และเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารของแต่ละฝ่ายงาน

4. มีการติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการวัดและประเมินผลเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น

1.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และการสร้างเครือข่ายการเผาศพ

ปัญหาและอุปสรรคเกิดจากความไม่เข้าใจของประชาชน ขาดข้อมูลที่ทางวัดควรนำข้อมูลเหล่านี้เปิดเผยและเผยแพร่ และอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญคือ งบประมาณการก่อสร้าง และความเชื่อของชุมชนเรื่องการเผาสีของ เสื้อผ้า อุปกรณ์ของใช้ผู้เสียชีวิต จะต้องเผาไปให้เพื่อเตรียมเป็นเสบียงไปใช้ในสุคติภพ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ก็เป็นปัญหาและอุปสรรค ที่จะสร้างเครือข่ายการเผาศพ โดยลดขั้นตอนบางอย่าง เช่น ลดการใช้พวงหรีดดอกไม้สด งดการประดับโลงศพที่เป็นลายเทพนม จะทำอย่างไรให้ญาติผู้เสียชีวิตได้เข้าใจและปฏิบัติตาม ถ้าหากวัดในชุมชนเมือง ได้ศึกษาข้อมูลแล้ว อาจจะขยายผลการศึกษาเพื่อสร้างเครือข่ายการเผาศพ จะต้องเร่งทำความเข้าใจเผยแพร่ข้อมูลประโยชน์และโทษให้ประชาชนได้เห็นความเป็นจริง ถ้าหากไม่สามารถชี้แจงได้คงเป็นปัญหาต่อไป อยากที่จะแก้ปัญหาได้และอีกประเด็นที่น่าสนใจคือการสร้างแรงจูงใจ อยากให้เยาวชนรุ่นใหม่สนใจอาชีพทางเลือก คือ นักบริหารจัดการเมรุ (สัปเหร่อ) ประจำวัดต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ยังต้องการนักบริหารจัดการเมรุ (สัปเหร่อ) สามารถปฏิบัติได้ตามหลักการและวิธีการที่ถูกต้อง มีความรู้ด้านพิธีกรรม และการดูแลรักษาเมรุ เพื่อให้เตาเผาศพมีประสิทธิภาพการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษอากาศ สร้างความสำราญให้กับชุมชนใกล้เคียง เป็นผลดีต่อสุขภาพของครอบครัวของชุมชนและพระสงฆ์ด้วย

การจัดการอบรมเรื่องการเผาศพไร้มลพิษให้กับเยาวชน ซึ่งมีนักศึกษาเข้าโครงการนี้ ทั้งนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชาย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เข้าร่วม 45 คน เป็นชายโครงการฝึกอบรมจากโครงการอบรมสำหรับผู้ต้องขัง ใช้ชื่อว่า “กิจกรรมเจ้าหน้าที่ฃาปนสถาน” “สัปเหร่อ” และกิจกรรมหลักมีคณายน้อยดังนี้

1. กิจกรรมมัคนายก เพื่อให้ผู้ร่วมอบรมครั้งนี้ได้ได้ศึกษา เรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของไทย ที่มีความผูกพันกับศาสนาพุทธมาอย่างยาวนาน เป็นกิจกรรม ที่ใช้ในการอบรม สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพได้อีกทางหนึ่งด้วย

2. กิจกรรมสำหรับการอบรมเจ้าหน้าที่มาปณสถาน หรืออบรมเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพสัปเหร่อของนักศึกษา หรือประชาชนทั่วไปครั้งนี้ใช้เวลาอบรมทั้งหมดจำนวน 30 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564 นอกจากได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีแล้วยังมีการสาธิตเสมือนจริงอีกด้วย จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้ เพื่อสร้างสัปเหร่อต้นแบบ

การอภิปรายผล

ผู้วิจัย พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมสู่ชุมชนเมืองน่าอยู่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพ

1.1 สื่อสารความรู้มลพิษจากการเผาศพ

เขม่าและควัน คือกลุ่มของอนุภาคคาร์บอนที่เป็นผลจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ของไฮโดรคาร์บอน ซึ่งในการเผาศพมักจะมีควันสีดำซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ของน้ำมันดีเซลที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงรวมถึงวัสดุอื่นๆ เช่น โลงศพ พวงหรีด ฯลฯ ที่มีไถ่เข้าไปในเตาเผาศพด้วย จะทำให้เกิดกลิ่นที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการเผาไหม้ตัวศพที่มีการฉีดสารฟอร์มาลีนเพื่อป้องกันไม่ให้ศพเน่า และยังมีวัสดุต่างๆ ที่ใส่ลงไปในเตาเผาศพ เช่น พลาสติก พวงหรีด เป็นต้น

1.2 สื่อสารการบริหารจัดการรูปแบบการเผาศพ

ทางวัดควรดำเนินการติดต่อหน่วยงานภาครัฐ อาจจะมีการเริ่มต้นกล่าวถึงมลภาวะจากการฌาปนกิจที่เกิดขึ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากฝุ่นละออง แก๊สพิษ ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ สุขภาพที่ย่ำแย่ เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันลดมลภาวะ ถ้าจะพัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพควรจะทำให้ทันยุคทันสมัย สะดวกทุกที่ทุกเวลาโดยใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ อาจจะทำเป็นแอปพลิเคชัน เพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึงได้ง่ายสะดวกแค่ ปลายนิ้ว มีขั้นตอนการใช้งานแบบ checklist ที่ทำให้ผู้ดูแลการฌาปนกิจสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ง่ายยิ่งขึ้น และพัฒนาระบบการทำงานผ่านมือถือหรือแท็บเล็ต รวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับมลภาวะทางอากาศที่เกิดจากการเผาศพในแต่ละครั้ง เพื่อให้ทุกคนได้ตระหนักถึงพิษภัยที่เกิดขึ้นจะได้ช่วยกันรณรงค์ในการพยายามที่จะรักษาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งทั้งหมดนี้ที่กล่าวว่รวมอยู่ในแอปพลิเคชันเดียวที่สะดวกและง่ายที่สุดแล้ว เป็นการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อสังคมของทางวัดด้วย

1.3 สื่อสารและขั้นตอนพิธีฌาปนกิจศพ

การสื่อสารเรื่องพิธีกรรมและหลักการปฏิบัติ เพื่อให้ชาวพุทธได้เข้าใจถึงพิธีกรรม ซึ่งการสื่อสารเรื่องพิธีกรรมที่กล่าวมานั้น ยังเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้ที่จะทำหน้าที่นักรับจัดการเมรุ(สัปเหร่อ) ได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติและถ่ายทอดพิธีกรรมต่างๆ ให้รุ่นต่อไปได้นั้น ปัจจุบันนี้พิธีกรรมเหล่านี้ ยังเป็นการถ่ายทอด

หรือสืบทอดกันโดยบรรพบุรุษ หรือญาติพี่น้อง แต่ยังคงยึดถือการสื่อสารหรือการปฏิบัติ ควรจะมีการปฏิบัติจะปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

1.4 พัฒนาชุดการสื่อสารของวัด

การพัฒนาชุดการสื่อสารในการเทศน์ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนได้รับรู้ด้านมลพิษทางอากาศจากเตาเผาศพ และเพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจัดหาหรือติดตั้งเตาเผาศพที่มีมลพิษต่ำมาใช้เผาศพเพื่อลดปัญหามลพิษทางอากาศและความเดือดร้อนรำคาญของชุมชนในบริเวณใกล้เคียง ชุดการสื่อสารควรเน้นการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมภายในวัดและการระบายนมลพิษจากวัดออกสู่ชุมชน รวมถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมลพิษ และการเลือกใช้เตาเผาศพที่ช่วยลดมลพิษโดยการพัฒนาชุดการสื่อสารในการเทศน์ผ่านเทคโนโลยีสมัย

การสื่อสารควรเป็นไปแบบสองทางคือ สามารถตอบโต้หรือซักถามได้ตลอดเวลาเกี่ยวกับระบบหรือขั้นตอนการใช้งานเตาเผาศพ ซึ่งช่วงแรกในการใช้งานอาจต้องคอยตอบข้อซักถามหรือแก้ปัญหาค่อนข้างมาก ซึ่งหากได้ทดลองปฏิบัติจริงแล้วก็จะทำให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น ทีมงานที่จัดทำโครงการ ควรมีการติดตามคอยช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานฌาปนกิจด้วยการพัฒนาชุดการสื่อสาร เพื่อทำความเข้าใจและต้องการสื่อถึงองค์ประกอบในการเทศน์ อาจแบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การพัฒนาชุดการสื่อสารสำหรับประชาชนทั่วไป ควรมีลักษณะที่เข้าใจได้ง่าย มีรูปแบบ ที่ชัดเจน มีสีสันที่น่าน่าอ่าน อาจจะเป็นแผ่นพับ โปสเตอร์ ทางเว็บไซต์ออนไลน์ แอปพลิเคชัน หรืออยู่ในรูปแบบคลิปวิดีโอที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจน อธิบายถึงภัยเงียบจากสารพิษส่งผลต่อสุขภาพชุมชน รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา

2. การพัฒนาชุดการสื่อสารสำหรับเจ้าหน้าที่ นักบริหารจัดการเมรุ (สัปเหร่อ) มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเผาศพ ดังนั้น ชุดการสื่อสาร จึงมีความสำคัญต่อการเผยแพร่องค์ความรู้แก่ประชาชน จึงควรจัดการอบรมให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการในการเผาศพ เพื่อให้เกิดมลพิษน้อยที่สุด โดยควบคุมมลพิษ หรือการใช้เทคโนโลยีการเผาไหม้ที่สมบูรณ์แต่ให้สอดคล้องกับศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี สอดคล้องกับแนวคิดของวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเลิกธรรมเนียมเลี้ยว เหล้าในประเพณีงานศพของชุมชนบ้านตัว อำเภอลำหลัก จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า ผลกระทบต่อชุมชนหลังการดำเนินกิจกรรมงดเหล้าในงานศพ มีผลกระทบเชิงบวก 3 ด้าน คือ ด้านการลดค่าใช้จ่าย เกิดรูปแบบงานศพแบบประหยัด ตลอดจนสามารถพึ่งตนเองได้ ด้านการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านสามัคคี เสียสละ อดทน อดกลั้น ประหยัด ซื่อสัตย์ มีสัจจะ ให้เกียรติกัน เมตตาช่วยเหลือกัน ของประชาชนในตำบล และด้านการตื่นตัวเรื่องสร้างเครือข่ายสุขภาพ กลุ่ม ชมรม ทำความดีในด้านต่างๆ(วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์,2551)

เพื่อขับเคลื่อนระบบการจัดการเผาศพการที่จะขับเคลื่อนระบบการจัดการเผาศพอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดการในลักษณะดังต่อไปนี้

1. จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการและให้ความรู้แก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฌาปนกิจศพเกี่ยวกับการใช้เตาเผาศพเพื่อลดมลพิษที่เกิดขึ้น

2. ขอความร่วมมือและประสานงานไปยังทุกภาคส่วนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการนี้ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงปัญหามลภาวะทางอากาศที่เกิดขึ้นจากการเผาพื้นที่จะส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย ชีวิตและสิ่งแวดล้อม และเป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันทุกภาคส่วนจึงจะประสบผลสำเร็จ

3. การนำเทคโนโลยีการสื่อสารและระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการขับเคลื่อนโครงการเพื่อที่จะเก็บข้อมูล ประชาสัมพันธ์และเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารของแต่ละฝ่ายงาน

4. มีการติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการวัดและประเมินผลเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยอรรถรรณ ภัสสรศิริศึกษา สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการศพในเขตกรุงเทพมหานครและผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งยังศึกษาความคิดเห็นและแนวคิดของประชากรในการจัดการศพ และแนวทางในการลดมลภาวะที่เกิดจากกิจกรรมการจัดการศพ โดยคำนึงถึงความสำคัญทางด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจสอดคล้องแนวคิด บุรินทร์ รุจจนพันธุ์และคณะ ศึกษา “การจัดการงานศพโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง บ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” พบว่า ประเด็นข้อตกลงเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการ งานศพโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านไหล่หินจำนวน 16 ข้อ คือ (1) ควบคุมไม่ให้อาหาร รั่วไหล (2) ใช้เครื่องปรุงพอประมาณ (3) ลดน้ำอัดลมเป็นน้ำเปล่า (4) ลดอาหารว่าง (5) เตรียมเตียงอย่าง พอประมาณ (6) ลดสุรา (7) งดเล่นการพนัน (8) งดจ้างวงดนตรี (9) ใช้ดอกไม้แห้งในหมู่บ้าน (10) ใช้โครงปราสาท ถาวร (11) ยืมโลงทองที่สวยงามมาครอบโลงจริง (12) เก็บศพประมาณ 4 คืน 5 วัน (13) จัดผ้าบังสุกุล อย่างพอประมาณ (14) งดการจุดพลุและบั้งไฟ (15) ควรเปลี่ยนสำหรับเป็นเงิน (16) ควรให้เงินสดแทนพวงหรีด ส่วนประเด็นเพิ่มเติมจากการขยายผลมีจำนวน 3 ประเด็นคือ (1) เผาศพในเมรุ (2) งดจุดธูปในบ้าน (3) งดชิงโชคจากโพรยทาน ซึ่งเป็นประเพณีที่ได้รับการยอมรับผ่านเวทีประชาคมในหลายระดับ และนำประเด็นข้อตกลงที่ได้ไปขยายผลสู่ 4 หมู่บ้านใกล้เคียงเป็นเครื่องมือให้กับผู้นำ มัคทายก ผู้สูงอายุ แม่บ้าน ครู และกรรมการหมู่บ้านนำไปขยายประเด็นที่ต้องการจัดการในหมู่บ้านของตนต่อไป(บุรินทร์ รุจจนพันธุ์,2551) เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และการสร้างเครือข่ายการเผาศพ

ปัญหาและอุปสรรคเกิดจากความไม่เข้าใจของประชาชน ขาดข้อมูลที่ทางวัดควรนำข้อมูลเหล่านี้เปิดเผยและเผยแพร่ และอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญคือ งบประมาณการก่อสร้าง และความเชื่อของชุมชนเรื่องการเผาสีของ เสื้อผ้า อุปกรณ์ของผู้เสียชีวิต จะต้องเผาไปให้เพื่อเตรียมเป็นเสบียงไปใช้ในสุคติภพ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ก็เป็นปัญหาและอุปสรรค ที่จะสร้างเครือข่ายการเผาศพ โดยลดขั้นตอนบางอย่าง เช่น ลดการใช้พวงหรีดดอกไม้สด งดการประดับโลงศพที่เป็นลายเทพนม จะทำอย่างไรให้ญาติผู้เสียชีวิตได้เข้าใจและปฏิบัติตาม ถ้าหากวัดในชุมชนเมือง ได้ศึกษาข้อมูลแล้ว อยากจะขยายผลการศึกษาเพื่อสร้างเครือข่ายการเผาศพ จะต้องเร่งทำความเข้าใจเผยแพร่ข้อมูลประโยชน์และโทษให้ประชาชนได้เห็นความเป็นจริง ถ้าหากไม่สามารถชี้แจงได้คงเป็นปัญหาต่อไป อยากที่จะแก้ปัญหาได้และอีกประเด็นที่น่าสนใจคือการสร้างแรงจูงใจ อยากให้เยาวชนรุ่นใหม่สนใจอาชีพทางเลือก คือ นักบริหารจัดการเมรุ (สัปเหร่อ) ประจำวัดต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ยังต้องการนักบริหารจัดการเมรุ (สัปเหร่อ) สามารถปฏิบัติได้ตามหลักการและวิธีการที่ถูกต้อง มี

ความรู้ด้านพิธีกรรม และการดูแลรักษาเมรุ เพื่อให้เตาเผาศพมีประสิทธิภาพการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษอากาศ สร้างความสำราญให้กับชุมชนใกล้เคียง เป็นผลดีต่อสุขภาพองค์กรรวมของชุมชนและพระสงฆ์ด้วย การจัดการอบรมเรื่องการเผาศพไร้มลพิษให้กับเยาวชน ซึ่งมีนักศึกษาเข้าโครงการนี้ ทั้งนักศึกษาหญิง และนักศึกษาชาย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เข้าร่วม 45 คน เป็นชายโครงการฝึกอบรมจากโครงการอบรมสำหรับผู้ต้องขัง ใช้ชื่อว่า “กิจกรรมเจ้าหน้าที่ฌาปนสถาน” “สัปเหร่อ” และกิจกรรมหลักมีค่าน้อย ดังนี้

1. กิจกรรมมัคนายก เพื่อให้ผู้ร่วมอบรมครั้งนี้ได้ได้ศึกษา เรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของไทย ที่มีความผูกพันกับศาสนาพุทธมาอย่างยาวนาน เป็นกิจกรรม ที่ใช้ในการอบรม สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพได้อีกทางหนึ่งด้วย

2. กิจกรรมสำหรับการอบรมเจ้าหน้าที่ฌาปนสถาน หรืออบรมเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพสัปเหร่อของนักศึกษา หรือประชาชนทั่วไปครั้งนี้ใช้เวลาอบรมทั้งหมดจำนวน 30 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564 นอกจากได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีแล้วยังมีการสาธิตเสมือนจริงอีกด้วย จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้ เพื่อสร้างสัปเหร่อต้นแบบ สอดคล้องกับ วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเลิกระเบียบนิยมเลี้ยว เหล่าในประเพณีงานศพของชุมชนบ้านตัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่าผลกระทบต่อชุมชนหลังการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวในงานศพ มีผลกระทบเชิงบวก 3 ด้าน คือ ด้านการลดค่าใช้จ่าย เกิดรูปแบบงานศพแบบประหยัด ตลอดจนสามารถพึ่งตนเองได้ ด้านการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านสามัคคี เสียสละ อดทน อดกลั้น ประหยัด ซื่อสัตย์ มีสัจจะ ให้เกียรติกัน เมตตาช่วยเหลือกัน ของประชาชนในตำบล และด้านการตื่นตัวเรื่องสร้างเครือข่ายสุขภาพ กลุ่ม ชมรม ทำความดีในด้านต่าง (วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, 2551)

ข้อเสนอแนะ

1. เชนนโยบาย

1) องค์กรภาครัฐที่รับผิดชอบเรื่องแวดล้อม ควรกำหนดโครงสร้างการทำงานนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ให้ชัดเจน และวางมาตรการให้ทางวัดได้ปฏิบัติ เพื่อให้ง่ายต่อการทำงานและเป็นการส่งเสริมการทำงานยังรุ่นต่อไปและควรมีหลักสูตรการอบรมอาชีพสัปเหร่อ (นักบริหารจัดการเมรุ) โดยมีการอบรมไปประกอบวิชาชีพ

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐและเอกชน และวัด ควรให้การสนับสนุนโครงการจัดการอบรมไปประกอบวิชาชีพสัปเหร่อ (นักบริหารจัดการเมรุ) เพื่อยกระดับวิชาชีพเชิงปฏิบัติการ

3) หน่วยงานของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ไปเผยแพร่ในวงกว้าง เพื่อประชาสัมพันธ์และชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของการเผาศพที่จะก่อให้เกิดมลพิษและส่งผลเสียต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม รวมถึงขั้นตอนและวิธีการจัดการเผาศพที่ถูกต้องและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพสัปเหร่อให้ได้รับการอบรม หรือมีใบประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้องและมีมาตรฐานในการทำงานและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนวัด หรือชุมชนที่ยังใช้เชิงตะกอนเผาศพ โดยเฉพาะการออกกฎบังคับการเผาศพในชุมชนเมือง ควรมีนโยบายรองรับการเปลี่ยนการจัดการงานศพให้มีรูปแบบการปฏิบัติและเตาเผาศพที่ได้มาตรฐาน

3. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยและคณะ ขอเสนอประเด็นที่น่าสนใจในการวิจัย คือ

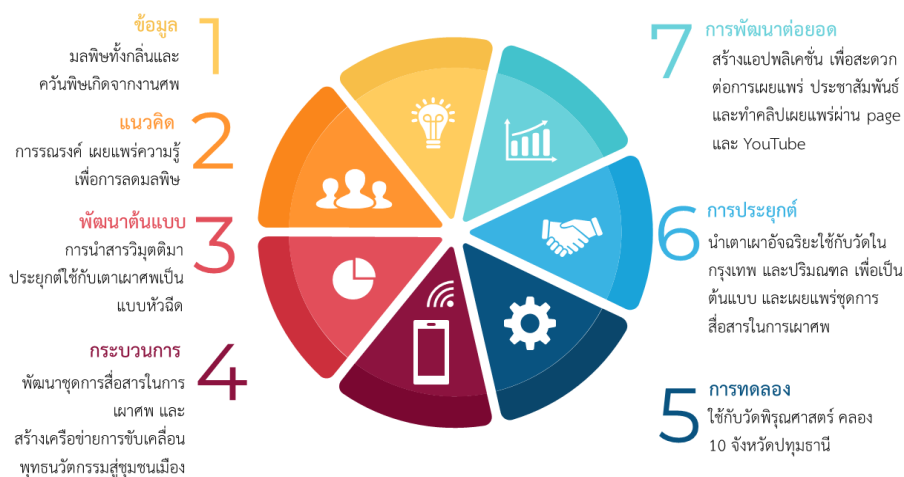
- 1) การศึกษาเรื่องการเครือข่ายการเผยแพร่รูปแบบการมานปกิจศพในสังคมไทย
- 2) การศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานเครือข่ายรูปแบบการมานปกิจศพด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่
- 3) การศึกษาการสร้างเครือข่ายการเผยแพร่รูปแบบการมานปกิจศพด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ของวัดและชุมชนเมือง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก และการเสวนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมมลพิษ พบว่า การจัดงานศพ ซึ่งมีการมอบพวงหรีดเพื่อไว้อาลัยแก่ผู้เสียชีวิต จนถึงขั้นตอนการเผาศพ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างมลพิษทางอากาศ และกลิ่น

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย คือ แนวทางการส่งเสริมการขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมสู่ชุมชนเมืองน่าอยู่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย ชุดการสื่อสารในการเผาศพ ซึ่งประกอบด้วย 1) ขั้นตอนพิธีมาปนกิจศพ 2) การบริหารจัดการรูปแบบการเผาศพ 3) ความรู้เกี่ยวกับมลพิษจากการเผาศพ 4) การใช้สารวิมุติและเตาอัจฉริยะในการเผาศพ ซึ่งจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม และจะสามารถพัฒนาเพื่อสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันในมือถือ หรือลงในเพจของเครือข่ายระบบการจัดการเผาศพ เพื่อความสะดวกต่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความรู้ในการจัดงานศพ

มลพิษทั้งกลิ่นและควันพิษเกิดจากงานศพ แต่การรับรู้ หรือความสนใจในเรื่องนี้มีน้อย นอกจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการเผาศพ ทั้งควันและกลิ่นและเกิดการฟ้องร้อง ดังนั้น การรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ เพื่อการลดมลพิษ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในเรื่องพิธีการบำเพ็ญกุศลที่วัด สวดอธิธรรม และการเผาศพ การพัฒนาต้นแบบในงานวิจัย คือ การนำสารวิมุติมาประยุกต์ใช้กับเตาเผาศพเป็นแบบหัวฉีด พัฒนาชุดการสื่อสารในการเผาศพ และสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนพุทธนวัตกรรมสู่ชุมชนเมือง มีการทดลองใช้เตาเผาศพ โดยติดตั้งเตาเผาศพที่วัดพิรุณศาสตร์ คลอง 10 จังหวัดปทุมธานี โดยมีการใช้จริง โดยได้รับการอนุญาตจากญาติของผู้เสียชีวิต ผลการทดลองเป็นที่น่าพอใจ ในการประยุกต์ใช้ในลำดับต่อไปคือ การนำเตาเผาอัจฉริยะใช้กับวัดในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อเป็นต้นแบบ และเผยแพร่ชุดการสื่อสารในการเผาศพ และการพัฒนาต่อยอดที่คณะวิจัยคาดหวัง คือ การสร้างแอปพลิเคชัน เพื่อสะดวกต่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และทำคลิปเผยแพร่ผ่าน page และ YouTube

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย
ที่มา : พระครูโสภาสนนทกิตติ์, ผศ.ดร., 2564.

เอกสารอ้างอิง

- บุญรับ ศักดิ์มณี.(2541). การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน, กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร.
- บุรินทร์ รุจจนพันธุ์ และคณะ(2551). รูปแบบการจัดการงานศพโดยยึดหลักเศรษฐกิจ พอเพียงบ้านไหล่หิน
ตำบลไหล่หิน อำเภอกะเคศา จังหวัดลำปาง. รายงานการวิจัย, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนงานวิจัย.
- มนัส สุวรรณ,(2549). การจัดการสิ่งแวดล้อม : หลักการและแนวทาง. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์.(2551).การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเลิกระบบนิยมเลี้ยงเหล้าในประเพณี งาน
ศพของชุมชนบ้านตัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, รายงานการวิจัย, กรุงเทพมหานคร : ส่วนวิจัย
และพัฒนา สถาบันวัฒนธรรมศึกษา.

**การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3**
**Educational institution administration according to the philosophy of
sufficiency economy, Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima
Primary Educational Service Area 3**

วิมาน วรรณคำ¹, วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม², วรวุฒิ พุดศรี³, เนรัญญ วชิระ
อังกูร⁴, สมัคร ไวยขุนทด⁵

Wiman Wannakum¹, Wiralaphat Wongwatkasem², Worawut Phutsri³, Nerun Wachira-angkoorn⁴
Samak Waikhuntod⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา Nakhon Ratchasima College

E-mail : wannakham.w@gmail.com, wiralaphat@nmc.ac.th, voravut2531@gmail.com donks76@yahoo.com,
Samak.waikhuntod2@gmail.com

(Received : September 30, 2023 ; Edit : October 2, 2023 ; accepted : October 10, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 335 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research are to 1) study educational institution administration according to the philosophy of Sufficiency Economy. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 3, 2) Compare the administration of educational institutions according to the philosophy of Sufficiency Economy. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 3, Classified by educational level and the size of the educational institution The sample group used in the research included 335 school administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and group random. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00. and the confidence value of the entire questionnaire was 0.85 Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation. T-test and F-test.

The results revealed that

1. Management of educational institutions according to the philosophy of Sufficiency Economy Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 3, the overall level is at a high level.

2. Comparison of educational institution administration according to the philosophy of Sufficiency Economy Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3, classified by educational level, it was found that overall there were no differences. Except for personnel development of educational institutions. They were significantly different at the .05 level and were classified according to the size of the educational institution as a whole not different.

Keywords: Educational institution administration, Philosophy of Sufficiency Economy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยม ที่เป็นผลกระทบมาจากการเลื่อนไหล ทางวัฒนธรรมต่างชาติ เข้าสู่ประเทศไทยทั้งทางสื่อสารมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศโดยขาดการ คัดกรอง และเลือกสรรวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้คุณธรรม จริยธรรมของคนไทยลดน้อยลงโดยเฉพาะ เด็กและเยาวชนไทย อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มาพร้อมกับความเจริญทางด้าน เทคโนโลยีและการสื่อสารที่สามารถสื่อสารกันได้ทั่วโลกในระยะเวลาอันสั้นจึงส่งผลให้ประชาชนและ เยาวชนเกิดการรับรู้ข่าวสาร ศิลปวัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตของเพื่อนร่วมโลก และยึดถือเป็น ตัวอย่างในการดำเนินชีวิต โดยขาด การคำนึงถึงความเป็นมาและเหตุผลที่ถูกต้อง ที่ควรกระทำ รวมไปถึงแนวโน้มการมีค่านิยมทางด้านวัตถุที่สูงขึ้นของประชาชนและเยาวชนไทย ซึ่งทำให้วิถีการดำเนิน ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากความเรียบง่าย ไม่เร่งร้อน ไปสู่ความซับซ้อน เกิดการแข่งขันผู้ใหญ่ไม่มีเวลาให้ การอบรมดูแลเด็กที่จะเป็นเยาวชนของชาติ ทำให้เด็กส่วน หนึ่ง ขาดความรู้ความเข้าใจในดำเนินชีวิต ในทางที่ถูกที่ควร และมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางในการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550) กระทรวงศึกษาธิการในฐานะกระทรวงหลักด้านการพัฒนาคน จึงได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการ ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 เพื่อให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักนำไปสู่ การแก้ปัญหาทั้งมวลไม่ว่าจะเป็นปัญหาสังคม เศรษฐกิจหรือการเมือง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2550) พร้อมทั้งดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ใน 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง การบริหารสถานศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการกำหนด นโยบายและแนวทางในการจัดการสถานศึกษาเป็นหลัก การบริหารจัดการและประสานกับทุกภาคส่วนในการ ใช้ทรัพยากรร่วมกัน และส่วนที่สองคือการจัดการ เรียนรู้ของผู้เรียน โดยทำหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ใน ห้องเรียนบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียน การสอนทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีนโยบายการขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ

การดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ถือเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อน โดยเฉพาะระดับสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานระดับ ปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด ภารกิจหลักของสถานศึกษา คือ การบริหารจัดการสถาน ศึกษาตามแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ในการดำเนินงานต้องมีความเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับการบริหารสถานศึกษา และ ระดับปฏิบัติการเรียนการสอน ตลอดจนระดับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนอีกด้วย (ธงชัย ดีมูลพันธ์, 2565)

ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรมีการ จัดการศึกษามุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังและเสริมสร้าง ให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้มีความรู้ ความ เข้าใจในสาระของปรัชญานั้นตระหนักใน ความสำคัญและทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติตนและ ดำเนินชีวิตอย่าง

ถูกต้องเหมาะสม สถานศึกษาควรมีการ จัดระบบการบริหารจัดการภายในตามแนวของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการ เรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ภายในสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารจัดการโดย ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมีการติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาอยู่เสมอขึ้นตอนในการ ดำเนินการคือกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของ สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรทั้ง ผู้บริหาร ครูและ คณะกรรมการสถานศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจและ ส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

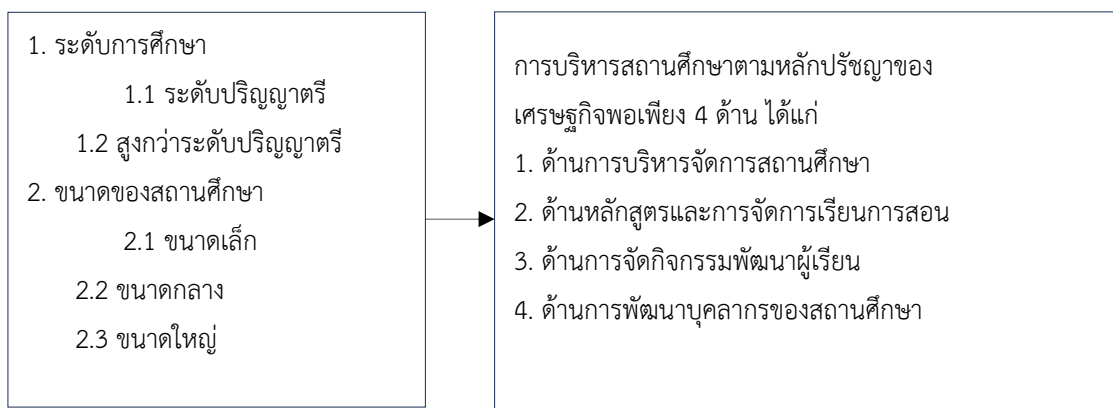
จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็น ประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับ จากชุมชนและสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 ตามแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 3 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,430 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 335 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเจนีและมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ปริญญาตรี	จำนวน 165 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 170 คน
รวม	จำนวน 335 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 116 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 203 คน
3) ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	จำนวน 16 คน
รวม	จำนวน 335 คน

ตัวแปร

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 3 ตามแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้แก่

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3

6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 335 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 แตกต่างกัน จำแนกระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.51	0.19	มากที่สุด	1
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.48	0.18	มาก	4
3	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.50	0.16	มาก	2
4	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.49	0.17	มาก	3
ภาพรวม		3.60	0.08	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.19) รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.16) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.17) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.18)

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	ปริญญาดรี		สูงกว่าปริญญาดรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา	4.51	0.20	4.51	0.17	.397	.692
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการ เรียนการสอน	4.47	0.17	4.49	0.19	1.108	.269
3	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	4.50	0.18	4.50	0.15	.164	.870
4	ด้านการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา	4.47	0.18	4.50	0.16	1.968*	.050
รวม		3.59	0.09	3.60	0.07	1.543	.124

* $p \leq .05$

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.031	2	.016	.439	.645
	ภายในกลุ่ม	11.784	332	.035		
	รวม	11.815	334			

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.80	2	.040	1.268	.283
	ภายในกลุ่ม	10.486	332	.032		
	รวม	10.566	334			
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	.023	2	.012	.424	.655
	ภายในกลุ่ม	9.006	332	.027		
	รวม	9.029	334			
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.69	2	.035	1.144	.320
	ภายในกลุ่ม	10.055	332	.030		
	รวม	10.124	334			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.24	2	.012	1.777	.171
	ภายในกลุ่ม	2.262	332	.007		
	รวม	2.286	334			

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการบริหารงานด้านต่างๆ รวมทั้งให้ครูผู้สอนได้นำหลักการทฤษฎีไปสอดแทรกในเนื้อหาการสอนในรายวิชาต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ เครือเหลา (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชาธิ์ มาลีเนตรและรัตนา กาญจนพันธุ์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นต้นแบบของการปฏิบัติตนตาม

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข อาทิ เช่น การใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีคุณธรรมในการบริหารงานงบประมาณ มีการแสวงหาความรู้การพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีการเตรียมตัวให้พร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัย ฌอนมศักดิ์ หลีท่า (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ขยายโอกาส อำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปฏิบัติงานด้านการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากผู้ผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละโรงเรียนต่างก็นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความราบรื่น และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌอนมศักดิ์ หลีท่า (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศ

กำกับ ติดตามทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผล

ต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ใน โรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษากับตัวแปรด้านอื่นๆ อาทิ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อความน่าเชื่อถือของงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา(2551 - 2554). กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- _____. (2552). แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักกิจการพิเศษสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนาศาสตร์ พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา.
- ณิพนума ล้อมไร่. (2566). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- ธงชัย ตีมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พินิจ เครือเหลา. (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณอมศักดิ์ หลีท่า. (2560). การบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ขยายโอกาสอำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (2017): มิถุนายน-ธันวาคม 2560.
- ณิชาธิ์ มาลีเนตรและรัตนา กาญจนพันธุ์. (2566). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการ The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences, ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2566.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2550). เศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ . กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด พับ. ลิขซิง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination of sample size for research activities. Education and Psychology Measurement, 30(3), pp. 607-610.

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

Student support system administration, Under the jurisdiction of the Nakhon
Ratchasima Secondary Educational Service Area Office

เนรณ วชิระอังกูร¹, สุวิจักขณ์ มั่นสารนียธรรม², วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม³,

วรวิฑูรี พุดศรี⁴, สมเดช Sawandee⁵

Nerun Wachira-angkoon¹, suvijuk Mansaraneeyatham², Wiralpath Wongwatkasem³,

Worawut Phutsri⁴, Somdet Sawandee⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail: donks76@yahoo.com, suvijuk2564@gmail.com, wiralpath@nmc.ac.th,

voravut2531@gmail.com, dad.sawan1@gmail.com

(Received : October 9, 2023 ; Edit : October 10, 2023 ; accepted : October 11, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ 2) เปรียบเทียบศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 331 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : คุณลักษณะอันพึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research are to 1) study the desired characteristics of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office, 2) Compare and study the desired characteristics of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office Classified by educational level and the size of the educational institution The sample group used in the research included 331 school administrators and teachers. The results revealed that. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and group random, The research instrument is a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire of 0.91. Statistics used for data analysis include frequency, percentage, mean, and deviation. standard T-test and F-test.

The research results found that

1. Desired characteristics of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office Overall and each aspect is at a high level.

2. Educational institution administrators and teachers with different levels of education and working in educational institutions of different sizes Have opinions on studying the desirable characteristics of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office Overall, the differences are statistically significant at the .05 level.

Keywords: Desired characteristics, educational institution administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เมื่อมีผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์และความมุ่งมั่นในการปฏิรูปการศึกษา เช่น มีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การศึกษา ผู้นำสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น และแบ่งแผนการทำงานเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปนั้นให้เป็นจริง การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้นำควรสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสถานศึกษา โดยส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรและนักเรียน การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ผู้นำควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนรู้และการสอน โดยให้พื้นที่และทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาและการปรับปรุงของสถานศึกษา การสนับสนุนความหลากหลาย ผู้นำควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและสนับสนุนความหลากหลายในการศึกษา โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มคนที่มีความแตกต่าง และสร้างโอกาสเท่าเทียมในการเรียนรู้ การสร้างความร่วมมือ ผู้นำควรสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และสังคมในการพัฒนาแผนการศึกษาและการปฏิรูป ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำทางและสร้างการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา เมื่อมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจนและความมุ่งมั่นในการปฏิรูป ระบบการศึกษามักจะมีโอกาสที่จะพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งได้กำหนดไว้ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้กล่าวถึงมาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า “ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์” ซึ่งคำว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์คือคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ควรแก่การยอมรับ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ นับว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จึงทำให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษานั้นจำเป็นต้องอาศัยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อจะทำให้การบริหารสถานศึกษานั้นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พรนิภา คงเพชรศักดิ์, 2565)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและสามารถทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จ ตามต้องการและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทางด้านบุคลิกภาพ ความสามารถในการบริหารงานด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงมีภาวะผู้นำสูง ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและมีความเป็นประชาธิปไตย หากผู้บริหารมีคุณลักษณะหรือความสามารถที่เหมาะสม ก็จะได้รับยอมรับและความร่วมมือร่วมใจจากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษารวมทั้งชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา (ฐาณูร ทัศนาลี, 2562)

ดังนั้น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามักจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและให้การนำทางแก่นักเรียนและบุคลากรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

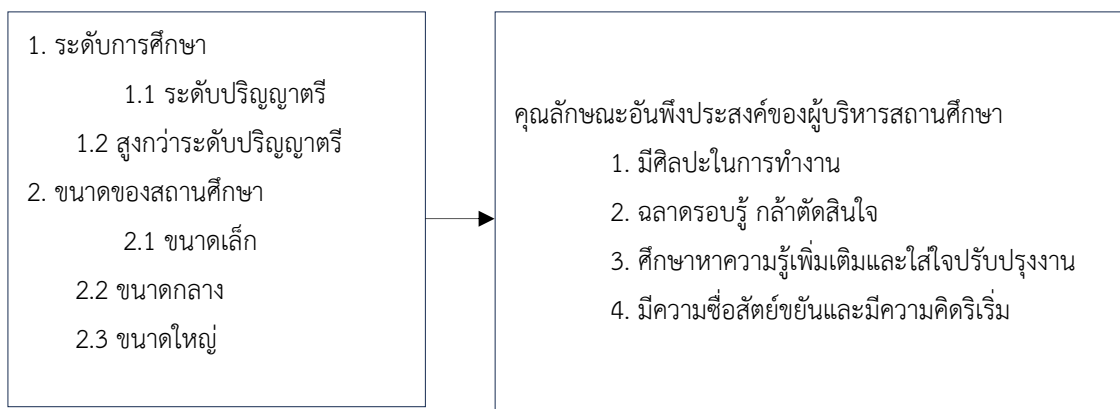
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เป็นสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ยังคงมีความต้องการที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้น คือ การบริหารจัดการของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ได้แก่ การมีศิลปะในการทำงาน ฉลาดรอบรู้ กล้าตัดสินใจ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน มีความซื่อสัตย์ซ้นและมีความคิดริเริ่ม จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

1. ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตามแนวคิดของ Quible (2010)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,225 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 331 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

1) ปริญญาตรี	จำนวน 228 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 103 คน
รวม	จำนวน 331 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 71 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 98 คน
3) ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	จำนวน 162 คน
รวม	จำนวน 331 คน

ตัวแปร

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ ตามแนวคิดของ Quible (2010) ได้แก่

1. มีศิลปะในการทำงาน
2. ฉลาดรอบรู้ กล้าตัดสินใจ
3. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน
4. มีความซื่อสัตย์ขยันและมีความคิดริเริ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.91
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 322 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ทั้งโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แตกต่างกัน จำแนกระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีศิลปะในการทำงาน	4.50	0.17	มาก	1
2	ด้านมีความฉลาดรอบรู้ กล้าตัดสินใจ	4.46	0.17	มาก	3
3	ด้านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจ ปรับปรุงงาน	4.47	0.15	มาก	2
4	มีความซื่อสัตย์ซ้นและมีความคิด ริเริ่ม	4.45	0.16	มาก	4
ภาพรวม		4.47	0.09	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D.= 0.09) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมีศิลปะในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.= 0.17) รองลงมาคือ ด้านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.15) ด้านมีความฉลาดรอบรู้กล้าตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.46, S.D.= 0.17) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ มีความซื่อสัตย์ซ้นและมีความคิดริเริ่ม ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.= 0.16)

2. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญตรี		สูงกว่าปริญญตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีศิลปะในการทำงาน	4.49	0.18	4.50	0.17	.557	.572
2	ด้านมีความฉลาดรอบรู้ กล้า ตัดสินใจ	4.44	0.16	4.56	0.17	.870	.386
3	ด้านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และใส่ใจปรับปรุงงาน	4.45	0.17	4.47	0.15	1.376	.171
4	ด้านมีความซื่อสัตย์ขยันและมี ความคิดริเริ่ม	4.41	0.16	4.46	0.16	3.543*	<.001
รวม		4.45	0.09	4.47	0.09	2.791*	.006

* $p \leq .05$

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีความซื่อสัตย์ขยันและมีความคิดริเริ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการมีศิลปะในการทำงาน ด้านมีความฉลาดรอบรู้กล้าตัดสินใจ และ ด้านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- value
1. ด้านการมีศิลปะในการ ทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.091	2	0.046	1.508	.223
	ภายในกลุ่ม	9.919	328	0.030		
	รวม	10.010	330			

2. ด้านมีความฉลาดรอบรู้ กล้าตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.140	2	0.070	2.484	.085
	ภายในกลุ่ม	9.258	328	0.028		
	รวม	9.398	330			
3. ด้านศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุง งาน	ระหว่างกลุ่ม	0.058	2	0.029	1.163	.314
	ภายในกลุ่ม	8.239	328	0.025		
	รวม	8.298	330			
4. ด้านมีความซื่อสัตย์ซื่อ และมีความคิดริเริ่ม	ระหว่างกลุ่ม	0.356	2	0.178	6.813*	.001
	ภายในกลุ่ม	8.581	328	0.026		
	รวม	8.938	330			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.092	2	0.046	5.562*	.004
	ภายในกลุ่ม	2.726	328	0.008		
	รวม	2.819	330			

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีความซื่อสัตย์ซื่อและมีความคิดริเริ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการมีศิลปะในการทำงาน ด้านมีความฉลาดรอบรู้กล้าตัดสินใจ และ ด้านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีศิลปะในการทำงาน ฉลาดรอบรู้ กล้าตัดสินใจ ศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงงานให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้ดี มีความซื่อสัตย์ซื่อและมีความคิดริเริ่ม และเป็นบุคคลต้นแบบที่เป็นผู้นำด้านการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทภาค์ อุสุวรรณ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีความซื่อสัตย์ซื่อและมีความคิดริเริ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการมีศิลปะในการทำงาน ด้านมี

ความฉลาดรอบรู้กล้าตัดสินใจ และ ด้านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก ครูผู้สอนที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ยังมองไม่เห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกมาเป็นอย่างไร และผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีจะเข้าใจรายละเอียดของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนอยู่นั้นมันคือสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจในการดำเนินงานด้านต่างๆ การมีความขยันซื่อสัตย์อดทน และเป็นบุคคลริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทภัก อู่สุวรรณ (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอนองปรีอ สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีความซื่อสัตย์ขยันและมีความคิดริเริ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการมีศิลปะในการทำงาน ด้านมีความฉลาดรอบรู้กล้าตัดสินใจ และ ด้านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใส่ใจปรับปรุงงาน ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติตนแตกต่างกันออกไปตามบริบท เนื่องจากการบริหารงานงานในสถานศึกษาในแต่ละขนาดนั้นต้องดำเนินการตามสภาพทั่วไปของพื้นที่และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนทำให้การแสดงถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของแต่ละคนท่านแตกต่างกันและส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา จันภักดี (2566) ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแตกต่างกันในด้านมนุษยสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศ

กำกับ ติดตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ใน โรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษากับตัวแปรด้านอื่นๆ อาทิ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อความน่าเชื่อถือของงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ฐากร ทศมาลี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นันทศักดิ์ อู่สุวรรณ. (2565). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอนองปรีอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รุ่งนภา จันภักดี. (2566). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination of sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Quible. (2010). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper and Brother.

การบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19

ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

Management in educational institutions During the COVID-19 outbreak

In the Namyam Basin Educational Network Center

Under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3

รัตนา ศรีช่วย¹, กรองทิพย์ นาควิเชตร²

Rattana Srichuay¹, Krongtip Nakvichet²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : boonhome1197@gmail.com, Krongtip.nakvichet@gmail.com

(Received : October 9, 2023 ; Edit : October 10, 2023 ; accepted : October 11, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ครูผู้สอน จำนวน 148 คน รวมจำนวน 159 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มจำแนกตาม ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.73 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1.การบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการในสถานศึกษา, การแพร่ระบาดของโควิด-19

Abstract

The purposes of this research are to 1) study the level of administration in educational institutions. During the COVID-19 outbreak In the Namyam Basin Educational Network Center Under the jurisdiction of the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3 2) Compare the administration of educational institutions. During the COVID-19 outbreak In the Namyam Basin Educational Network Center Under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3, the sample groups used in the research were school administrators and teachers in the Namyam Basin Educational Network Center. Under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3, there are 11 school administrators and 148 teachers, totaling 159 people. The sample size was determined according to Crejcie and Morgan's table. and randomly classified according to position and work experience. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.67-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire equal to 0.73. Statistics used for analysis Data includes frequency, percentage, mean, standard deviation. t-test and F-test

The research results found that

1. Management in educational institutions During the COVID-19 outbreak In the Namyam Basin Educational Network Center Under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3, overall it was at the highest level.

2. Educational institution administrators and teachers with different positions Have opinions on administration in educational institutions During the COVID-19 outbreak In the Namyam Basin Educational Network Center Under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3, overall and each aspect is not different.

3. Educational institution administrators and teachers with different working experiences Have opinions on administration in educational institutions During the COVID-19

outbreak In the Namyam Basin Educational Network Center Under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office, Area 3, overall and each aspect is not different.

Keywords: Management in educational institutions, COVID-19 outbreak

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 (COVID – 19) หลายประเทศทั่วโลกประเทศส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบเกิดการติดเชื้อค่อนข้างรุนแรง และเพื่อเป็นการป้องกันและหยุดการแพร่ระบาดของโควิด-19 นี้ ประเทศต่าง ๆ ได้มีมาตรการปิดประเทศ (Lockdown) โดยให้ประชาชนหยุดกิจกรรมต่าง ๆ หยุดการเดินทาง และอยู่ในที่ต้งหรือที่พักตามระยะเวลาที่กำหนด และงดกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการรณรงค์มาตรการด้านสาธารณสุขและเว้นระยะห่างทางสังคม (SocialDistancing) สถานการณ์ดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ทั้งผลกระทบในช่วงระยะเวลามีการระบาดของโรคและผลกระทบต่อเนื่องอีกในระยะยาว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ : 2564) กระทบต่อการจัดการศึกษา สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีนักเรียนอยู่รวมกันจำนวนมาก จึงมีความเสี่ยงสูงที่อาจจะมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) ได้ในกลุ่มเด็กไปยังบุคคลในบ้าน หากมีการระบาดในกลุ่มเด็กขึ้นจะมีผลกระทบในสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อจากเด็ก WHO, UNICEF, & CIFRC (2020) ได้เสนอแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดในโรงเรียน โดยให้ตระหนักถึงการป้องกันทางด้านสภาวะแวดล้อมในโรงเรียน สุขอนามัยของนักเรียนและการผ่อนปรนการลาป่วยให้กับครูผู้สอน นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาเมื่อมีอาการป่วยนอกจากนั้นการเว้นระยะห่างทางสังคมเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญที่ควรคำนึงถึง โดยให้มีการจัดห้องเรียนแบบสลับกันมาเรียน ยกเลิกกิจกรรมที่มีการรวมตัวกัน กีฬา เกมและการชุมนุมกันเป็นกลุ่มใหญ่และจัดโต๊ะเรียนให้ห่างกัน อันเป็นบทบาทของผู้บริหารในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์

ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตร โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูผู้สอนให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูผู้สอนและนักเรียน (Duangchurn, 2020) โรงเรียนทั่วประเทศไม่สามารถจะจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้แต่โรงเรียนก็ต้องเปิดการเรียนการสอนตามปกติแบบวิถีใหม่ ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นแบบ on-line ,on-hand, on-air, on –demand หรือรูปแบบอื่นๆตามความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมของโรงเรียน ของครูผู้สอน และของนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน นำการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีการพัฒนาครูผู้สอน

ให้มีการจัดการเรียนการสอน ให้มีการบริหารทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า รวมทั้งการวัดและประเมินผล ผู้เรียน ให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการสอน

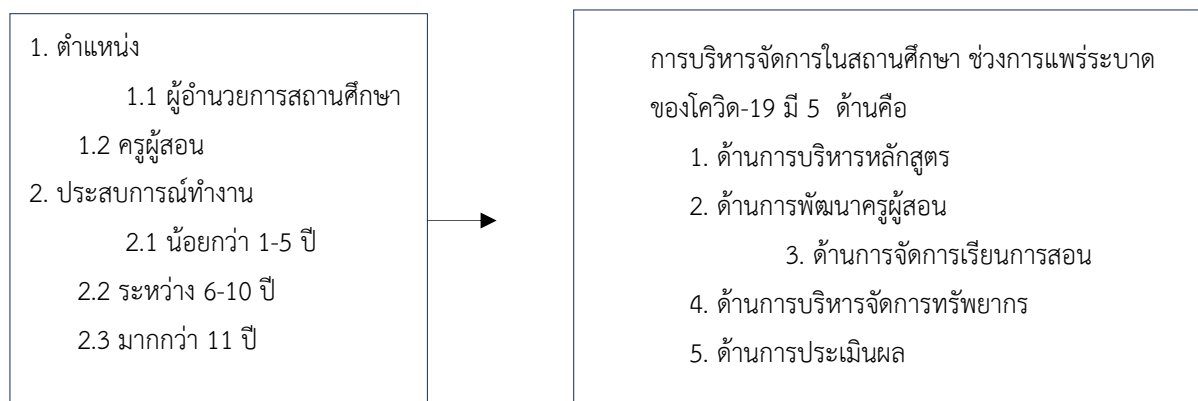
จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารบุคลากรในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ถึงแนวทางการบริหารในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามแนวคิดของ (การดี อนันต์นาวิ, 2551)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 13 คนและครูผู้สอนจำนวน 204 คน ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 217 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน จากนั้นผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปร

การบริหารในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาลุ่มน้ำยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามแนวคิดของ (ภารดี อนันต์นาวี, 2551) ได้แก่

1. ด้านการบริหารหลักสูตร
2. ด้านการพัฒนาครูผู้สอน
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน
4. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร
5. ด้านการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ 1) ตำแหน่ง ประกอบด้วย ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา และตำแหน่งครูผู้สอน และ 2) ประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี ประสบการณ์ทำงาน 6 – 10 ปี และประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติเรื่องการบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ชนิด 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 34 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.73
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากการส่งแบบสอบถามไป จำนวน 159 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 159 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้อง ครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูลและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการ วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่าย สถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทั้งโดยภาพรวม ราย ด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญ ชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์ เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนก ตามตำแหน่ง

โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์ เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อ

พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการ ของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19			ความหมาย	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารหลักสูตร	4.88	0.33	มากที่สุด	4
2. ด้านการพัฒนาครูผู้สอน	4.88	0.33	มากที่สุด	3
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.87	0.35	มากที่สุด	5
4. ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร	4.90	0.33	มากที่สุด	2
5. ด้านการประเมินผล	4.91	0.29	มากที่สุด	1
โดยรวม	4.89	0.33	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D = 0.33) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากด้านที่สูงสุดไปด้านที่ต่ำสุดตามลำดับ ดังนี้ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.91$, S.D = 0.29) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร ($\bar{X} = 4.90$, S.D = 0.33) ด้านการพัฒนาครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.88$, S.D = 0.33) ด้านการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.88$, S.D = 0.33) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.87$, S.D = 0.35)

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารในสถานศึกษา ช่วงแพร่ระบาดของโควิด 19	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การบริหารหลักสูตร	4.45	0.17	4.49	0.18	0.731	.479
2	การพัฒนาครูผู้สอน	4.45	0.13	4.43	0.21	0.640	.532
3	การจัดการเรียนการสอน	4.51	0.22	4.47	0.22	0.572	.578
4	การบริหารจัดการทรัพยากร	4.44	0.28	4.43	0.22	0.139	.892
5	การประเมินผล	4.40	0.22	4.44	0.19	0.500	.626
ภาพรวม		4.45	0.11	4.44	0.11	0.033	.974

จากตาราง 2 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษา ช่วงสถานการณ์โควิด -19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาใน สถานการณ์โควิด -19	แหล่งความ แปรปรวน	ss	S.D	ms	F	p- value
1. ด้านการบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	4.35	2	2.18	0.98	0.38
	ภายในกลุ่ม	347.23	156	2.23		
	รวม	351.58	158			
2. ด้านการพัฒนาครูผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	1.64	2	0.82	0.61	0.54
	ภายในกลุ่ม	207.87	156	1.33		
	รวม	209.51	158			
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3.68	2	1.84	0.68	0.51
	ภายในกลุ่ม	422.09	156	2.71		
	รวม	425.77	158			
4. ด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากร	ระหว่างกลุ่ม	1.93	2	0.97	0.97	0.38

	ภายในกลุ่ม	155.81	156	1.00		
	รวม	157.74	158			
5. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	1.50	2	1.50	1.05	0.31
	ภายในกลุ่ม	223.61	156	1.42		
	รวม	225.11	158			
ภาพรวม		136.97	79.00	1.60	0.86	0.42

จากตาราง 3 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษา ช่วงสถานการณ์โควิด -19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารจัดการในสถานศึกษา ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมเพื่อชี้แจงแนวทางในการทำงานในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้สถานศึกษามีแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจนสอดคล้องกับวิธีการดำเนินชีวิตของนักเรียนและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร อบรมเพิ่มศักยภาพครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ในสถานการณ์ โควิด - 19 ระบาด โดยการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จัดสรรทรัพยากรทุกด้านให้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ให้ครูผู้สอนออกแบบและวางแผนเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายตามนโยบาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ พรหมมาและคณะ (2563) ที่ได้ศึกษา แนวทางการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ (New Normal) ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3) พบว่า สภาพปัญหาการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ (New normal) ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษา ช่วงสถานการณ์โควิด -19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้น อาทิ เช่น จัดอุปกรณ์เสริมให้กับครูผู้สอน การจัดการเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงการให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมการสอนเพื่อรองรับกับสถานการณ์โควิด 19 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Harris (2020) ได้ศึกษาผลการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีการจัดการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัส ครูดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความเชื่อมั่นต่อการจัดการศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษา ช่วงสถานการณ์โควิด -19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และประสิทธิภาพการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดี ตามมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาตามสถานการณ์โควิด-19 และจัดให้มีการเรียนการสอนตามกระทรวงศึกษาธิการ กำหนด 5 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนแบบ On- site การเรียนแบบ On-Air การเรียนแบบ On-Line การเรียนแบบ On-demand และการเรียนแบบ On- hand จึงทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และส่งผลกระทบต่อผู้เรียนน้อยที่สุดกับนักเรียน สอดคล้องกับ นันทิยา นุ่นจ้อย และ กัลยมน อินทุสุต (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบถึงผลการบริหารศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษากลุ่มน้ำยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ควรจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. ผู้บริหารควรจะนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นข้อมูล เพื่อปรับปรุงแผนการบริหารจัดการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 และควรมีผลการติดตาม ประเมินผลการพัฒนาแผนการบริหารจัดการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีที่หลากหลายเพื่อเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ควบคู่กับการปฏิบัติจริงเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ครบถ้วน ในสถานการณ์โควิด -19
2. ควรวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในด้านการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารทรัพยากร

เอกสารอ้างอิง

- สุภาวดี จันทศิริ. (2563) การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย.
- มาหะมะบาคอรี มาซอ. (2564) การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- นันทิยา นุ่นจ้อย และ กัลยมน อินทุสุต. (2565). การบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ของ โรงเรียนสังกัดสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. **Journal of Roi Kaensarn Academi**, 7(11), 340-356.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี: สำนักพิมพ์. มนตรี
- จำกัต์. มาลี จุฑา.
- รังสรรค์ พรหมมา. (2563). **แนวทางการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่ (New Normal) ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3**. ครุศาสตรบัณฑิตสาขาพลศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). **2564 Update - NSO Interactive Dashboard**. (ออนไลน์). สืบค้น เมื่อ 12 มิถุนายน 2565.
- จาก https://ittdashboard.nso.go.th/home_type.php?id_type=1&id_owner=1
- Duangchurn, P. . (2020). The New Normal In Educational Administration After The Covid-19 Crisis. **Journal of Arts Management**, 4(3), 783–795.
- Harris, S.O. (2020). **Implementing Innovative Technology to Support K-12 Public School Learning During Covid-19**. Thesis of Doctor of Education. California : University of California.
- WHO, UNICEF, & CIFRC. (2020). **Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in Schools**. Online. Retrieved January 20, 2021. From: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/key-messages-and-actions-for-covid-19-prevention-and-control-in-schools-march-2020.pdf?sfvrsn=baf81d52_4&download=true.

**การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี**
**Quality assurance management within educational institutions
Under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office**

ธนภรณ์ แซ่ลิม¹, วรวุฒิ พุดศรี², จำรัส มุ่งเผือกกลาง³,
สุนทร โคตรบรรเทา⁴, สุวัฒน์ อาษาสิงห์⁵

Tanaporn Saelim¹, Worawut Phutsri², Chamrat Mungfaoklang³, Sunthon Kohtbantau⁴, Suwat Asasing⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : Tanaporn_10320@nmc.ac.th voravut2531@gmail.com Chamrat@nmc.ac.th, sopapron@nmc.ac.th,

Suwat461025@nmc.ac.th

(Received : October 1, 2023 ; Edit : November 3, 2023 ; accepted : November 3, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี 2) เปรียบเทียบศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 297 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม

มาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหาร, งานประกันคุณภาพ

Abstract

The purposes of this research are to 1) study quality assurance management within educational institutions; Under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office 2) Comparative study of quality assurance management within educational institutions. Under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office Classified by educational level and the size of the educational institution The sample group used in the research included 297 school administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and group random The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80-1.00 and a confidence value for the entire questionnaire equal to 0.83. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and deviation. standard T-test and F-test.

The research results found that.

1. 1. Study quality assurance management within educational institutions. Under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office Overall and each aspect is at a high level.

2. Educational institution administrators and teachers classified by educational level and sizes of educational institutions are different. They have opinions on studying quality assurance management within educational institutions. Under the Lopburi Secondary Educational Service Area Office Overall, they are not different. When considering each aspect, it was found that In terms of sending reports of self-evaluation results to the parent agency. They are significantly different at the .05 level. Except for the setting of educational standards for educational institutions. In terms of creating an education development plan that focuses on quality according to educational standards Operations according to the educational development plan of the educational institution Aspects of evaluating and inspecting the quality of education within educational institutions In terms of following up on operations to develop educational institutions to meet educational quality standards. no different.

Keywords: Management, Quality Assurance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการศึกษามีหลายแนวทางและแนวคิดที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเศรษฐกิจ เช่น การนำเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตทำให้การเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาในปัจจุบัน มีหลายแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่ให้คอร์สเรียนและบทเรียนที่หลากหลายให้นักเรียนเลือกเรียน การเรียนรู้แบบมีความหลากหลาย แนวคิดการเรียนรู้แบบมีความหลากหลายเน้นการให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้และประสบความสำเร็จผ่านช่องทางและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์กับอุปกรณ์ที่มีการใช้เทคโนโลยีสูงสุด การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้แบบกลุ่ม และอื่นๆ การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา การศึกษาปัจจุบันกำลังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา เป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมนักเรียนให้เป็นผู้ประสานงานและสร้างสรรค์ในสังคมและที่ทำงาน รวมทั้งการเรียนรู้เชิงตลาดและเศรษฐกิจ การศึกษาปัจจุบันกำลังให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เชิงตลาดและเศรษฐกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเข้าสู่ตลาดแรงงานและธุรกิจในอนาคต การศึกษาปัจจุบันจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงในสังคม การพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้และปรับตัวตามสถานการณ์ใหม่ ๆ มีความสำคัญอย่างมากในระบบการศึกษาปัจจุบัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ได้กำหนดหน้าที่การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเอกชน และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มีกรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ได้แก่ การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ให้มีความโปร่งใสเป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น และพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่นักเรียนและชุมชนโดยรวม การประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) มีเป้าหมายหลักที่จะช่วยให้สถานศึกษามีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาต่อยอดอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน การบริหารคุณภาพจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานที่ต้องการให้สถานศึกษาบรรลุถึง โดยมีการคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนและสังคมในการศึกษา 2) การวางแผนและดำเนินการ สถานศึกษาควรวางแผนและดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและมาตรฐาน ซึ่งรวมถึงการจัดทำแผนการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรที่จำเป็น 3) การวัดและประเมินผล: สถานศึกษาควรใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมในการวัดและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบว่ามาตรฐานคุณภาพได้ถูกบรรลุหรือไม่ 4) การปรับปรุงและพัฒนา: จากการประเมินผล สถานศึกษาควรปรับปรุงและพัฒนากระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล: สถานศึกษา

ควรเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา เช่น ข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียน และข้อมูลการประเมิน 6) การสื่อสารและร่วมมือ: สถานศึกษาควรสื่อสารและร่วมมือกับสังคมและผู้ปกครองเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและรับข้อเสนอแนะ 7) การพัฒนาความรับผิดชอบ: การบริหารคุณภาพควรสร้างความรับผิดชอบในการประกันคุณภาพในทุกระดับของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู หรือบุคลากรทั่วไป ดังนั้นการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องทำงานอย่างร่วมมือและมีการปรับปรุงตลอดเวลา เพื่อให้สถานศึกษามีความสามารถในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่นักเรียนและสังคมในระยะยาว

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562) กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

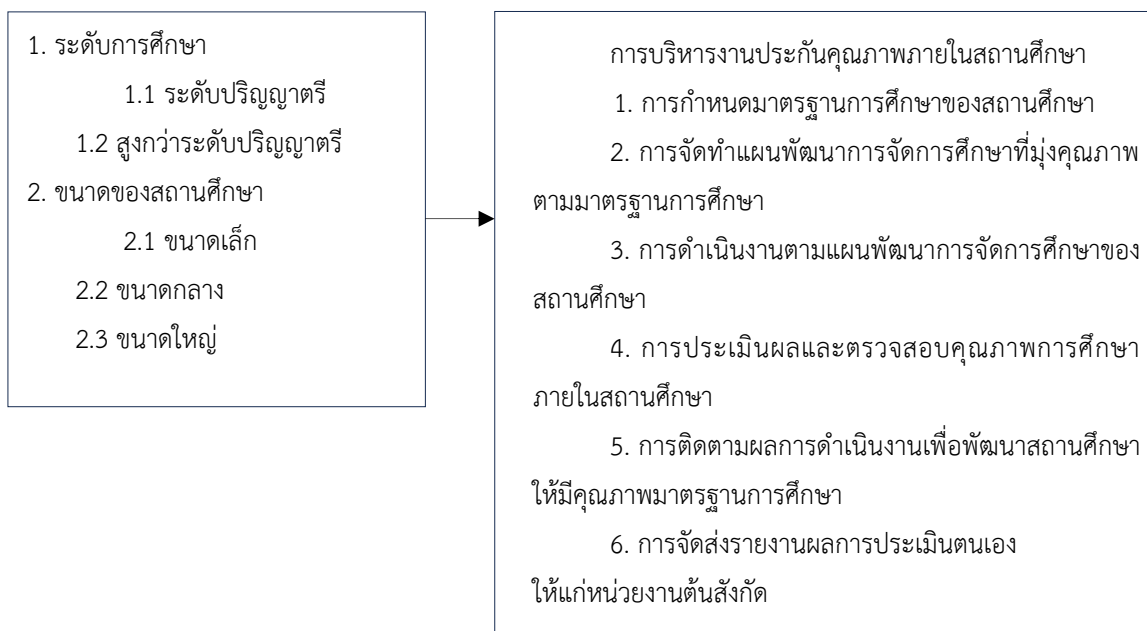
จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงพัฒนากระบวนการให้ดีขึ้น เนื่องจากต้องมีการนำผลการประกันไปใช้ในการแก้ไขการดำเนินการในปัดไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จึงควรมีการสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหหรือข้อบกพร่องเพื่อให้การประกันคุณภาพในครั้งถัดไปมีผลที่ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามแนวคิดของ กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,263 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 297

คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งจำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ปริญญาตรี	จำนวน 233 คน
2) สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน 64 คน
รวม	จำนวน 297 คน

2.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 52 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 80 คน
3) ขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ	จำนวน 165 คน
รวม	จำนวน 297 คน

ตัวแปร

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสกลนคร ตามแนวคิดของ กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้แก่

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
5. การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
6. การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงก์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 48 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.83
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 297 ชุด คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ทั้งโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แตกต่างกัน จำแนกระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	4.51	0.19	มากที่สุด	1
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา	4.45	0.18	มาก	4
3	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.47	0.19	มาก	2
4	ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.40	0.17	มาก	6

5	ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา	4.46	0.17	มาก	3
6	ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด	4.41	0.17	มาก	5
ภาพรวม		4.45	0.08	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.19) รองลงมาคือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.19) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.17) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.18) การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.17) ตามลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.17)

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหารงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ปริญญตรี		สูงกว่าปริญญตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.50	0.19	4.52	0.18	.701	.485
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.43	0.17	4.48	0.19	1.796	.076
3	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.47	0.19	4.39	0.17	1.392	.167
4	ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.40	0.17	4.41	0.18	.256	.798
5	ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา	4.45	0.17	4.46	0.16	.489	.626

สถานศึกษาให้มีคุณภาพ						
มาตรฐานการศึกษา						
6	ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด	4.39	0.17	4.47	0.14	3.597* .001
รวม		4.44	0.08	4.46	0.08	1.867 .065

* $p \leq .05$

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.016 10.387 0.413	2 294 296	.016 .035	.458	.499
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.117 9.300 9.417	2 294 296	.117 .032	3.702	.055
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.061 10.126 10.187	2 294 296	.061 .034	1.771	.184

4. ด้านการประเมินผล ระหว่างกลุ่ม	.002	2	.002	.070	.792
และตรวจสอบคุณภาพ ภายในกลุ่ม	8.621	294	.029		
การศึกษาภายใน รวม	8.623	296			
สถานศึกษา					
5. ด้านการติดตามผลการ ระหว่างกลุ่ม	.006	2	.006	.227	.634
ดำเนินงานเพื่อพัฒนา ภายในกลุ่ม	8.308	294	.028		
สถานศึกษาให้มีคุณภาพ รวม	8.314	296			
มาตรฐานการศึกษา					
6. ด้านการจัดส่งรายงาน ระหว่างกลุ่ม	.297	2	.297	11.282*	.001
ผลการประเมินตนเอง ภายในกลุ่ม	7.769	294	.026		
ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด รวม	8.066	296			
ภาพรวม ระหว่างกลุ่ม	.022	2	.022	3.407	.066
ภายในกลุ่ม	1.915	294	.006		
รวม	1.937	296			

*p ≤ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่เป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการดำเนินงานที่ประสิทธิภาพ และมีผลงานที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี จันทศิริ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทั้งนี้ อภิปรายว่าตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ซึ่งให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มี

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับพร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาและจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด ของแต่ละโรงเรียนมีการดำเนินการไม่พร้อมกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ มีการบริหารงานที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ จึงทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาหะมะบาคอรี มาซอ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจำแนกตามตัวแปรเพศอายุ ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นตัวแปรเพศในด้านการประเมินผลตรวจสอบคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 1.2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศกำกับ ติดตามการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้าน ต่าง ๆ ใน โรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2 ควรมีการศึกษากับตัวแปรด้านอื่นๆ อาทิ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อความน่าเชื่อถือของงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สุภาวดี จันทศิริ. (2563) การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย.
- มาหะมะบาคอรี มาซอ. (2564) การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 3. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). **Determination of sample size for research activities.**
Education and Psychology Measurement, 30(3), pp. 607-610

การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน

โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E

ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา

A study of achievement and satisfaction in studying physics on the subject of work and energy. Using learning management using the 5E inquiry process of undergraduate students Department of Physical Therapy

Nakhon Ratchasima College

ธนภรณ์ แซ่ลิ้ม¹, พัทธรินทร์ โลหา², ชาลินี มานะยิ่ง³,

พัชรียา กระดม⁴, โสภาพร ลุนสำโรง⁵

Tanaporn Saelim¹, Pattharin Loha², Chalinee Manaying³,

Patchareeya krdom⁴, Sopapron lonsomlong⁵

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail: Tanaporn_10320@nmc.ac.th, Pattharin@nmc.ac.th, dr.chalineep@nmc.ac.th,

patchareeya014@nmc.ac.th

(Received : October 30, 2023 ; Edit : September 7, 2023 ; accepted : September 8, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์เรื่องแรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนบริหารการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

3. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ฟิสิกส์, งานและพลังงาน, กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the achievement in physics on force and energy. By using learning management using the 5E inquiry process for undergraduate students. Department of Physical Therapy Nakhon Ratchasima College before studying and after studying 2) Studying achievement in physics on force and energy. By using learning management using the 5E inquiry process for undergraduate students. Department of Physical Therapy Nakhon Ratchasima College after studying compared to the criteria of 75 percent and 3) studying satisfaction with studying physics on the topic of force and energy. By using learning management using the 5E inquiry process, the target group used in the research is undergraduate students. Department of Physical Therapy Nakhon Ratchasima College, academic year 2022, number of 24 people, obtained through purposive selection. The research tools were teaching management plans. Academic achievement test and satisfaction assessment form Statistics used for data analysis include percentage, mean, and standard deviation. t-test

The research results found that

1. Physics learning achievement on force and energy of undergraduate students Department of Physical Therapy Nakhon Ratchasima College Using learning management using the 5E inquiry process, after studying is higher than before studying.

2. Physics learning achievement on force and energy of undergraduate students Department of Physical Therapy Nakhon Ratchasima College Using learning management using the 5E inquiry process after studying above the 75% threshold.

3. Satisfaction with studying physics on force and energy Using learning management using the 5E inquiry process is at a high level.

Keywords: Physics, work and energy, 5E Inquiry

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge based society) มีบทบาทสำคัญในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต และมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและอุตสาหกรรม ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ความรู้วิทยาศาสตร์ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจสามารถแข่งขันกับนานาประเทศและดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข การที่จะสร้างความเข้มแข็งทางด้านวิทยาศาสตร์นั้น องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้อยู่ในสังคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

อย่างไรก็ตามปัจจุบันการศึกษาของเด็กไทยน่าเป็นห่วง ความรู้ความสามารถของเด็กไทยเฉลี่ยอ่อนลง โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์ ขณะนี้ให้ผลผลิตที่มีคุณภาพไม่เป็นที่ต้องการส่งผลทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของสังคมโลกอีกต่อไปด้วย ซึ่งครูผู้สอนจำนวนมากยังใช้วิธีการสอนแบบยัดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นสอนเนื้อหา ส่งเสริมการท่องจำมากกว่ามุ่งให้นักเรียนสืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนคิดไม่เป็น ขาดความเข้าใจในการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้ในขณะที่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากมาย และวิธีสอนที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบันคือ วิธีการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ที่ต้องอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการค้นพบความรู้หรือประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง (ณัฐภา นาเลือน, 2556) กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E เป็นการสอนที่เน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้ และให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การตรวจสอบความรู้เดิมของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูละเลยไม่ได้ และการตรวจสอบ ความรู้พื้นฐานเดิมของเด็กจะทำให้ครูค้นพบว่านักเรียนต้องเรียนรู้อะไรก่อน ก่อนที่จะเรียนรู้ในเนื้อหา บทเรียนนั้นๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงควรปลูกฝังแนวคิดและองค์ความรู้ที่ถูกต้องในด้านวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อสร้างทัศนคติกระบวนการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อเด็กและเยาวชนจะได้มีความรู้ความสามารถทักษะกระบวนการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

สภาพทั่วไปของวิทยาลัยนครราชสีมา วิทยาลัยนครราชสีมา เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สป.อว.) ที่ก่อตั้งโดยคณะผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ด้วยความมุ่งมั่นอย่างชัดเจนในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนของชาติมุ่งเน้นการขยายโอกาสทางการศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถที่จะเรียนได้ด้วยค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ดำเนินการเปิดทำการสอนทั้งหมด 5 คณะวิชา ได้แก่ คณะสหเวชศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะศึกษาศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ และคณะรัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรที่เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอน จำนวนทั้งหมด จำนวน 22 หลักสูตร ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี จากการที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาฟิสิกส์ ให้กับ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา ยังพบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำอยู่ และได้ศึกษางานวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) เรื่อง งานและพลังงาน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพนาศึกษา เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 (2) ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพนาศึกษา โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) เรื่อง งานและพลังงาน มีความก้าวหน้าทางการเรียนมากกว่าร้อยละ 50 และ (3) นักเรียนมีความพึงพอใจทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ธนัชพร อุทธา, 2566) และจากผลการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ตามลำดับ 3) นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการทางการเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง 4) ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) อยู่ในระดับค่อนข้างดี 5) นักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียน อยู่ในระดับมีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ (อาทิตย์ เจ๊ะแม, 2561) ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวทำให้ทราบว่า การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงานโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยนครราชสีมาที่ได้นักศึกษาที่มีคุณภาพสามารถเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงานให้กับองค์กรในอนาคต อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางให้กับอาจารย์ผู้สอนได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์เรื่องแรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา ก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์เรื่องแรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

3. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 24 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แผนบริหารการสอน เรื่อง แรงและพลังงาน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงและพลังงาน เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยค่าความเหมาะสมของแผนบริหารการสอน เท่ากับ 4.46 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 หลังจากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของข้อสอบอยู่ระหว่าง 0.28-0.72 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.29-0.87 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.91 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจเท่ากับ 0.83 จากนั้นนำเครื่องมือทั้งหมดไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงและพลังงาน จำนวน 30 ข้อ

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E จำนวน 8 ชั่วโมง

4.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แรงและพลังงาน ให้นักศึกษาทำการทดสอบหลังเรียน และนำคะแนนหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 และนำแบบประเมินความพึงพอใจที่หาคุณภาพของเครื่องมือแล้วมาสอบถามกับนักศึกษา

5.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปเทียบกับเกณฑ์และประเมินผล

ผลการวิจัย

1.ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน				
การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.
ก่อนเรียน	24	30	8.96	1.23
หลังเรียน	24	30	23.88	2.03

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ ($\bar{X}$ = 8.96) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ (S.D. = 1.23) มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ ($\bar{X}$ = 23.88) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ (S.D. = 2.03)

2. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75						
n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คิดเป็นร้อยละ	นักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์	คิดเป็นร้อยละ
24	30	23.88	2.03	79.58	20	83.33

จากตารางที่ 2 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ คือ 79.58 และร้อยละของนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ 75 ของคะแนนเต็มคือ 83.33

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E

ด้าน ที่	รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านครูผู้สอน	4.42	0.50	มาก	3
2	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.54	0.51	มากที่สุด	2
3	ด้านเนื้อหา	4.66	0.48	มากที่สุด	1
4	ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.21	0.72	มาก	4
ภาพรวม		4.46	0.26	มาก	-

จากตารางที่ 3 แสดงว่าความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.26) โดยระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.51) ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.50) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.72)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สอนมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้หรือเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาและศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงบทของตนเองให้เต็มที่เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันดี แสงทวีสุข (2560) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ การคูณทศนิยม โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวก การลบ การคูณทศนิยม โดยใช้

กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชากายภาพบำบัด วิทยาลัยนครราชสีมา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทุกคน ได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง อีกทั้งผู้สอนมีการเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ และจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี มีการเตรียมความพร้อมและคอยให้คำปรึกษาตลอดการทำกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภา นุชทองม่วง (2559) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องการหาพื้นที่ โดยใช้กระดานตะปูร่วมกับ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในระดับประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนสว่างวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระดานตะปู ร่วมกับ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.83/70.67 ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ 70/70 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแผน สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 3) ภาพรวมความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแผน มีคะแนนเฉลี่ย 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง แรงและพลังงาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนได้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้แสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่ ผู้สอนมีการเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่ดี และออกแบบกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน เนื้อหามีความสนใจ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย ทำให้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการจัดกรรมได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติปกรณ อัมเถื่อน (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเขียนแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเขียนแผนผังความคิด ชั้น Received 2 January มัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.87/76.33 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับการเขียนแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับ 0.5026 แสดงว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 50.26 3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาฟิสิกส์ ควรนำกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ใช้ในการจัดการเรียนรู้ฟิสิกส์ ทั้งนี้เพราะกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E จะช่วยให้ผู้สอนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ได้

1.2 อาจารย์ผู้สอนควรมีความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E และมีการเตรียมพร้อม โดยการศึกษาเนื้อหา กระบวนการทางฟิสิกส์ และวิธีการสร้างกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล จัดเตรียมอุปกรณ์ และเตรียมความพร้อมที่เป็นผู้ที่เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ ผู้สนใจควรศึกษาอย่างเจาะลึกในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ โดยการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการสอน ปัญหาความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

2.2 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ทางฟิสิกส์ กระบวนการทักษะทางฟิสิกส์ ความคิดอย่างมีเหตุผล ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดแบบเชื่อมโยง เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

2.4 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E ในเนื้อหาวิชาอื่นๆ เพื่อสะดวกในการเรียนรู้และเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร : ชุมชน สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กิตติปกรณ อัมเถื่อน. (2564). การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การวิเคราะห์

ข้อมูล

เบื้องต้น โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับการเขียนแผนผังความคิดของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ 2564

ขันตี แสนวิเศษ. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์

เรื่อง การ

บวก การลบ การคูณทศนิยม โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้น (5E) ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารมนุษยสังคมสาร (มสส). ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 2560.

จิรา นุชทองม่วง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการหาพื้นที่โดยใช้กระดาน

ตะปู

ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้(5E) ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสว่างวิทยา.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศิลปากร.

ณัฐภา นาเลื่อน. (2556). ผลการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7 (7E Learning Cycle Model) ร่วมกับ

เทคนิคการใช้คำถาม ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. บทความวิจัย เสนอในการประชุมหาญใหญ่วิชาการ. 4 : 10 ;

พฤษภาคม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : บริษัท

พิมพ์ดี.

ธนัชพร อุทธา. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน โดยใช้

กระบวนการ

เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพนาศึกษา. วารสาร

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2566).

อาติละห์ เจ๊ะแม. (2561). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อความเข้าใจ

ธรรมชาติ

ของวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.

วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1

มกราคม - มิถุนายน 2561.

**วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่
การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย**
analyzing beliefs and faith in making merit
Intellectual Development of Mahayana Buddhism in Thailand

ผศ.สมภพ สายหยุด¹, พระพิสิษฐ์ ศรีวิชา², พระครูโสภาสปัญญาวรคุณ³

พระครูสังฆรักษ์วิชิต ธีรจิตโต,ดร.⁴, ดร.สุริยา แสงอินตา⁵

Mr.Sompop Saiyut¹, Phra Phisit Sriwicha, Dr.², Phra Kru Opas Panya Worakhun³

Phrakhru Sangkharak Wichit Thirachitto, Dr.⁴, Dr. Suriya Saenginta⁵

วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Sothorn College, Mahachulalongkomrajavidyalaya

E-mail: sompop.sai@hotmail.com, wichit.soon@mcu.ac.th, suriya5179@hotmail.com

(Received : October 30, 2023 ; Edit : Septembe 7, 2023 ; accepted : Septembe 8, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนา
ด้านปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่
การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความเชื่อ
และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่าความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาปัญญาของพระพุทธศาสนา
มหายานในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับสังคมกับชาวบ้าน มีการจัดสวดมนต์ทุกวันศุกร์ของอาทิตย์ เป็น
กิจกรรมที่ทำกันมานาน และจะมาชาวบ้านเข้ามาร่วมสวดมนต์ทุกวันศุกร์เป็นประจำ โดยจะมีพระมานำสวด
มนต์ ทำให้มีกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ และเกี่ยวกับงานประจำปี เช่น ความเชื่อองค์เด็ก,ความเชื่อประเพณีทั้ง
กระเจา,ความเชื่อปีขง,ความเชื่อประเพณีถือศีลกินเจ โดยใช้หลักธรรมพุทธมหายานทั้งนี้ความเชื่อ และศรัทธา
การทำบุญสู่ การพัฒนาปัญญาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยจึงเป็นหลักการทำบุญของ
ความเชื่อและศรัทธาซึ่งใช้พิธีกรรมในการสร้างศรัทธาเพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีจิตใจที่เป็นบุญและให้รู้จักการให้ทาน
เพื่อจะเข้าถึงหลักปฏิบัติของพระโพธิสัตว์ หลักพุทธธรรมอแปมัญญา 4 และบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อความเป็นสิริ
มงคลและความศรัทธาที่ถูกต้องต่อไป

คำสำคัญ : ความเชื่อ, ศรัทธาการทำบุญ, ปัญญาของพระพุทธศาสนาในมหายาน

Abstract

The objectives of this research are 1) to study and analyze beliefs and faith in making merit towards the intellectual development of Mahayana Buddhism in Thailand 2) to analyze beliefs and faith in making merit towards the intellectual development of Mahayana Buddhism in Thailand. 3) To propose guidelines for developing beliefs. and faith in making merit towards the intellectual development of Mahayana Buddhism in Thailand

The research results found that Belief and faith in making merit towards the intellectual development of Mahayana Buddhism in Thailand There is a relationship between the Sangha and the villagers. There is a prayer service every Friday of the week. It is an activity that has been done for a long time. And the villagers will come to join in prayer every Friday regularly. There will be monks leading the prayers. Make activities together on a regular basis and about annual events such as the Kongtek belief, the belief in the tradition of throwing baskets, the belief in the Chinese New Year, the belief in the tradition of observing the precepts and eating vegetarian food By using the principles of Mahayana Buddhism. and faith in making merit The intellectual development of Mahayana Buddhism in Thailand is therefore the merit-making principle of belief and faith, which uses rituals to build faith so that practitioners have a merit-based mind and know how to give alms in order to access the principles of the monks. Bodhisattva 4 principles of Buddhadhamma Appamaññā and 3 meritorious virtues for continued prosperity and correct faith.

Keywords: belief, faith in making merit, wisdom of Mahayana Buddhism

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในโลกในปัจจุบันมักมีการนำไปปรับเข้ากับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคน ที่นับถือพระพุทธศาสนาในแต่ละประเทศ เนื่องจากในคำสอนพระพุทธศาสนานั้นเป็นคำสอนเกี่ยวกับชีวิตและการพัฒนาตนและการดำเนินชีวิต พระพุทธศาสนามหายานในประเทศไทย มีการเผยแพร่ไปอย่างกว้างขวาง เช่น ประเทศจีน โดยเฉพาะในด้านพิธีกรรม กงเต็ก เทศกาลกินเจ เป็นต้น ซึ่งเป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ และเทศกาล จึงกล่าวได้ว่าพิธีกรรมที่มีความสำคัญในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของพระพุทธศาสนาหรือที่เรียกว่า ศาสนพิธี “พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาแห่งการศึกษาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นศาสดาทรงสั่งสอนด้วยหลักธรรมวินัยเน้นให้พุทธบริษัทเข้าถึงแก่นหลักคำสอนพระพุทธศาสนาด้วยศีล สมาธิปัญญา และกระบวนการพัฒนาการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งพุทธบริษัทที่สำคัญเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่เป็นแบบอย่างแห่งการประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและเป็นผู้อบรมสั่งสอนศีลธรรมและจริยธรรมและเป็นผู้นำด้านจิตใจของประชาชน ซึ่งเป็นรูปแบบและหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ทางสังคมตั้งพระพุทธรูปจนที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์ทั้งหลาย นี่ก็เป็นการประกาศนโยบายครั้งแรกในการออกเผยแผ่หลักคำสอนแก่ประชาชนซึ่งถือว่าออกไปให้การศึกษาแก่ประชาชนโดยมีพระพุทธองค์เป็นผู้บริหารองค์กรสำหรับ การศึกษาในสมัยพุทธกาล และพระองค์ทรงมีลักษณะความเป็นผู้นำที่ยอดเยี่ยมเป็นแบบอย่างแก่พุทธบริษัททั่วไป(ดร.สุริยา แสงอินตา,2563) เห็นว่า “การเผยแผ่ของคณะสงฆ์ อนัมมิกาย และจันณิกาย ได้มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ มหายาน และเทศกาลต่างๆ ของชาวจีน” แม้พิธีกรรมมิใช่แก่นของศาสนา แต่เป็นการกระทำที่น้อมนำให้มนุษย์เข้าถึง โนมน้าวจิตใจให้ได้ใน การทำความดี และศรัทธาทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา พิธีกรรมเป็นเสมือนสื่อกลางในการรวมจิตใจ ของพุทธศาสนิกชนที่จะนำผู้ปฏิบัติไปสู่หลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนามหายาน และถึงจุดหมายสูงสุด โดยมี อุปกรณ์ประกอบพิธี กิริยาท่าทาง และการพูดที่เป็นสัญลักษณ์ในพิธีกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ดังนั้น คำ สอนที่อยู่ในรูปแบบของสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏ ในพิธีกรรมทางศาสนาทั้งด้านพฤติกรรมและอื่นๆ จึงมี ความสำคัญอย่างยิ่งทำให้สามารถเข้าถึงแก่นแท้ของพุทธศาสนาได้

เมื่อความเชื่อและความศรัทธาที่ก้าวหน้าและทันสมัยใหม่มากขึ้นความเชื่อ และความศรัทธานั้นได้มีบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามหายานมาในประเทศไทย ยังน้อยและขาดความเข้าใจในเรื่องประกอบพิธีกรรม และผู้เข้าร่วมจะรู้ถึงแก่นแท้และหลักคำสอนใน พระพุทธศาสนา และพิธีกรรม ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนามหายาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา คำสอนที่ปรากฏในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนามหายาน เรื่องพิธีกรรม ของพระพุทธศาสนามหายาน เพื่อจะนำหลักธรรมคำสอนและความเชื่อ ความศรัทธาที่ได้ไปเผยแผ่ให้กับสังคมได้อย่างถูกต้อง และยังเป็นแนวทางให้กับการปฏิบัติของพุทธศาสนิกชน เพื่อให้สังคม

เกิดความตึงาม และก่อให้เกิดความสงบ ร่มเย็นแก่ชนทั้งหลายตามแนวทางแห่งวิถีพระพุทธศาสนาใน ประเทศไทยสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของ พระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ลงพื้นที่สัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญโดยมีขั้นตอน การวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษา และรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม เอกสารแสดงความเชื่อ และศรัทธาการ ทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย ดังนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานใน ประเทศไทย
- 2) แนวความคิดความเชื่อและศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานใน ประเทศไทย
- 3) วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของ พระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย
- 4) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนา ด้าน ปัญญาของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) การลงพื้นที่เพื่อสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจากพระสงฆ์และ ผู้เชี่ยวชาญ ใน พื้นที่เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประวัติความเป็นมาความเชื่อ และศรัทธาการ ทำบุญของ พระพุทธศาสนา มหายานใน ประเทศไทย เป็นต้น
- 2) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เช่น พระภิกษุคณะสงฆ์อนัมนิกาย และจันนิกาย เพื่อ ทราบถึง แนวความคิดความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย

3) การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความเข้าใจจากศรัทธาสู่ปัญญาของพระพุทธศาสนา มหายานใน ประเทศไทย

3. ด้านสถานที่

คณะสงฆ์อนัมนิกาย คณะสงฆ์จีนนิกาย ที่อาศัยในประเทศไทย

4 ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจึงกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พระสังฆาธิการผู้เชี่ยวชาญความเชื่อและศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย คณะสงฆ์อนัมนิกาย 8 รูป/ท่าน และจีนนิกาย 8 รูป/ท่าน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ (Interview) มุ่งเน้นการสัมภาษณ์พระสงฆ์ ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของ พระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย โดยมีเนื้อหาสำคัญ เช่น

- 1) ประวัติความเป็นมาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายาน ในประเทศไทย
- 2) แนวความคิดความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานใน ประเทศไทย
- 3) วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานใน ประเทศไทย

6. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (key informant) ผู้เชี่ยวชาญความเชื่อและศรัทธา การทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย.คณะสงฆ์อนัมนิกาย และจีนนิกาย โดยมีเนื้อหาสำคัญเช่น

- 1) ประวัติความเป็นมาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานใน ประเทศไทย
- 2) แนวความคิดความเชื่อและศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานใน ประเทศไทย
- 3) วิเคราะห์ความเชื่อและศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย
- 4) นำเสนอความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของ พระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลจากเอกสาร เป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และ ผลงานการ วิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากหนังสือ บทความในวารสาร เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ และความเชื่อ และศรัทธา การทำบุญของพระพุทธศาสนา มหายานในประเทศไทย.คณะสงฆ์อนัมนิกาย และจีนนิกาย

2) ข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม กับผู้เชี่ยวชาญ ความเชื่อแลกรับสารทำบุญของพระพุทธรูปศาสนาในในประเทศไทย. คณะสงฆ์อัครนิมิตต และเงินนิกาย

3) การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบพรรณนาข้อมูลจากการเก็บข้อมูลทั้งเอกสาร และ สัมภาษณ์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบพรรณนาข้อมูลจากการเก็บข้อมูลทั้งเอกสาร และ สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์ และลงพื้นที่ เรื่องความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของ พระพุทธรูปศาสนาในในประเทศไทย ดังนี้

1) ประวัติความเป็นมาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธรูปศาสนาใน ประเทศไทย

2) แนวความคิดความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธรูปศาสนาใน ประเทศไทย

3) วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธรูปศาสนาใน ประเทศไทย

4) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของ พระพุทธรูปศาสนาใน ประเทศไทย

องค์ความรู้ใหม่

เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของ พระพุทธรูปศาสนาใน ประเทศไทย

วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธรูปศาสนาใน ประเทศไทย ได้มีบทบาททางด้านการปกครองวัดในคณะสงฆ์ 2 นิกาย 1.พระสงฆ์อัครนิมิตตที่อาศัยอยู่ใน ประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะสงฆ์อัครนิมิตต 2.พระสงฆ์เงินนิกายที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยอยู่ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะสงฆ์เงินนิกาย และขึ้นตรงสมเด็จพระสังฆราชปัจจุบันขึ้นตรงกับ สมเด็จพระอริยวง ศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และคณะสงฆ์อัครนิมิตตมีบทบาทที่สำคัญการเผยแผ่ หลักธรรมคำสอนของมหายาน ทางด้านวัฒนธรรมคณะสงฆ์อัครนิมิตตได้มีประเพณีสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน เช่น พิธีทิ้งกระจาด เทศกาลกินเจ บวชสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น โดยมีประชาชนทั่วไปเข้าร่วมพิธีเป็น จำนวนมาก เป็นประจำทุกปี

จากบทสัมภาษณ์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธรูปศาสนาใน ประเทศไทย จากกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญ จำนวน 16 รูป/ท่าน ได้วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การ พัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธรูปศาสนาใน ประเทศไทยไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

ความสัมพันธ์ภายในคณะสงฆ์ มีการประชุมคณะสงฆ์เป็นประจำทุกปีโดยมีกำหนดการประชุมออกจากสำนักงานเจ้าคณะใหญ่นิกายแห่งประเทศไทย โดยมีเลขานุการเป็นผู้ส่งเอกสารไปยังวัดทั่วประเทศที่สังกัดคณะสงฆ์อนัมนิกาย และมีการติดต่อกันผ่านโทรศัพท์ และสื่อต่างๆ เช่น ทางเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก เป็นต้น ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย มีความสัมพันธ์คณะสงฆ์กับชาวบ้าน มีการจัดสวดมนต์ทุกวันศุกร์ของอาทิตย์ เป็นกิจกรรมที่ทำกันมานาน และจะมาชาวบ้านเข้ามาร่วมสวดมนต์ทุกวันศุกร์เป็นประจำ โดยจะมีพระมานำสวดมนต์ ทำให้มีกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ และเกี่ยวกับงานประจำปี เช่น ทิ้งกระจาด ทอดกฐิน งานบูชาดาวนพเคราะห์

ความเชื่อองเติก จะมีความเชื่อเรื่องพิธีศพของชาวจีนที่มายาวนานจนทำให้พิธีกรรมกลายเป็นวัฒนธรรมของชาวจีน บางครั้งก็ทำให้ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนเป็นส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนไหนเป็นวัฒนธรรมของชาวจีนที่ผสมผสานกับแนวคิดของลัทธิศาสนาอื่น คำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายย่อมมีส่วนที่เหมือนกันกับชนชาติอื่น มีความเชื่อกันว่า “ทำพิธีส่งวิญญาณไปยังแดนสุขาวดีที่สงบ” ทำให้ลูกหลานมีจิตใจที่ดีมีความกตัญญูต่เวทีย

ความเชื่อประเพณีทิ้งกระจาด เป็นความเชื่อของพุทธบริษัทจีนฝ่ายมหายาน จุดหมายก็เพื่อประกอบการอุทิศส่วนกุศลแก่เปรต อสุรกาย สัตว์นรก และดวงวิญญาณที่ล่วงลับไปแล้ว โดยการนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ สวดพระพุทธมนต์อยู่ในสันนิบาตพุทธจักร มีความเชื่อกันว่า “ทำพิธีเปิดประตูนรกทำบุญให้มีไมมีญาติให้มารับส่วนบุญกุศล” ทำให้คนรู้จักให้ทาน

ความเชื่อปีชง เมื่อมีการหลอมรวมวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย ความหมายของคำว่าปีชงรวมถึงรูปแบบการแก้ไขจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากต้องปรับให้เข้ากับผู้คนรวมถึงสถานที่ใหม่ รวมถึงเมื่อมีการเข้ามาเกี่ยวข้องเชิงพาณิชย์ยิ่งทำให้รูปแบบแตกต่างไปจากเดิมมาก จะมีความเชื่อกันว่า “จะมีเทพเจ้าคุ้มครองตลอดปี” ทำให้เสริมสิริมงคลสบายใจ

ความเชื่อประเพณีถือศีลกินเจ หรือกินเจซึ่งเป็นพิธีย่นตรกรรมบูชาที่ยิ่งใหญ่ที่สุด โดยอาศัยพระแม่แห่งดวงดาวมารีจี (摩利支) ในแบบของพระพุทธศาสนานิกาย จะมีความเชื่อกันว่า “เทพเจ้าจะลงมาให้พรตลอด 10 วัน” ทั้งนี้พิธีต่างๆ ซึ่งเข้ากับหลักธรรมพุทธมหายาน อปัมัญญา 4 ดังนี้

1. เมตตา ผู้เป็นพระโพธิสัตว์ต้องให้ความสุขแก่สรรพสัตว์
2. กรุณา ผู้เป็นพระโพธิสัตว์ต้องปลดปล่อยความทุกข์ของสรรพสัตว์
3. มุทิตา ผู้เป็นพระโพธิสัตว์ต้องยินดีอนุโมทนาเมื่อสัตว์พ้นทุกข์และได้สุข
4. อุเบกขา ผู้เป็นพระโพธิสัตว์ต้องมีจิตเป็นกลางในสรรพสัตว์ไม่ยึดถือติดอยู่ในความดี

และยังมีความสอดคล้องกับหลักของพระโพธิสัตว์ซึ่งตรงกับหลักพุทธธรรมบุญกิริยาวัตถุ 3 อย่าง ได้แก่ 1) ทานมัย คือการบริจาคทรัพย์สิ่งของแก่ผู้ที่ควรให้ 2) ศีล คือการสำรวมกาย วาจา ใจ ให้สงบเรียบร้อย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น 3) ภาวนา คือการสวดมนต์ ทำสมาธิ อ่านหนังสือธรรมะ ฯลฯ

ทั้งนี้ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่ การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยจึงเป็นหลักการทำบุญของความเชื่อและศรัทธาซึ่งใช้พิธีกรรมในการสร้างศรัทธาเพื่อให้ผู้ปฏิบัตินั้นมีจิตใจที่

เป็นบุญและให้รู้จักการให้ทานเพื่อจะเข้าถึงหลักปฏิบัติของพระโพธิสัตว์ หลักพุทธธรรมอัปมัญญา 4 และบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อความเป็นสิริมงคลและความศรัทธาที่ถูกต้องต่อไป

4.4 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนาในมหายานในประเทศไทย

ภาพที่ 4.1 องค์ความรู้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย

ความเป็นมาคณะสงฆ์อนัมนิกายในประเทศไทย วัฒนธรรมของคณะสงฆ์อนัมนิกายต่อสังคมไทย ได้มีบทบาททางด้านการปกครองวัดในคณะสงฆ์ คือพระสงฆ์อนัมนิกายที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะสงฆ์อนัมนิกายซึ่งมีพระมหาคณานัมนิธรรมปัญญาวิวัตร เจ้าคณะใหญ่อนัมนิกายแห่งประเทศไทย มีความสอดคล้องกับ เป็นประธานคณะกรรมการบริหารคณะสงฆ์อนัมนิกายในประเทศไทย (เสถียร โพธิ์นันทะ,2513) และขึ้นตรงสมเด็จพระสังฆราชปัจจุบันขึ้นตรงกับ(ดร.สุริยา แสงอินตา,2563) สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และคณะสงฆ์อนัมนิกายมีบทบาทที่สำคัญการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของมหายาน(เย็นเหียง ภิกขุ,2517) วัฒนธรรมของคณะสงฆ์อนัมนิกายต่อสังคมไทยมีบทบาททางด้านการปกครองวัดในคณะสงฆ์ คือพระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะสงฆ์ ทางด้านวัฒนธรรมคณะสงฆ์อนัมนิกายได้มีประเพณีสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน เช่น พิธีทิ้งกระจาด เทศกาลกินเจ บวชสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น โดยมีประชาชนทั่วไปเข้าร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก ตั้งความสัมพันธ์อยู่บนความเสมอภาคและเคารพซึ่งกันและกัน(เสถียร โพธิ์นันทะ,2516) เป็นประจำทุกปี ต้นตระกูลชนชาติญวนหรืออนัมนิกามีถิ่นกำเนิดอยู่ตอนกลางและตอนใต้ของประเทศจีน เช่นเดียวกับชนชาติไทยเป็นเจ้าของถิ่นประเทศจีนเดิมนี่ก่อนหน้าพวกจีนจะเข้ามาอยู่ จนถึงกับมีนักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า ไทยกับญวนเป็นชนชาติเดียวกันมาก่อน มีความสอดคล้องกับ พระคุณท่านได้มอบหนังสือว่าด้วยบรรพชาอุปสมบทวิธีในลัทธิมหายานแก่ข้าพเจ้า เพื่อให้ช่วยจัดแปลสู่พากย์ไทย(นายเสถียร โพธิ์นันทะ,2560)

ความเป็นมาคณะสงฆ์จีนในประเทศไทย(เสถียร โพธิ์นันทะ,2513) ชาวจีนจากมณฑลทกวางตั้งและมณฑลฮกเกี้ยนได้มาหากินในประเทศไทย แม้จนกษัตริย์ของสุโขทัยได้นำเทคนิคการทำกระเบื้องเคลือบ (สังคโลก) มาสู่ประเทศไทย ถึงสมัยอาณาจักรอยุธยา ชาวจีนไทยมีมากขึ้น จนเกิดเป็นย่านชาวจีนขึ้น ศาสนาพุทธนิกายมหายานไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างแพร่หลายในประเทศไทย ซึ่งศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเป็นรูปแบบที่โดดเด่นของศาสนาพุทธ(ล. เสถียรสุด,2519) อย่างไรก็ตาม มีชุมชนชาวพุทธนิกายมหายานบางกลุ่มในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์จีนและกลุ่มผู้อพยพอื่นๆ ในพระพุทธศาสนานิกายมหายาน การทำบุญ หมายถึง การทำความดีและการอุทิศบุญกุศลเพื่อส่งสมกรรมดี ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดใหม่ที่ดีกว่าและตรัสรู้ในที่สุด ผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนาในมหายานมีความเชื่อในประสิทธิภาพของการปฏิบัติเหล่านี้เพื่อบรรลุความก้าวหน้าทางจิตวิญญาณ

พิธีกรรมเป็นเสมือนสื่อกลางที่จะนำผู้ปฏิบัติไปสู่หลักธรรมคำสอนและจุดหมายสูงสุดของศาสนา คำสอนในรูปแบบของสัญลักษณ์ต่างๆ“พระพุทธศาสนา” เป็นศาสนาที่แพร่เข้ามาจากอินเดีย(อภิชาติ โพธิ์ประสิทธิ์ ศาสตร์,2539) ที่ปรากฏในพิธีกรรมทางศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งทำให้สามารถเข้าถึงแก่นแท้ของศาสนาได้ เมื่อพิธีกรรมมีบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในมหายาน มีความสอดคล้องกับ ผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนาในมหายานมีความเชื่อในประสิทธิภาพของการปฏิบัติเหล่านี้เพื่อบรรลุความก้าวหน้าทางจิตวิญญาณ(มหามกุฏราชวิทยาลัย,2557)

2. วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย

ความเชื่อความศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยได้แบ่งออกเป็นพิธีกรรมที่สืบต่อกันจากคัมภีร์ และบูรพาจารย์สายมหายาน ทั้งได้จากการวิเคราะห์ได้แบ่งออกเป็น 4 พิธีกรรมหลักที่ประชาชนเข้าใจและเข้าถึงมีความเข้าใจ เช่น เทศกาลกินเจ พิธีกึ่งเด็ก พิธีทิ้งกระจาด และแก้ปี่ขง ได้อธิบายความหมาย ดังนี้

เทศกาลกินเจ พระพุทธศาสนาในเชิงสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ในพิธีกินเจ หลักการจริงๆ ของพิธีกินเจคือการไม่กินเนื้อสัตว์ สำหรับพระสงฆ์ การไม่กินเนื้อสัตว์เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของพระสงฆ์ฝ่ายมหายานทั้งหมด คำสอนที่ซ่อนอยู่ของพิธีกรรมนี้อยู่ที่การบูชา พระพุทธเจ้าทั้ง 7 พระองค์ และพระโพธิสัตว์ 2 พระองค์ ในฉบับนี้สามารถศึกษาและวิเคราะห์คำสอน สัญลักษณ์ในคำสอนพระพุทธศาสนาในมหายานที่พบในพิธีกินเจอีกส่วนหนึ่งก็คือ สอดคล้องกับ อุปกรณ์ในการสวด ประกอบพิธี ที่ใช้ร่วมกับพิธีสวดมนต์(Gaewklai,2004)

พิธีกึ่งเด็ก เป็นพิธีงานศพของชาวจีนที่มายาวนานจนทำให้พิธีกรรมกลายเป็นวัฒนธรรมของชาวจีน บางครั้งก็ทำให้ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนเป็นส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนไหนเป็นวัฒนธรรมของชาวจีนที่ผสมผสานกับแนวคิดของลัทธิศาสนาอื่น คำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับผู้ตายย่อมมีส่วนที่เหมือนกันกับชนชาติอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับการสิ้นชีวิตและการดำเนินการกับศพ สัญลักษณ์ที่ปรากฏในคำสอนพระพุทธศาสนาในประเด็นนี้ก็คือ องค์พระกษิติครรภโพธิสัตว์ ผู้คอยช่วยเหลือผู้ตกนรก แสดงให้เห็นถึงมหาปณิธานของท่านที่คอยช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นพลังแห่ง กรุณา การไม่ประมาทต่อชีวิตอันมีความตายเป็นที่สุด การทำความดีไม่ต้องรอให้สิ้นชีวิต สำหรับหลักธรรม ในเรื่องนี้ก็คือ การตั้งให้คนเข้ามาเข้าใจสังขารที่แท้สัญลักษณ์แห่งความกตัญญูทุกเวลาที่แสดงออกต่อการทำ พิธีอุทิศส่วนบุญส่วนกุศล และนำพาดวงวิญญาณ หนีพ้นจากอบาย มีแต่แสงไฟแห่งบุญกุศลเท่านั้นที่จะช่วยได้ ดังนั้นทุกคนต้องทำบุญกุศลไว้ พิธีกึ่งเด็กเป็นพิธีงานศพของชาวจีนที่มายาวนานจนทำให้พิธีกรรมกลายเป็นวัฒนธรรมของชาวจีน บางครั้งก็ทำให้ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนเป็นส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีความสอดคล้องกับ องค์พระกษิติครรภโพธิสัตว์ ผู้คอยช่วยเหลือผู้ตกนรก(leuam sai,2014)

พิธีกึ่งเด็ก เป็นพิธีงานศพของชาวจีนที่มายาวนานจนทำให้พิธีกรรมกลายเป็นวัฒนธรรมของชาวจีน บางครั้งก็ทำให้ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนเป็นส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนไหนเป็นวัฒนธรรมของชาวจีนที่ผสมผสานกับแนวคิดของลัทธิศาสนาอื่น คำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับผู้ตายย่อมมีส่วนที่เหมือนกันกับชนชาติอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับการสิ้นชีวิตและการดำเนินการกับศพ สัญลักษณ์ที่ปรากฏในคำสอนพระพุทธศาสนาในประเด็นนี้ก็คือ องค์พระกษิติครรภโพธิสัตว์ ผู้คอยช่วยเหลือผู้ตกนรก แสดงให้เห็นถึงมหาปณิธานของท่านที่คอยช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นพลังแห่ง กรุณา การไม่ประมาทต่อชีวิตอันมีความตายเป็นที่สุด การทำความดีไม่ต้องรอให้สิ้นชีวิต สำหรับหลักธรรม ในเรื่องนี้ก็คือ แต่แสงไฟแห่งบุญกุศลเท่านั้นที่จะช่วยได้ ดังนั้นทุกคนต้องทำบุญกุศลไว้ พิธีกึ่งเด็กที่ได้ทำเป็นงานหลวงนั้น ปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทำเป็นครั้งแรกเมื่องานพระศพสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี เมื่อปีระกา พ.ศ. 2404 มีความสอดคล้องกับ การตั้งให้คนเข้ามาเข้าใจสังขารที่แท้สัญลักษณ์แห่งความ

กตัญญูทเวทิตที่แสดงออกต่อการทำพิธีอุทิศส่วนบุญส่วนกุศล(พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ,2560)

พิธีทั้งกระจาด ประเพณีเป็นความเชื่อของพุทธศาสนานิกายมหายานของจีน มีเป้าหมายเพื่อบำเพ็ญกุศลคีนผี อสุรกาย สัตว์นรก และอสุรกาย โดยนิมนต์พระสงฆ์จะสวดพระพุทธรูป ล้อมรอบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ พระโพธิสัตว์ และเทพดาทั้งปวง โดยอาศัยบารมีของพระพุทธรูปเจ้าเป็นแรงผลักดันให้พุทธศาสนิกชนเดินทางมากราบพระพุทธรูปเจ้า Mudras ถูกพบว่าเป็นส่วนสำคัญของคำสอนของพุทธศาสนานิกายมหายาน ท่ามือและร่างกาย โยคะตันตระใช้ท่าทางลมหายใจที่เรียกว่าหฐปราณยามะหรือโยคะมือเพื่อเชื่อมโยงโพธิจิต จิตใจ และพลังพื้นฐานต่างๆ ของร่างกายอันเป็นสัญลักษณ์แห่งคำสอนเรื่องการให้อภัย คือธรรมอันยิ่งใหญ่ประกอบด้วยธรรมแห่งความกรุณา ธรรมแห่งแคนดี้ และศีล 5 ที่เป็นกรอบของการให้อภัยได้แก่ พรหมวิหารธรรม สาราณียธรรม และสังคหวัตถุ 4 คำสอนที่ซ่อนเร้นอยู่ คือ ธรรมะเวียนว่ายตายเกิด ธรรมะมีขึ้นมีลง มีเกิดมีตาย มีอนิสงส์ทั้งโอวาทปาฏิโมกข์ เป็นคติสัญลักษณ์ให้สรรพสัตว์ไม่ว่าจากอเวจีหรือจากเทพภูมิเห็นว่าบารมีของพระพุทธรูปเจ้าปราบอบุคคลได้ ขอให้ทุกคนที่ร่วมในพิธีตั้งจิตอธิฐานสร้างบุญกุศลและหมั่นเพียรจนพร้อมไม่ย่อท้อต่อความลำบากทั้งปวง สิ่งนี้ Mudra บ่งบอกว่าตอนนี้เป็นเวลาที่จะเปิดประตูธรรมะ ประตูธรรมะที่ปิด พุทธดาลานับ พระศากยมนิพุทธรูปเจ้าปรากฏขึ้นอีกครั้ง สวรรค์และมนุษย์ อมนุษย์ทั้งหลายสมควรพร้อมที่จะฟังเพื่อประโยชน์แห่งธรรมเพื่อเอียงหัวใจรับฟังคำสอนที่บังเกิด คือ ปัญญาแห่งการไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายเพื่อให้เข้าใจเอกภาพและเข้าใจว่าความกลมกลืนของสรรพสิ่ง มีความเกี่ยวข้องอยู่เสมอเป็นแก่นธรรม 6. ธรรมนามุทรา ธรรมนามุทรา กฎพื้นฐานคือความเข้มข้น หลักการของการฝึกคือการฝึกให้สอดคล้องกับลมหายใจ 7. คำสอนที่ซ่อนเร้นของโพธิมุทราฝ่ายเหนือ คือ ความบริบูรณ์แห่งบารมีและธรรมที่ต้องบำเพ็ญให้บรรลุผล พระพุทธรูปเจ้าทุกพระองค์ต้องบำเพ็ญบารมี เมื่อบำเพ็ญเพียรก็เรียกตัวเองว่าเป็นพระโพธิสัตว์และเป็นผู้ที่ใช้คุณธรรม 6 ประการของพุทธศาสนานิกายมหายาน คือ ทาน ศีล ขันติ ขยัน สมาธิ และปัญญา เป็นความเชื่อของพุทธบริษัทจีนฝ่ายมหายานมีความสอดคล้องกับ(มหามกุฏราชวิทยาลัย,2557) จุดหมายก็เพื่อประกอบการ อุทิศส่วนกุศลแก่เปรต อสุรกาย สัตว์นรก และดวงวิญญาณที่ล่วงลับไปแล้ว

ประเพณีเป็นความเชื่อของพุทธศาสนานิกายมหายานของจีน มีเป้าหมายเพื่อบำเพ็ญกุศลคีนผี อสุรกาย สัตว์นรก และอสุรกาย โดยนิมนต์พระสงฆ์จะสวดพระพุทธรูป ล้อมรอบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ พระโพธิสัตว์ และเทพดาทั้งปวง

ปีชงแห่งการหลอมรวมวัฒนธรรมจีนและไทย ความหมายของตัวปีรวมทั้งรูปแบบที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงจากเดิม เพราะต้องปรับตัวให้เข้ากับผู้คนและสถานที่ใหม่ๆ รวมถึงการแทรกแซงทางการค้าทำให้รูปแบบแตกต่างไปจากเดิมมาก มีความสอดคล้องกับ(ล. เสถียรสุด,2519) เช่น

ปีชงเมื่อมีการหลอมรวมวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย ความหมายของคำว่าปีชงรวมถึงรูปแบบการแก้ไขจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากต้องปรับให้เข้ากับผู้คนรวมถึงสถานที่ใหม่ รวมถึงเมื่อมีการเข้ามาเกี่ยวข้องกับเชิงพาณิชย์ยิ่งทำให้รูปแบบแตกต่างไปจากเดิมมาก มีความสอดคล้องกับ วัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส,2553)

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย จากกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญ จำนวน 16 รูป/ท่าน ได้วิเคราะห์ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย ไว้ 4 ประเด็น ดังนี้

ความสัมพันธ์ภายในคณะสงฆ์ มีการประชุมคณะสงฆ์เป็นประจำทุกปีโดยมีกำหนดการประชุมออกจากสำนักงานเจ้าคณะใหญ่หน่อกึ่งกลางแห่งประเทศไทย โดยมีเลขานุการเป็นผู้ส่งเอกสารไปยังวัดทั่วประเทศที่สังกัดคณะสงฆ์หน่อกึ่งกลาง และมีการติดต่อกันผ่านโทรศัพท์ และสื่อต่างๆ เช่น ทางเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก เป็นต้น มีความสอดคล้องกับ คณะสงฆ์อยู่ภายใต้การปกครองของสมเด็จพระสังฆราชฯ (มหามกุฏราชวิทยาลัย,2557) ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่การพัฒนาปัญญาของพระพุทธศาสนาในในประเทศไทย มีความสัมพันธ์คณะสงฆ์กับชาวบ้าน มีการจัดสวดมนต์ทุกวันศุกร์ของอาทิตย์ เป็นกิจกรรมที่ทำกันมานาน และจะมาชาวบ้านเข้ามาร่วมสวดมนต์ทุกวันศุกร์เป็นประจำ โดยจะมีพระมานำสวดมนต์ ทำให้มีกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ และเกี่ยวกับงานประจำปี เช่น ทิ้งกระจาด ทอดกฐิน งานบูชาดาวนพเคราะห์ สอดคล้องกับ มีการจุดเทียนเพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ และคณะสงฆ์มีพิธีกรรมเป็นสิ่งที่เชื่อความศรัทธาประชาชนเข้ามาทำบุญที่วัด(ล. เสถียรสุต,2519)

ความเชื่อของเด็ก จะมีความเชื่อเรื่องพิธีศพของชาวจีนที่มายาวนานจนทำให้พิธีกรรมกลายเป็นวัฒนธรรมของชาวจีน บางครั้งก็ทำให้ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนเป็นส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ส่วนไหนเป็นวัฒนธรรมของชาวจีนที่ผสมผสานกับแนวคิดของลัทธิศาสนาอื่น คำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับผู้ตายย่อมมีส่วนที่เหมือนกันกับชนชาติอื่น มีความเชื่อกันว่า “ทำพิธีส่งวิญญาณไปยังแดนสุขาวดีที่สงบ” ทำให้ลูกหลานมีจิตใจที่ดีมีความกตัญญูต่อบุพการี

ความเชื่อประเพณีทิ้งกระจาด เป็นความเชื่อของพุทธบริษัทจีนฝ่ายมหายาน จุดหมายก็เพื่อประกอบการอุทิศส่วนกุศลแก่เปรต อสุรกาย สัตว์นรก และดวงวิญญาณที่ล่วงลับไปแล้ว โดยการนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ สวดพระพุทธรูปอยู่ในสันนิบาตพุทธจักร มีความเชื่อกันว่า “ทำพิธีเปิดประตูนรกทำบุญให้มีผู้มีญาติให้มารับส่วนบุญกุศล” ทำให้คนรู้จักให้ทาน

ความเชื่อปีชง เมื่อมีการหลอมรวมวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย ความหมายของคำว่าปีชง รวมถึงรูปแบบการแก้ไขจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากต้องปรับให้เข้ากับผู้คนรวมถึงสถานที่ใหม่ รวมถึงเมื่อมีการเข้ามาเกี่ยวข้องเชิงพาณิชย์ยิ่งทำให้รูปแบบแตกต่างไปจากเดิมมาก จะมีความเชื่อกันว่า “จะมีเทพเจ้าคุ้มครองตลอดปี” ทำให้เสริมสิริมงคลสบายใจ

ความเชื่อประเพณีถือศีลกินเจ หรือกินเจซึ่งเป็นพิธีอันตรรกธรรมบูชาที่ยิ่งใหญ่ที่สุด โดยอาศัยพระแม่แห่งดวงดาวมารีจี (摩利支) ในแบบของพระพุทธศาสนานิกาย จะมีความเชื่อกันว่า “เทพเจ้าจะลงมาให้พรตลอด 10 วัน” ทั้งนี้พิธีต่างๆ ซึ่งเข้ากับหลักธรรมพุทธมหายาน อัมปมัญญา 4 ดังนี้

1. เมตตา ผู้เป็นพระโพธิสัตว์ต้องให้ความสุขแก่สรรพสัตว์

2. **กรุณา** ผู้เป็นพระโพธิสัตว์ต้องปลดปล่อยความทุกข์ของสรรพสัตว์

3. **มุทิตา** ผู้เป็นพระโพธิสัตว์ต้องยินดีอนุโมทนาเมื่อสัตว์พ้นทุกข์และได้สุข

4. **อุเบกขา** ผู้เป็นพระโพธิสัตว์ต้องมีจิตเป็นกลางในสรรพสัตว์ไม่ยึดถือติดอยู่ในความดี

และยังมีความสอดคล้องกับหลักของพระโพธิสัตว์ซึ่งตรงกับหลักพุทธธรรมบุญกิริยาวัตถุ 3 อย่าง ได้แก่ 1) ทานมัย คือการบริจาคทรัพย์สิ่งของแก่ผู้ที่ควรให้ 2) ศีล คือการสำรวมกาย วาจา ใจ ให้สงบเรียบร้อย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น 3) ภาวนา คือการสวดมนต์ ทำสมาธิ อ่านหนังสือธรรมะ มีความสอดคล้องกับ ที่ใช้หลักธรรมเข้ามาบริหารในการจัดการความเชื่อและศรัทธาของการทำบุญ ด้วยพิธีกรรมต่างๆ (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2553)

ทั้งนี้ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญสู่ การพัฒนาด้านปัญญาของพระพุทธานามหายานในประเทศไทยจึงเป็นหลักการทำบุญของความเชื่อและศรัทธาซึ่งใช้พิธีกรรมในการสร้างศรัทธาเพื่อให้ผู้ปฏิบัตินั้นมีจิตใจที่เป็นบุญและให้รู้จักการให้ทานเพื่อจะเข้าถึงหลักปฏิบัติของพระโพธิสัตว์ หลักพุทธธรรมอแปมัญญา 4 และบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อความเป็นสิริมงคลและความศรัทธาที่ถูกต้องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาความเข้าใจจากศรัทธาสู่ปัญญาของพระพุทธานามหายานในประเทศไทย ที่ควรศึกษาอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายชุดนี้วิเคราะห์มาจากการศึกษางานวิจัย ได้ดังนี้

1. ศึกษาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธานามหายานในประเทศไทยเพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยเป็นระดับนานาชาติที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

2. ศึกษาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธานามหายานในประเทศไทยเพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่แตกต่างจากความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญในประเทศ ให้ทราบถึงวิธีการและขั้นตอนดำเนินงาน

3. ศึกษาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธานามหายานในประเทศไทย วิเคราะห์ทั้งเถรวาท และมหายาน ว่ามีความแตกต่างอย่างไร เพื่อปรับให้เข้ากับขั้นตอนการทำความเข้าใจ

4. ศึกษาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญของพระพุทธานามหายานในประเทศไทย ควรศึกษาการทำบุญในวัดที่ประสบความสำเร็จในการบริหารในด้านความรู้เกี่ยวกับมหายาน ว่ามีการบริหารแบบทั่วไปอย่างไร

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติชุดนี้วิเคราะห์มาจากการศึกษาวิจัยศึกษาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. พิชังเต็ก ควรศึกษาถึงหลักการความเชื่อในต่างประเทศโดยการศึกษาในวัดมหายานในระดับนานาชาติ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างด้านขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงหลักความเชื่อ ในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งหลักพุทธธรรมของศาสนาพุทธฝ่ายมหายานในต่างประเทศ

ควรศึกษาแหล่งความรู้ด้านนโยายานในต่างประเทศว่ามีการบริหารที่มีความแตกต่างจาก
ขั้นตอนทำความเข้าใจในประเทศไทย อย่างไร

ควรศึกษาการบริหารเพิ่มทั้งด้านหลักคำสอนพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน

อย่างไร

2. ประเพณีที่กระจาด ควรศึกษาถึงหลักการความเชื่อในต่างประเทศโดยการศึกษาในวัดมหายานในระดับนานาชาติ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างด้านขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงความเชื่อ ในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งหลักพุทธธรรมของศาสนาพุทธฝ่ายมหายานในต่างประเทศ

ควรศึกษาแหล่งความรู้ด้านมหายานในต่างประเทศว่ามีการบริหารที่มีความแตกต่างจาก
ขั้นตอนทำความเข้าใจในประเทศไทย อย่างไร

ควรศึกษาการบริหารเพิ่มทั้งด้านหลักคำสอนพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน

อย่างไร

3. ปิซง ควรศึกษาถึงหลักการความเชื่อในต่างประเทศโดยการศึกษาในวัดมหายานในระดับนานาชาติ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างด้านขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงหลักความเชื่อในประเทศและต่างประเทศ พร้อมด้วยหลักพุทธธรรมของศาสนาพุทธฝ่ายมหายานในต่างประเทศ

๓. ศึกษาแหล่งความรู้ด้านมหานานในต่างประเทศว่ามีการบริหารที่มีความแตกต่างจาก
 ขั้นตอนทำความเข้าใจในประเทศไทย อย่างไร

ควรศึกษาการบริหารเพิ่มทั้งด้านหลักคำสอนพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน

อย่างไร

4. ประเพณีถือศีลกินเจ ควรศึกษาถึงหลักการความเชื่อในต่างประเทศโดยการศึกษาในวัดมหายานในระดับนานาชาติ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างด้านขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงหลักความเชื่อ ในประเทศและต่างประเทศ พร้อมด้วยหลักพุทธธรรมของศาสนาพุทธฝ่ายมหายานในต่างประเทศ

ควรศึกษาแหล่งความรู้ด้านมหายานในต่างประเทศว่ามีการบริหารที่มีความแตกต่างจาก
ขั้นตอนทำความเข้าใจในประเทศไทย อย่างไร

ควรศึกษาการบริหารเพิ่มทั้งด้านหลักคำสอนพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน

ควรศึกษาความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญในต่างประเทศว่ามีระบบการบริหารให้มีคุณภาพ
อย่างไร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปชุดนี้วิเคราะห์มาจากการศึกษาวิจัยการบริหารงานโรงเรียนความเชื่อ และ ศรัทธาการทำบุญของพระพุทธศาสนาในมหายานในประเทศไทย ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญ ควรวิจัยเรื่องความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญเถรวาท และมหายาน ในต่างประเทศ
2. ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญ ควรวิจัยเรื่องความเข้าใจจากศรัทธาสู่ปัญญาของพระพุทธศาสนาในมหายานในประเทศไทย
3. ความเชื่อ และศรัทธาการทำบุญ ควรวิจัยเรื่องเปรียบเทียบมหายานในประเทศไทย และต่างประเทศ เพื่อปรับในขั้นตอนการบริหารให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ดร.สุริยา แสงอินตา.(2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์มหายาน ในประเทศไทย. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสถียร พันธรังสี.(2534). พุทธศาสนาในมหายาน, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสถียร โพธิ์นันทะ.(2519). ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ ภาค 2. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เสถียรโกเศศ.(2531). ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง,
- องสรภณมธุรส (บัวเอ็ง).(2502). บรรพชาอุปสมบทวิธือนันทิกาย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหวิทยพานิชย์.
- คณะสงฆ์อนัมนิกายแห่งประเทศไทย.(2561). เจริญธรรมปัญญาสุสรณ์ พระมหาคณานันธธรรม ปัญญาธิวัตร (เจริญ กิ่งเจียวมหาเถระ). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- คณะสงฆ์อนัมนิกายแห่งประเทศไทย.(2560). ตำนานพระอนัมนิกาย (พระญาณ) พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง วอลเลย์บอล และ
ความพึงพอใจร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

A study of academic achievement in physical education subjects: volleyball
and Satisfaction with cooperative learning using LT techniques
of students in grade 5

ธีรกานต์ สิงโตหิน¹, คงศักดิ์ สังฆมานนท์²

Thirakan singtohin ¹, Khongsak Sangkhamanont²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College

E-mail : 620402320046@nmc.ac.th, Khongsaksang@yahoo.com

(Received : September 14, 2023 ; Edit : September 20, 2023 ; accepted : September 20, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียน และหลังเรียน 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล หลังการใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังกัดเขตพื้นที่อนุบาล) ตำบล นางรอง อำเภอ นางรอง จังหวัด บุรีรัมย์ ห้อง 5/3 จำนวน 28 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าสถิติ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล หลังการใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, พลศึกษา, วอลเลย์บอล, การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT

Abstract

The objectives of this research were to 1) study academic achievement in the physical education subject on volleyball. Using cooperative learning using LT techniques for primary school students. 5) Before studying and after studying 2) Studying academic achievement in physical education on the subject of volleyball. of 5th grade students using cooperative learning with the LT technique after studying compared to the criterion of 70 percent. 3) Study of satisfaction with physical education classes on the subject of volleyball. After using cooperative learning LT techniques for Grade 5 students, the research method used experimental research. The sample group used in this research was 5th grade students at Nangrong Kindergarten School. (Sangkhakrit Anusorn) Nangrong Subdistrict, Nangrong District, Buriram Province, Room 5/3, 28 people by cluster random sampling. The research tools include 1) learning management plan 2) academic achievement measurement form. Study 3) Satisfaction questionnaire Statistics used in data analysis include percentage, mean, and standard deviation. and data analysis by statistical testing.

The results of the research concluded that

1. Academic achievement in physical education subject: Volleyball. Using cooperative learning using LT techniques, the students in Grade 5 were higher after studying than before.

2. Academic achievement in physical education subject: Volleyball. By using cooperative learning using LT techniques for Grade 5 students, after studying above the 70% threshold, it is statistically significant at the .05 level.

3. Satisfaction with the physical education subject on volleyball. After using cooperative learning techniques, LT of Grade 5 students was at a high level.

Keywords: Academic achievement, physical education, volleyball, cooperative learning with LT techniques

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันได้มีการเน้นถึงสุขภาพประชาชนของประเทศและมุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย เล่นกีฬามากขึ้น เพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกายของประชาชนให้มีสุขภาพแข็งแรงและมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจและสังคม และจริยธรรม พลศึกษา เป็นเนื้อหาวิชาหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา เป็นสาระหนึ่งใน 8 สาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มสาระที่มีความหมายและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน โดยมุ่งพัฒนาพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านสาระความรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่จำเป็นที่ผู้เรียนต้องรู้ด้านการสร้างเจตคติและค่านิยมที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง การเคารพ ในสิทธิของผู้อื่น และกฎกติกาของสังคม เป็นต้น และด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติในการพัฒนาพฤติกรรม สุขภาพที่ยั่งยืน พลศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาโดยรวม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคม ด้วยการเข้าร่วมในกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา และกิจกรรมเหล่านั้นได้รับการคัดสรรมา เป็นอย่างดีแล้ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบ LT นี้ Johnson & Johnson เป็นผู้เสนอในปี ค.ศ. 1975 ต่อมาในปี ค.ศ. 1984 เขาเรียกรูปแบบนี้ว่า วัฏจักรการเรียนรู้ (Circles of Learning) รูปแบบนี้มีการกำหนด สถานการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนทำผลงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันเอกสาร การแบ่งงานที่เหมาะสม และการให้รางวัลกลุ่ม ซึ่งจอห์นสันและจอห์นสันได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบ LT จะต้องมียึดประกอบดังนี้ 1) สร้างความรู้สึกร่วมกัน (Positive Interdependence) ให้เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียนซึ่งอาจทำได้หลายวิธี คือ 2) จัดให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน (Face-To-Face Interaction) ให้นักเรียนทำงานด้วยกันภายใต้บรรยากาศ ของความช่วยเหลือและส่งเสริมกัน 3) จัดให้มีการรับผิดชอบในส่วนบุคคลที่จะเรียนรู้ (Individual Accountability) เป็นการให้นักเรียนแต่ละคนตั้งใจเรียนและช่วยกันทำงาน ไม่กินแรงเพื่อน ครูอาจจัด สถานการณ์ได้ด้วยการประเมินเป็นระยะ สุ่มสมาชิกของกลุ่มให้ตอบคำถามหรือรายงานผลการทำงาน สมาชิก ทุกคนจึงต้องเตรียมพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่ม 4) ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะสังคม (Social Skills) การ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี นักเรียนต้องมีทักษะทางสังคมที่จำเป็น ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การ สร้างความไว้วางใจ การสื่อสาร และทักษะการจัดการกับข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ 5) จัดให้มีกระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ให้กำลังใจซึ่งกัน และกัน และหาทางปรับปรุงการทำงานกลุ่มให้ดีขึ้น

โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังกัดเขตพื้นที่อนุรักษ์) ตำบล นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัด บุรีรัมย์ เป็น โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพลศึกษา เรื่อง วอลเลย์บอล ยัง พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนโดยตรงจึงต้องมีการนำรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนเข้ามาช่วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ การเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้ได้ผลงานกลุ่ม ในขณะที่ทำงานนักเรียนช่วยกันคิดและช่วยกันตอบคำถาม พยายามทำให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและทุกคน

เข้าใจที่มาของคำตอบ ให้นักเรียนขอความช่วยเหลือจากเพื่อนก่อนที่จะถามครู และครูชมเชยหรือให้รางวัลกลุ่มตามผลงานของกลุ่มเป็นหลักกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ แอล.ที LT จัดกลุ่มผู้เรียน เข้ากลุ่ม ละครความสามารถ (เก่ง - ปานกลาง - อ่อน) กลุ่มละ 4 คน ศึกษาเนื้อหาสาระร่วมกันโดยกำหนดบทบาทให้แต่ละคนมีหน้าที่ช่วยเหลือกลุ่มในการเรียนรู้ กลุ่มสรุปคำตอบร่วมกันส่งคำตอบเป็นผลงานของกลุ่ม ผลงานกลุ่มได้คะแนนเท่าไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนเท่ากันทุกคนในการทำกิจกรรมครั้งนี้ได้ใช้เทคนิคการเรียนรู้รูปแบบ แอล.ที LT (Learning Together)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง วอลเลย์บอล และความพึงพอใจร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาพลศึกษา กีฬาวอลเลย์บอล ยังค่อนข้างด้อยในเรื่องทักษะพื้นฐานของกีฬาวอลเลย์บอล ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้เห็นประโยชน์และคุณค่าของกีฬา วอลเลย์บอล ซึ่งเป็นกิจกรรมทางพลศึกษาที่เหมาะสมกับการนำมาเป็นสื่อในการพัฒนานักเรียน ในระดับประถมศึกษาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร และทำให้นักเรียนเรียนกิจกรรมพลศึกษา วอลเลย์บอลด้วยความสนุกสนาน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย โดยที่จะมีการพัฒนาการของนักเรียน คือ พัฒนาด้านความรู้ พัฒนาการด้านทักษะ และพัฒนาการทางด้านสังคมของนักเรียน ไม่ใช่มุ่ง แต่จะสอนและประเมินผลทางด้านทักษะเพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน

เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

1.3.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล หลังการใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังกัดเขตพื้นที่อนุรักษ์) ตำบล นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัด บุรีรัมย์ จำนวน 6 ห้อง มีนักเรียน จำนวน 228 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนางรอง (สังกัดเขตพื้นที่อนุรักษ์) ตำบล นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัด บุรีรัมย์ ห้อง 5/3 จำนวน 28 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง วอลเลย์บอล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา เรื่อง วอลเลย์บอล จำนวน 8 แผน
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษากีฬาวอลเลย์บอล แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาหลักการและรายละเอียดในด้านหลักการ โครงสร้าง อัตราเวลาสอน การจัดประสบการณ์ การวัดและประเมินผล

1.3 ศึกษาทฤษฎี หลักการ เทคนิครูปแบบวิธีการและเอกสารเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเบื้องต้นเพื่อให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกต ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา จุดประสงค์ การใช้ภาษา ความสอดคล้อง เหมาะสม

1.7 ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้คะแนนตามแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ ลีเคิร์ท 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เหมาะสมมาก	ให้	4	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เหมาะสมน้อย	ให้	2	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

1.8 นำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์ตัดสินผลการประเมินดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102-103)

- 4.51 - 5.00 เหมาะสมมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 เหมาะสมมาก
- 2.51 - 3.50 เหมาะสมปานกลาง
- 1.51 - 2.50 เหมาะสมน้อย
- 1.00 - 1.50 เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยมีค่าความเหมาะสมของแผนอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48

2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับร่างเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ

2.3 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม และประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2.5 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายมีค่าระหว่าง 0.32 – 0.68 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.21 – 0.57 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.96

2.6 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน อนุบาลนางรอง (สังกัดเขตพื้นที่อนุรักษ์) จำนวน 28 คน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 16

ข้อ ทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านการนำไปใช้ประโยชน์

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเบื้องต้นเพื่อให้ข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่

ปริกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับ

วัตถุประสงค์ ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.6 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.94

3.7 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปจัดพิมพ์เป็นฉบับ

สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้จนครบ 8 แผน

2. เมื่อสิ้นสุดการสอนแล้วผู้วิจัยนำคะแนนจากเครื่องมือวัดมารวมคะแนน และเทียบคะแนน ก่อนเรียนและหลังเรียน จากนั้นนำคะแนนหลังเรียนเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70

3. นำแบบประเมินความพึงพอใจให้นักเรียนประเมิน และมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์และเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test independent

2. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์เป็นร้อยละแล้วเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test one sample

3. นำแบบประเมินความพึงพอใจมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ แล้วแปลผลเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้

แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการเรียนรู้ทางการเรียนการอ่านจับใจความภาษาไทยเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน					
การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t
ก่อนเรียน	28	30	7.07	1.33	37.59
หลังเรียน	28	30	23.68	1.83	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดยใช้การจัดการเรียนรู้

แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70					
r	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คิดเป็นร้อยละ	ค่า t
2	30	23.6	1.83	78.93	2.01*
8					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล โดย

ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล หลังการใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล หลังการใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านเนื้อหา	4.22	0.93	มาก	3
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.28	0.86	มาก	2
3. ด้านครูผู้สอน	4.29	0.85	มาก	1
4. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.22	0.88	มาก	3
เฉลี่ย	4.25	0.88	มาก	

จากตารางที่ 3 แสดงว่าความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล หลังการใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.88) โดยด้านที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.85) รองลงมาคือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.86) และด้านที่มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านเนื้อหาและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.93), ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.88)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT เป็นวิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันทำให้เกิดความแปลกใหม่ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดความสนุกในการทำกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์กันกับเพื่อนในชั้นเรียนเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมไปถึงครูผู้สอนคอยดูแลให้คำปรึกษาตลอดการทำกิจกรรม มีการเสริมแรงทางบวก เช่น การให้คำชมเชย การให้รางวัลหรือคะแนนพิเศษ สำหรับกลุ่มที่มีผลงานดีเด่น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนนีพัฒน์ วรรณวิจิต (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมืองโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ชรินทร์ พุ่มบัณฑิต (2563) ได้การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (Learning Together: LT) สำหรับการเรียนการสอนวิชาการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางธุรกิจ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มประชากรที่ผู้สอนใช้เทคนิค การสอนแบบกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภริดา แก้วโต (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อสมการ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค Learning Together (LT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการ หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค Learning Together (LT) สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2 ผลจากแบบประเมินความพึงพอใจ

ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง กีฬาวอลเลย์บอล หลังการใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจาก การจัดกิจกรรมมีเนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่าย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องสนุกและน่าสนใจ และครูผู้สอนมีเทคนิควิธีการสอนทำให้เข้าใจในเนื้อหา ดูแลเอาใจใส่อยุ่กระตุนและให้กำลังใจคอยให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาระหว่างทำกิจกรรม มีการเสริมแรงทางบวก อีกทั้งนักเรียนยังมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักวิเคราะห์วางแผนในการแก้ปัญหาและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง จึงทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีส่งผลให้มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดา รุณี แก้วบุญเรือง (2560) ได้การวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค LT ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยการ จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ประกอบแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หาร ระคน ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชนินทร์ พุ่มบัณฑิต (2563) ได้การวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนโดยเทคนิคการสอนแบบร่วมมือ (Learning Together: LT) สำหรับการเรียนการสอนวิชาการคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรมทางธุรกิจ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในเทคนิค การสอนแบบกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ใน รายวิชาอื่นๆ หรือในระดับชั้นอื่นได้ เพราะสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. ครูผู้สอนสามารถใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้อื่นร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ได้ เพื่อผู้เรียนจะได้มีการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ในด้านความสามารถในการเรียนรู้และด้านอื่นๆ ร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้สนใจอาจศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะการคิด การ เขียน การอ่าน เป็นต้น
2. ผู้สนใจสามารถการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT กับนักเรียนระดับชั้นอื่นได้ หรือ ในเนื้อหาวิชาอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชันน์พัฒน์ วรณวิจิตร. (2561). **การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT ส าหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. ปริญญามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชนินทร์ พุ่มบัณฑิต. (2563). **การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ดารุณี แก้วบุญเรือง. (2560). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค L T ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภริดา แก้วโต. (2561). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องอสมการ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค Learning Together (LT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <https://edu.kpru.ac.th/math//contents/research/5.pdf> . เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2565.

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสื่อลามกกรณีการเผยแพร่ภาพสดลามกในสังคมออนไลน์ Legal Problems of Pornography Control : A Case Study on Pornographic Live Streaming Through Social Media

ปิยะพร ศรีวิชา

Piyaporn sriwicha

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

E-mail : psri97897@gmail.com

(Received : September 12, 2023 ; Edit : September 14, 2023 ; accepted : September 14, 2023)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการควบคุมสื่อลามกกรณีการเผยแพร่ภาพสดลามกในสังคมออนไลน์ จากการพัฒนาระบบแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชัน ที่สามารถเผยแพร่ภาพสดที่สามารถรับชมเหตุการณ์ต่างๆได้ทันที แต่ขาดการตรวจสอบถึงความเหมาะสมในส่วนเนื้อหา ส่งผลให้ประเทศไทยได้ตราบทบัญญัติสำหรับผู้กระทำความผิดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดในเรื่องการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 มาตรา 287/1 และมาตรา 287/2 ปัญหาสังคมที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรม พฤติกรรมเลียนแบบโดยเฉพาะเรื่องการใช้โซเชียล ทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อ เพิ่มปริมาณมากขึ้นทั้งเป็นผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดเอง

ผลการวิเคราะห์พบว่า แม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 และกฎหมายความผิดเกี่ยวกับการลามกอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 มาตรา 287/1 และมาตรา 287/2 แต่บทบัญญัติกฎหมายก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ที่คาดหวังไว้แต่อย่างใด เนื่องจากการขยายจำนวนพื้นที่และการพัฒนาระบบเผยแพร่ภาพและเสียงได้เพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชัน แพลตฟอร์ม ที่สามารถเผยแพร่ภาพและเสียง คลิปวิดีโอลามกซึ่งมีลักษณะผิดกฎหมายและศีลธรรมอันดี ขาดการตรวจสอบเนื้อหา ก่อนการเผยแพร่ภาพสดที่เป็นภาพลามกหรือภาพที่เข้าข่ายลามกนั้น ทั้งยังเป็นช่องทางที่ยากต่อการตรวจสอบและสกัดกั้น เนื่องจากกฎหมายที่มีไม่ครอบคลุมและเหตุผลบางประการในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลที่ไม่สามารถล่วงละเมิดได้

คำสำคัญ: ลามก ,เผยแพร่, ภาพสด

Abstract

This academic article aims to analyze the problems on controlling pornography in the case of pornographic live streaming through social media. Due to the development of platform systems and applications, people can watch live streaming programs instantly. However, the suitability of content has not been checked properly. As a result, Thailand has enacted the provisions for offenders and those involved in committing computer crimes according to the Computer-Related Crime Act B.E. 2550, Amendment No. 2, B.E. 2560, and according to the Criminal Code, Section 287, Section 287/1, and Section 287/2. Social problems that lead to crimes and imitative behaviors, especially about the shows cause the increasing number of children and youths to become both victims and offenders.

The analysis results showed that although Thailand has the Computer-Related Crime Act B.E. 2550, Amendment No. 2, B.E. 2560, and the act regarding pornography offences, according to the Criminal Code, Section 287, Section 287/1, and Section 287/2; the legal provisions are still unable to solve the problem in accordance with the expected intentions because the number of areas and the development of the audiovisual broadcasting system increase rapidly through forms of applications or platforms that can distribute pornographic images and sound clips which are illegal and immoral. The content of these kinds of medias are not properly checked before they were broadcasted through live streaming whether they are obscene or considered pornographic obscene. Additionally, these channels are difficult to be monitored and blocked due to the lack of comprehensive laws and some reasons regarding personal rights that cannot be violated.

Keywords : pornography, broadcast, live streaming

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับสื่อออนไลน์และใช้สื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ทำให้สื่อกลายเป็นสิ่งที่เข้าถึงง่าย และมีตัวเลือกมากมายซึ่งยากต่อการคัดกรอง เนื่องจากรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายหรือช่องทางที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ไม่จำกัดเพศ วัย อายุ ส่งผลให้สื่อออนไลน์กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ถูกนำมาใช้ต่อยอด ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมถึงการเผยแพร่ภาพและสื่อลามกต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย การไล่ปิดหรือปราบปรามสื่อลามก อาจจะไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากโซเชียลและแอปพลิเคชันที่สามารถส่งข้อความ ภาพ และคลิปวิดีโอ ที่มีการขายตัวและได้รับความนิยมอย่างมากตามพฤติกรรมของผู้บริโภค นำมาซึ่งปัญหาสังคมหลายประการ นำไปสู่การก่ออาชญากรรม การข่มขืน ล่อลวง การเปี่ยงเบนทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะเรื่องการโชว์ในแง่ของการควบคุมการเผยแพร่ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมี

การควบคุมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่อาจยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ ทำให้การเข้าควบคุมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ยังไม่มีประสิทธิภาพและอาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคเป็นประจำ ในส่วนกฎหมายที่ประเทศไทยมี บทบัญญัติกฎหมายที่เข้าควบคุมการแพร่ภาพผ่านสื่อออนไลน์ที่ค่อนข้างน้อย ยากต่อการตรวจสอบ ทำให้มีการใช้พฤติกรรมที่มีลักษณะส่อไปทางลามกอนาจารมากขึ้น มีการใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย ไม่เหมาะสม อาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ถูกต้องต่อผู้บริโภคและนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบและหากไม่มีกฎหมายที่ควบคุมการแพร่ภาพดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ซึ่งเป็นเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปที่ได้รับข้อมูลจากการใช้สื่อไปในทางเสริมสร้างอัตลักษณ์ออนไลน์ สร้างภาพและเลียนแบบพฤติกรรมค่านิยมที่ผิด

เนื้อหา

ปัญหาสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน กำลังเผชิญกับภัยและความเสี่ยงจากการใช้สื่อออนไลน์หลากหลายรูปแบบ ขณะเดียวกันกลไกกำกับดูแลความปลอดภัยในระบบสื่อยังก้าวไม่ทันตามความเปลี่ยนแปลงภายใต้สื่อยุคดิจิทัล จากผลสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ ปี 2565 ระหว่างเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม 2565 ในกลุ่มตัวอย่างอายุ 9-18 ปี จำนวน 31,965 คน เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ภัยและความเสี่ยงที่เด็กๆ ประสบขณะออนไลน์ รวมถึงการรับมือกับสถานการณ์ โดยมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย ร่วมกับ ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (COPAT) กรมกิจการเด็กและเยาวชน มีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้ เด็กไทย 81% มีแท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟนเป็นของตัวเอง และ 64% มีอินเทอร์เน็ตที่บ้าน wi-fi ที่บ้าน ซึ่งการมีแท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟนเป็นของตนเองนั้น ช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถนำไปสู่การเสพติดอินเทอร์เน็ตหรือเสี่ยงภัยออนไลน์เพิ่มมากขึ้น 40% ตามที่ DQ Institute ระบุไว้ใน Child Online Safety Index (COSI) report 2020 เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้งานอินเทอร์เน็ต พบว่า 28% ใช้อินเทอร์เน็ต 3-5 ชั่วโมงต่อวัน รองลงมา 25% ใช้อินเทอร์เน็ต 6-8 ชั่วโมง และ 23% ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตติดต่อกันหลายชั่วโมงต่อวันและต่อเนื่องเป็นเวลานานหลายเดือน อาจนำไปสู่โรคติดอินเทอร์เน็ต (Internet Addiction) ได้ โดย 55% ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการพักผ่อนหรือความบันเทิง เช่น ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกม รองลงมา คือ ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนหรือการทำงาน 29% นอกจากนั้นใช้เพื่อติดต่อกับเพื่อนฝูงหรือญาติมิตร ใช้ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ และใช้เพื่อรวมกลุ่มทำกิจกรรมตามความสนใจ และมีถึง 85% จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้โซเชียลมีเดียทุกวันหรือเกือบทุกวัน ยังพบข้อมูลที่น่าตกใจว่า เด็ก 36% มีประสบการณ์ถูกจีบในโลกออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นเด็กมัธยม โดยคนร้ายอาจพยายาม ทำให้เด็กเชื่อว่าตกหลุมรัก อยากคบหาเป็นแฟน ขอภาพลับ นัดพบ ละเมิดทางเพศ และถ่ายรูปข่มขู่แบล็กเมล ซึ่งเข้าข่ายเป็นพฤติกรรมการเข้าหาเด็กเพื่อละเมิดทางเพศ (Grooming) ที่ผู้ปกครองและทุกฝ่ายต้องระวัง และจากการสำรวจดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เด็กประถมปลายอายุประมาณ 10 ขวบ ถูกกรูม (groom) ถึง 12% ทั้งนี้ มีเด็ก 54% เคยพบเห็นสื่อลามกอนาจาร โดยในจำนวนนี้ 60% เป็นสื่อลามกอนาจารเด็ก ซึ่งมีเด็ก 7% เซฟเก็บไว้ ซึ่งจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง 3 เท่า เด็ก 4% ยังระบุว่าเคยถ่ายภาพ หรือ live โชว์ลามกอนาจารอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กมีความผิด

ตามประมวลกฎหมายอาญา โดยในผลสำรวจ พบอีกว่า เด็ก 11% ถูกคุกคามทางเพศ เช่น โดนคอมเมนต์เรื่องรูปร่างหน้าตา ขนาดของหน้าอกหรืออวัยวะเพศ ถูกขอให้พูดคุยเรื่องเพศ รับ-ส่งภาพหน้าอกหรืออวัยวะเพศ มีเด็ก 15% เคยทำ Sex Video Call ซึ่งเด็กประถมศึกษา 4-6 จำนวน 4% ระบุเคยถูกคุกคามทางเพศ และ 7% เคยแลกกล่องไอซ์สิว จึงเป็นที่น่าห่วงใยว่าเด็กอาจถูกอัดคลิปแล้วนำไปแบล็กเมลรีดทรัพย์หรือนัดพบละเมิดเพิ่มเติม จนนำไปสู่ปัญหาซึมเศร้าและอาจถึงฆ่าตัวตายในที่สุด นอกจากนี้ ในการสำรวจยังพบเด็ก 26% ถูกกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) 11% เคยเข้าเว็บไซต์ผิดกฎหมายหรืออันตราย 7% เล่นพนันออนไลน์ 18% จ่ายเงินเพื่อซื้อกล่องสุ่มในเกม (Loot Box, Gift Box, Lucky Box) ซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการพนัน และมี 5% เคยลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล หรือ คริปโตเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) จากผลการสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่า เด็กยังประสบปัญหาภัย สิ่งที่เด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่คือวุฒิภาวะ จึงทำให้ตกเป็นเป้าหมายในการคุกคามทางเพศออนไลน์ หรือถูกล่อลวงได้ง่ายกว่าออนไลน์อื่น ๆ ไม่ต่างจากผู้ใหญ่ เช่น เสี่ยงเสียชื่อเสียง ถูกติดตามคุกคาม หลอกให้ลงทุนผลตอบแทนสูง หรือโดนโกงซื้อสินค้า เป็นต้น

จากสถิติข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า แอปพลิเคชัน แพลตฟอร์มและเว็บไซต์ ได้รับการพัฒนาลักษณะให้มีรูปแบบที่ง่ายต่อการเผยแพร่ ไม่ถูกควบคุม ยากต่อการตรวจสอบ ง่ายต่อการที่จะเปิดเว็บไซต์ โดยไม่ต้องทำตามขั้นตอนกฎหมาย ทำให้สามารถหาและเข้าถึงได้ง่าย ไม่เพียงเท่านั้นเทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถถ่ายทอดสดหรือไลฟ์สดทางออนไลน์ได้ตลอดเวลาและมีผู้เข้าชมรวมถึงแสดงความคิดเห็นได้จำนวนมาก มีการส่งของขวัญที่ตีเป็นมูลค่าเงินหรือเรียกว่าง่ายๆ ว่าจ่ายเงินเรียลไทม์ได้ด้วย ยิ่งกลายเป็นช่องทางสำหรับคนบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมส่อลามกอนาจาร ปัจจุบันยังพบว่ามีกลุ่มเยาวชนไลฟ์สดโชว์เรือนร่างเพื่อแลกยอดไลค์หรือความนิยมและแลกของขวัญเงินทอง จนกลายเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์และเรียกร้องว่าให้มีการป้องปรามหรือต้องมีการตรวจสอบเซ็นเซอร์ แต่ดูเหมือนว่ายังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติเท่าที่ควร พฤติกรรมดังกล่าวกลับทวีมากขึ้น มีการไลฟ์สดลักษณะลามกอนาจารเชิญชวนเล่นพนันออนไลน์ นอกจากนั้นปัญหาส่อลามกอนาจารในประเทศไทย ยังพบว่ามีการทำความผิดที่ลักลอบเผยแพร่ส่อลามกผ่านเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียเป็นจำนวนมาก หลายครั้งมีการนำชื่อของดารา บุคคลมีชื่อเสียง และเน็ตไอดอล ไปแอบอ้างว่าเป็นคลิปหลุดของบุคคลดังกล่าวเจตนาทำให้เกิดความสนใจ เข้ามาดูคลิปวีดีโอในเว็บไซต์ของตนเองเพื่อสร้างยอดเข้าชม ซึ่งนอกจากผิดกฎหมายแล้วยังเป็นการบ่อนทำลายขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคมไปด้วย สำหรับการเผยแพร่ภาพและส่อลามกต่างๆ บนอินเทอร์เน็ตยังสามารถแพร่หลายไปสู่สังคมของประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ อย่างรวดเร็ว จึงต้องได้รับการแก้ไข เพราะยากที่จะควบคุมและป้องกัน ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานทางศีลธรรมรวมถึงเด็กและเยาวชนและมีแนวโน้มความรุนแรงของอาชญากรรมและการล่วงละเมิดทางเพศบนโลกออนไลน์ที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับช่องว่างทางกฎหมายและนโยบายในปัจจุบัน นำมาสู่ความพยายามในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและนโยบาย ในการคุ้มครองผู้เสียหาย แต่ยังขาดนิยามที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิดที่เกิดขึ้น เช่น คำว่า ลามก การเผยแพร่ การถ่ายทอดสดออนไลน์ ยังไม่มีการระบุเฉพาะเจาะจง ดังนั้นควรมีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับฐานความผิดนี้ให้ชัดเจนมากขึ้น

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการเผยแพร่ส่อลามกปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมส่อลามกกรณีการเผยแพร่ภาพส่อลามก แม้กฎหมายจะกำหนดให้มีความผิดเกี่ยวกับสิ่งลามก แต่การ

เข้าถึง รับชมสิ่งลามกยังสามารถเข้าถึงได้ง่าย เมื่อพิจารณาการถ่ายทอดสดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในสื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นไปในทิศทางที่ขาดการควบคุม พบการใช้คำหยาบหรือการแสดงลักษณะท่าทางหรือการแต่งกายหรือการพูดชักจูงให้ซื้อขายสินค้าที่มีความเสี่ยงว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และในบางกรณีได้นำสื่อสังคมออนไลน์มาเป็นช่องทางในการโฆษณาการพนันออนไลน์ และการกระทำความผิดอื่นๆ โดยปราศจากการควบคุมและการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสื่อลามกกรณีการเผยแพร่ภาพสดลามกในสังคมออนไลน์

ประเทศไทยมีกฎหมายในการควบคุมการเผยแพร่สื่อลามก ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) กำหนดความผิดที่เกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจารไว้หลายฐานความผิด การผลิต การครอบครอง การนำเข้า การส่งออกสิ่งลามกอนาจาร รวมถึงเผยแพร่สิ่งลามกอนาจารบนโลกออนไลน์ แต่ยังคงพบว่ามีกฎหมายเหล่านี้ ไม่ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่สื่อลามกแบบเป็นภาพสด จึงทำให้พบปัญหาอยู่หลายประการเกี่ยวกับความไม่ครอบคลุมการเผยแพร่ ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องคำนิยามคำว่า “ลามก” ทำให้เกิดปัญหาการตีความว่าอย่างไรจึงจะถือว่ามีลักษณะลามกจะให้ถือตามแนวคำพิพากษาฎีกาในเรื่องสื่อลามกตาม มาตรา 287 ประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ หรือ “ลักษณะลามก” เช่น ภาพเปลือยของเด็กอาจมองเป็นภาพที่น่ารัก น่าเอ็นดู ไม่เข้าข่ายภาพลามกอนาจารก็ได้ ภาพถ่ายเด็กเล็กแก้ผ้าอาบน้ำที่ถ่ายโดยพ่อแม่ ภาพโฆษณาเด็กใส่ชุดว่ายน้ำหรือชุดชั้นใน หรือภาพเด็กที่ใส่ชุดปกติแต่ทำท่าทางยั่วยุทางเพศถือว่าลามกด้วยหรือไม่ กล่าวคือ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่อธิบายถึงความหมายของสิ่งลามกอนาจารไว้ว่า “สิ่งลามกอนาจาร คือ ภาพ ข้อความ หรือวัตถุใดๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำทางเพศหรืออวัยวะเพศโดยแสดงในลักษณะน่าเกลียด น่าอัปยศในทางเพศ ยั่วยุการมรณ ไม่มีลักษณะของศิลปะอันแสดงถึงความงามหรือฝีมือของศิลปิน และแม้สิ่งนั้นจะมีได้ใช้ถ้อยคำหยาบคายก็จัดว่าเป็นสิ่งลามกอนาจารได้” จากคำพิพากษาศาลฎีกา สิ่งใดที่เข้าข่ายจะเป็นสิ่งลามกอนาจารได้ เช่น รูปโป๊, หนังโป๊ เป็นต้น ในขณะที่ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” มาตรา 1 (17) ประมวลกฎหมายอาญา กำหนดนิยามไว้อย่างชัดเจน ว่าหมายความว่า วัตถุหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นหรือเห็นถึงการกระทำทางเพศของเด็กหรือการกระทำทางเพศกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี โดยมีลักษณะสามารถสื่อไปในทางลามกอนาจาร เนื่องจากกฎหมายมีวัตถุประสงค์จะคุ้มครองเด็ก จึงมีการบัญญัติเป็นพิเศษต่างหาก

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (4) ไม่ได้ถูกนำไปใช้แค่กับเพียงผู้ผลิตเนื้อหาทางเพศบนสื่อออนไลน์เท่านั้น แต่กลับถูกนำไปใช้กับคดีเอกชัย หงส์กังวาน นักกิจกรรมทางการเมือง ที่โพสต์เล่าเรื่องราวประสบการณ์ทางเพศในเรือนจำ เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2560 ด้วย โดยคดีของเอกชัย ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายืนตามศาลชั้นต้น ลงโทษจำคุก 1 ปี โดยไม่รอลงอาญา โดยลักษณะเนื้อหาของโพสต์ที่เป็นเรื่องเล่าประสบการณ์ทางเพศในเรือนจำ ประกอบกับข้อความในโพสต์ เช่น “พี่ม่กให้หน่อยซิ” “พี่ดูห้วนมให้หน่อย” และ “พี่อยากเย็ดตุตพี่นะ” การโพสต์เล่าเรื่องดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการกระทำทางเพศหรืออวัยวะเพศโดยแสดงในลักษณะน่าเกลียด น่าอัปยศในทางเพศ ยั่วยุการมรณ แต่หากภาพเปลือยมีคุณค่าทางศิลปะ ไม่ได้ถูกนำเสนอในลักษณะที่ยั่วยุการมรณ จะถือว่าไม่ลามก เช่น ฎีกา 978/2492 รูปหญิงเปลือย

กายเฉพาะท่อน ส่วนโยนีถูกระบายให้ลบลือน เป็นรูปแสดงสุขภาพอนามัยของการอาบแดด สอนวิธีเขียนสัดส่วนความงามของร่างกาย ไม่น่าเกลียด ไม่อุจาดบัดสี ที่น้อมนำไปสู่ความผิดตามกฎหมายที่กำหนดไว้

2. ปัญหาการไม่มีการจำกัดวิธีการในการทำให้สิ่งลามก “เผยแพร่” โดยเฉพาะเจาะจง ปัจจุบันช่องทางเว็บไซต์และสื่อออนไลน์ต่างๆ มีจำนวนมากที่เป็นสื่อลามก ที่ปรากฏทั้งในลักษณะของเว็บโดยตรงหรือรูปแบบออนไลน์ หรือแอบแฝงมาในลักษณะออนไลน์อื่นๆ และยังไม่มีความหมายกำกับควบคุมโดยตรงอีกทั้งเว็บไซต์เหล่านี้ยังโฆษณาผ่านสื่อเพื่อเผยแพร่ ล่อลวงให้คนเข้าไปใช้บริการในหลายรูปแบบ รวมถึงการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารด้วย หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อประโยชน์ต่อบุคคลบางกลุ่มนั้น ไม่เผยแพร่ไปสู่สาธารณะชน ก็ย่อมยังไม่ถือว่าได้กระทำความผิดตามมาตรา 287 จึงส่งผลให้การขยายตัวของปัญหาการเผยแพร่ จำหน่ายและแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้สื่อลามกอนาจาร และการลามกอนาจารเด็กนั้นมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กรณีที่มีบุคคลผลิตคอนเทนต์ทางเพศเผยแพร่ทางเว็บไซต์ OnlyFans หรือเว็บไซต์อื่นๆ ไม่ว่าจะเรียกเก็บเงินถือเป็นผิดตามกฎหมาย แต่หากเป็นการครอบครองสิ่งลามกอนาจารเพื่อประโยชน์ทางเพศของตนเองหรือผู้อื่น (ที่ไม่ใช่สื่อลามกอนาจารเด็ก) ไม่มีความผิดตามกฎหมาย ตามหลัก “Adult and Alone” เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรา 287 ประมวลกฎหมายอาญา จะเห็นได้ว่าการครอบครองซึ่งสิ่งลามกอนาจารโดยทั่วไปนั้นไม่มีความผิดตามกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด แต่หากเป็นสื่อลามกอนาจารเด็ก เช่น การครอบครองหนังโป๊ที่มีผู้แสดงเป็นเด็ก แม้แค่ครอบครองไว้เฉยๆ ก็มีความผิดตามกฎหมาย และหากส่งต่อให้ผู้อื่น จะมีโทษหนักกว่าการครอบครอง การเผยแพร่ คำ หรือโฆษณาแหล่งสื่อลามกอนาจารเด็ก มาตรา 287/2 กำหนดไว้ความผิดเหมือนมาตรา 287 แต่มีข้อแตกต่างคือ วัตถุที่กระทำ คือ สื่อลามกอนาจารเด็ก ทั้งนี้กฎหมายยังกำหนดให้มาตรา 287/2 มีโทษที่หนักกว่ามาตรา 287 นอกจากความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ส่วนพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14 (4) ยังกำหนดว่าการนำข้อมูลซึ่งมีลักษณะลามกอนาจารเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้ เป็นความผิด ทั้งนี้ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (4) ไม่ได้ถูกนำไปใช้กับผู้ผลิตเนื้อหาทางเพศบนโลกออนไลน์เท่านั้น แต่กลับถูกนำไปใช้กับคดีเอกชัย หงส์กังวาน นักกิจกรรมทางการเมือง ที่โพสต์เล่าเรื่องราวประสบการณ์ทางเพศในเรือนจำ เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2560 ด้วย โดยคดีของเอกชัย ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษายืนตามศาลชั้นต้นลงโทษจำคุก 1 ปี โดยไม่รอลงอาญา โดยลักษณะเนื้อหาของโพสต์ที่เป็นเรื่องเล่าประสบการณ์ทางเพศในเรือนจำ ประกอบกับข้อความในโพสต์ เช่น “พี่ม่กให้หน่อยซิ” “พี่ดูห้วนมให้หน่อย” และ “พี่อยากเย็ดตุตพี่นะ” การโพสต์เล่าเรื่องดังกล่าว แสดงให้รู้หรือเห็นถึงการกระทำทางเพศหรืออวัยวะเพศ โดยแสดงในลักษณะที่น่าเกลียด น่าอับอายในทางเพศ ยั่วยุกามารมณ์ แต่หากภาพเปลือยมีคุณค่าทางศิลปะ ไม่ได้ถูกนำเสนอในลักษณะที่ยั่วยุกามารมณ์ จะถือว่าไม่ลามก เช่น ฎีกา 978/2492 รูปหญิงเปลือยกายเฉพาะถัน ส่วนโยนีถูกระบายให้ลบลือน เป็นรูปแสดงสุขภาพอนามัยของการอาบแดด สอนวิธีเขียนสัดส่วนความงามของร่างกาย ไม่น่าเกลียด อุจาดบัดสีที่น้อมนำไปสู่ความใคร่ทางกามารมณ์ จึงไม่ใช่ภาพลามกอนาจาร ด้วยแนวคำพิพากษาที่กล่าวมาข้างต้น หากเป็นภาพโป๊เปลือย สื่อไปในทางยั่วยุกามารมณ์ จะส่งผลให้ภาพนั้นไร้คุณค่าทางศิลปะไปโดยปริยาย

ทั้งนี้แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายทั้งในส่วนของกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติอยู่แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีช่องว่างทางกฎหมายอยู่ ประกอบกับสื่อสังคมออนไลน์ที่ควบคุมดูแลได้ยากมากขึ้น ขาดความเข้มงวดมากพอ และการขาดจรรยาบรรณของผู้ประกอบการหรือผู้ให้บริการซึ่งมุ่งเน้นแต่จะแสวงหาผลประโยชน์ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนยังคงเป็นปัญหา และนำไปซึ่งผลเสียที่จะตามมาในอนาคต การรับหรือส่งสารใดๆ ไม่ว่าจะ เป็นภาพเคลื่อนไหว ไม่ว่าจะ เป็นภาพของผู้กระทำหรือของบุคคลอื่นนั้น ย่อมกระทำได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลาย เนื่องจากการรับเอาค่านิยมของต่างชาติและแรงจูงใจ ที่เป็นค่าตอบแทนสูง จึงทำให้จำนวนผู้กระทำผิดในรูปแบบนี้ เพิ่มขึ้นอย่างสูง และอัตราของอายุผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์นั้นก็มีแนวโน้มมากขึ้น ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีช่องว่างสำหรับมาตรการควบคุม เพื่อลดปัญหาการใช้งานในสื่อสังคมออนไลน์อย่างผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม ควรกำหนดฐานความผิดของ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14 (4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ เพื่อไม่ให้มีความทับซ้อนกับความผิดฐานเผยแพร่สิ่งอันลามก โฆษณาหรือโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งอันลามก ตามมาตรา 287 และความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก ไม่ว่าจะ เป็นการส่งต่อสื่อลามกอนาจารเด็ก ตามมาตรา 287/1 และการค้า แจกจ่าย เผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็ก ตามมาตรา 287/2 การกระทำความผิดฐานควรครอบคลุมทั้งทางสื่อสิ่งพิมพ์ วิทย์ และทางอินเทอร์เน็ต และเมื่อเป็นวิธีการทางอินเทอร์เน็ต ย่อมเข้าข่าย เป็นการ “นำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ” ทำให้การกระทำความผิดหนึ่งครั้งสามารถเป็นความผิดทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287, 287/1, 287/2 และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14 (4)

3.ปัญหาการควบคุมการถ่ายทอดสด(ไลฟ์สด)ภาพลามกผ่านสื่อออนไลน์ กล่าวคือการถ่ายทอดสดผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย คือการแสดงถึงพฤติกรรมถ่ายทอดสด การเล่าเรื่อง หรือรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ผู้ถ่ายทอดซึ่งสามารถถ่ายทอดได้อย่างอิสระด้วยเทคโนโลยีการจัดเก็บข้อมูลหรือเทคโนโลยีการสื่อสาร สามารถเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ทันที รวดเร็ว ปัจจุบันจะเห็นว่ามีการโพสต์ภาพผ่านโซเชียลเพื่อเรียกยอดไลค์ แทบจะกลายเป็นเรื่องปกติในสังคมออนไลน์ อาจจะเพื่อประโยชน์ทางการค้าขาย เพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์ หรือ คนที่มีคนติดตามมากๆ อาจได้สปอนเซอร์สนับสนุน สินค้าบริการต่างๆฟรี มีการเพิ่มยอดการกดไลค์ กดแชร์ กดติดตาม ด้วยการสร้างกลยุทธ์ เพื่อเรียกยอดไลค์ เพิ่มยอด Follow อาจจะด้วยการโพสรูป ไปเปลือยหรืออนาจาร การถ่ายทอดสดการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น เหตุการณ์ที่มีลักษณะเป็นภาพอุจาด ข้อความ รูปภาพที่สื่อไปในทางลามกอนาจาร การถ่ายทอดสดเหตุการณ์ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความรุนแรง รวมถึงเนื้อหาในเชิงลบที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน ความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากการถ่ายทอดสดทั้งแบบภาพและเสียง สามารถทำได้ในทันทีไม่ผ่านการกลั่นกรองหรือตรวจสอบเนื้อหา อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมการลอกเลียนแบบ ทั้งนี้ จากพระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 กฎหมายที่มีผลต่อการจัดการปัญหาเรื่องสื่อลามกในระบบคอมพิวเตอร์โดยมาตรา 14 นั้นได้กำหนดความหมายไว้ 5 ลักษณะความผิด ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ 1) เป็นการแสดงข้อมูลอันเป็นเท็จ ทุจริต หลอกลวง 2) เป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับความมั่งคั่งและความปลอดภัยของประเทศชาติ 3) เป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับ ความมั่นคงหรือก่อ

การร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา 4) เป็นการแสดงข้อมูลอันมีลักษณะลามก ที่ประชาชน เข้าถึงได้ 5) เป็นการเผยแพร่ ส่งต่อข้อมูล ที่รู้แล้วว่าเป็นความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด

ดังนั้น การกำหนด “เนื้อหาการถ่ายทอดสด” ว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับสิ่งลามก เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ เสียง ข้อมูลจำลอง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ รูปภาพ ตลอดจนวัตถุอื่นใด กำหนดรูปแบบการกระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งลามกไม่แบ่งแยกจากช่องทางการกระทำความผิดออนไลน์หรือออนไลน์ออกจากกันและจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และความผิดเกี่ยวกับลามกอนาจารเด็กและการหาประโยชน์จากเด็กโดยมิชอบตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 287 มาตรา 287/1 และมาตรา 287/2 เป็นหลัก และมีการบัญญัติถึงการกระทำความผิดการเผยแพร่ภาพสตั๊ดลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ เพื่อป้องกันปัญหาการลอกเลียนในสิ่งที่ผิดกฎหมาย สร้างค่านิยมของเลียนแบบการกระทำในลักษณะดังกล่าวหรือการกระทำความผิดซ้ำ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการควบคุมเผยแพร่สื่อลามกผ่านสื่อออนไลน์ และวิธีการมาตรการในการป้องกันปัญหาการเผยแพร่สื่อลามกผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเห็นได้มากของสังคมไทยในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มอัตราจำนวนของปัญหานี้มากขึ้นในระยะยาว เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การเข้าถึงสื่อลามกนั้นง่ายมากขึ้น ดังนี้

1.กรณีค่านิยมความหมายคำว่าลามกให้ชัดเจนเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการตีความและการใช้บังคับกฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังทำให้ผู้ที่จะนำข้อมูลใดๆเข้าสู่ระบบเพื่อการเผยแพร่ได้ทราบถึงความชัดเจนของการกระทำนั้นด้วย

2.กรณีการเผยแพร่อาจจะต้องนำใช้ระบบเทคโนโลยีที่ตรวจสอบสื่อหรือแสดงใบอนุญาตก่อนเริ่มทำการเผยแพร่ภาพในทุกกรณี โดยหน้าที่ในการตรวจสอบสื่อดังกล่าวจะต้องมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายเพื่อให้ทุกแพลตฟอร์ม จะต้องดำเนินการตรวจสอบใบอนุญาตก่อนทำการเผยแพร่ทุกครั้ง หากสามารถทำได้เช่นนี้ จะทำให้การเผยแพร่และใช้สื่อสังคมออนไลน์ของประเทศไทย มีการควบคุมให้อยู่ในกรอบที่ถูกต้อง และไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของผู้บริโภค และเป็นการสร้างสมดุลระหว่างสิทธิผู้บริโภคและสิทธิของผู้ประกอบการ ที่มีความเหมาะสมเพียงพอผ่านการควบคุมของรัฐ และยังทำให้การจัดระเบียบของรัฐมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย รวมถึงการนำภาพลามกหรือ เข้าข่ายในทางลามกออกมาเผยแพร่ด้วยตนเอง หรือผู้ประกอบการ โดยมีการแลกเปลี่ยนกันเป็นจำนวนเงิน หรือในรูปแบบของวัตถุที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ ผ่านทางช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ โปรแกรมสนทนาออนไลน์ รวมไปถึงแอปพลิเคชันแพร่ภาพสดต่างๆเกี่ยวกับสื่อลามกผ่านสื่อออนไลน์นี้ ล้วนแล้วเป็นปัจจัยหลักอีกหนึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาภัยสังคม อาทิ การก่ออาชญากรรม การข่มขืน ล่อลวง การเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่งที่ต้องการ การแก้ไขอย่างเร่งด่วน

3.กรณีการควบคุมการถ่ายทอดสด หรือการนำเข้าวีดีโอเข้าสู่ระบบสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการควบคุม ควรกำหนดให้บุคคลใดที่มีความประสงค์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ไม่ว่าในช่องทางใด

เพื่อการใดจะต้องขอใบอนุญาตเป็นผู้ประกาศหรือเป็นผู้เผยแพร่เนื้อหาข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ แต่อย่างไรก็ตามการให้ขออนุญาตใบอนุญาตในลักษณะดังกล่าวจะมุ่งใช้เฉพาะกิจกรรมแพร่ภาพทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความประสงค์ในทางพาณิชย์ หรือมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมจำนวนมาก หากเป็นการแพร่ภาพเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลหรือประโยชน์ในทางราชการก็ไม่จำเป็นต้องขอใบอนุญาตในการเผยแพร่ใบอนุญาตดังกล่าว จะต้องมีการนำไปใช้เชื่อมโยงเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนในการเผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ ซึ่งหากไม่มีใบอนุญาตดังกล่าว แพลตฟอร์มจะต้องไม่อนุญาตให้มีการเผยแพร่ภาพ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีกฎหมายเพื่อควบคุมกิจกรรมบางอย่างบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่อาจเป็นการละเมิดต่อสิทธิของเด็ก ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มีมาตรการกลั่นกรองข้อมูลวีดีโอ ภาพถ่าย การไลฟ์สดหรือการเผยแพร่ภาพและเสียง ที่มีลักษณะลามกหรืออนาจาร ตรวจสอบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งกำหนดหน้าที่ให้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ต้องตรวจสอบเนื้อหาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมและติดตามลบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการลามกอนาจาร และจะต้องรายงานไปยัง ต่อพนักงานอัยการหรือศาล ในด้านเนื้อหาควรให้ความสำคัญ มีการจัดแบ่งประเภทของสิ่งลามก โดยสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ 1) สิ่งลามกประเภทธรรมดา และ 2) สิ่งลามกประเภทร้ายแรง 1) สิ่งลามกประเภทธรรมดา หมายถึง เนื้อหาที่เข้าข่ายลามกอนาจาร เช่น ภาพการมีเพศสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศอื่นๆ ซึ่งต้องไม่มีลักษณะการใช้ความรุนแรงหรือกระทำทารุณ หรือมีเด็กและเยาวชนเป็นผู้แสดง

ส่วนการเข้าถึงสิ่งลามกประเภทธรรมดาทั้งหมด ควรใช้เกณฑ์อายุ ในการจัดแบ่งการเข้าถึงสิ่งลามกภายใต้หลักคิดที่ว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่ควรเข้าถึงสิ่งลามกได้ ดังนั้น การเสนอ การโฆษณา หรือทำให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงสิ่งลามกได้ มีความผิดตามกฎหมาย การกำหนดกฎหมายรูปแบบนี้ ก็จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีระบบการจัดเรท จัดหมวดหมู่ หรือระบบยืนยันตัวตนตามมา เพื่อคุ้มครองเด็กไม่ให้เข้าถึงสิ่งลามกได้ ตามหลักเกณฑ์ในกฎหมาย กรณีสิ่งลามกประเภทร้ายแรง คือกรณีที่สิ่งลามกนั้นมีลักษณะการใช้ความรุนแรงหรือทารุณ หรือแสดงถึงการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์ รวมไปถึงสิ่งลามกที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเป็นผู้แสดง สิ่งลามกประเภทนี้ จะถูกห้ามครอบครอง เสนอ หรือโฆษณาเด็ดขาด แม้ว่าผู้ที่ครอบครองจะเป็นผู้ใหญ่ก็ตาม หากฝ่าฝืน จะมีความผิด เปิดช่องให้ผู้ใหญ่ครอบครองสิ่งลามกประเภทธรรมดาได้ แต่ถ้าเป็นสิ่งลามกร้ายแรง จะต้องห้ามเผยแพร่ต่อสาธารณะหรือครอบครองโดยเด็ดขาด การกำหนดให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงสิ่งลามกไม่ว่าจะธรรมดาหรือร้ายแรงก็ตาม ส่วนในฝั่งผู้ผลิตเนื้อหาทางเพศ หากเนื้อหานั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่มีผู้แสดงเป็นเด็ก ก็สามารถทำได้ไม่มีความผิด กำหนดให้ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์จะต้องมีมาตรการป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้และตรวจสอบให้แน่ใจว่าเนื้อหาที่ถูกนำเข้าแพลตฟอร์มต่างๆ ไม่เป็นการละเมิดกฎหมายด้วยระบบ AI ในเบื้องต้นก่อน เช่น ภาพและเสียงที่เผยแพร่ มีการเปิดเผยจุดซ่อนเร้น หรืออวัยวะเพศ ให้ระบบ AI ตรวจจับพบและส่ง ระบบคอมพิวเตอร์ประมวลผลว่าเป็นสิ่งลามกหรือไม่ หากไม่ก็สามารถเผยแพร่ได้ หากเป็นก็ให้ส่งเจ้าพนักงานตรวจสอบอีกครั้ง หากไม่เป็นการเผยแพร่ได้ หากเป็นก็ให้ปิดกั้นและให้ผู้เผยแพร่ใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อพนักงานอัยการหรือศาลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2557). “กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2”. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: พับลิชชิ่ง จำกัด.

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. (2552) “คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ”. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

เอกสารอื่นๆ

ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

ออนไลน์ <https://www.bangkokbiznews.com/tech/gadget/1052522>

<https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/113123-isranews-284.html>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ผลงานวิชาการของวัดคณะสงฆ์มหานิกายฝ่ายอนัมนิกายในประเทศไทยสู่สาธารณชน และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ แก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา นิติศาสตร์ ศีลธรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น

ขอบเขตการตีพิมพ์

"วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหานิกาย" รับผิดชอบในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา นิติศาสตร์ ศีลธรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น

การส่งต้นฉบับส่งต้นฉบับ

เอกสารพร้อมไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word และ Pdf มาที่ email : suriya5179@hotmail.com และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ วัดธรรมปัญญารามบางม่วง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม

ติดต่อสอบถามได้ที่ ดร.สุริยา แสงอินตา

เกณฑ์การตีพิมพ์/รูปแบบการตีพิมพ์

1.บทความ ที่ส่งมาเพื่อเผยแพร่ต้องเป็นบทความที่อยู่ในขอบเขตที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงานหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

2.การพิมพ์ต้นฉบับ จะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ จัดพิมพ์แบบหน้าเดียว กระดาษพิมพ์ ขนาด A4 (8.5x11 นิ้ว) จำนวนไม่เกิน 13 หน้า ใช้รูปแบบ Word ตัวอักษร TH SarabunPSK 14 Point

3.การตั้งระยะขอบ ให้ตั้งเป็นประเภทระยะขอบ เพื่อการเย็บเล่มหนังสือ บน 2.54 ซม., ล่าง 2.54 ซม., ซ้าย 3.00 ซม. ขวา 3.00 ซม., หัวกระดาษและท้ายกระดาษ, จากขอบ หัวกระดาษ 1.5 ซม., ท้ายกระดาษ 1.5 ซม., การใส่เลขหน้า ให้ใส่ด้านบนขวา โดยใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

4.ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

4.1 ชื่อเรื่อง/บทความ ชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยท์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.2 ชื่อผู้เขียนบทความ ระบุชื่อผู้เขียน ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ตัวหนา ไว้ด้านขวาหน้ากระดาษ

4.3 สังกัดผู้เขียน ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วม (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ไว้ที่ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง ไว้ด้านขวาหน้ากระดาษ พร้อมระบุอีเมลผู้เขียน ที่ติดต่อในการส่งบทความ

4.4 บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยท์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 300 คำ เนื้อหาในบทคัดย่อ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยท์

4.5 คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำสำคัญ 2-4 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยท์ ตัวหนา

4.6 เนื้อหา (Content) หัวข้อชิตด้านซ้ายกระดาษและใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวหนา ส่วนเนื้อหาในแต่ละหัวข้อใช้อักษร TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 พอยท์ มีรายละเอียดดังนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

วิธีดำเนินการวิจัยระบุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แต่ละขั้นตอนควรเขียนให้กระชับและเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม

ผลการวิจัยระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์อย่างกระชับ ซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ

อภิปรายผลการวิจัยระบุประเด็นที่สำคัญของผลการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิง หรือเชื่อมโยงทฤษฎีและงานวิจัยสนับสนุน

ข้อเสนอแนะ ระบุรายละเอียดข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.7 ตาราง (ถ้ามี) ใช้ตารางแบบเส้นคู่ ให้ระบุคำว่า “ตารางที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า Table

4.8 ภาพ (ถ้ามี) รูปภาพประกอบบทความ ควรบันทึกไฟล์รูปภาพ เป็นนามสกุล JPEG. ให้ระบุคำว่า “ภาพที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure

4.9 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบ APA โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์และเลขหน้า ดังตัวอย่างรูปแบบ การอ้างอิงในเนื้อหา ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

4.10 เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบ APA (American Psychological Association style) ดังตัวอย่างรูปแบบ การอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบ ถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิง เอกสารมีรายละเอียด ดังนี้

5.ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

5.1 หนังสือ

ผู้เขียน 1 คน

(สำราญ ศรีคำมูล, 2549: 1)

(Bill, 2549: 6)

ผู้เขียน 2 คน

(สำราญ ศรีคำมูล และสนิท วงศ์ปล่อมหิรัญ, 2560 : 31)

(John and David, 1984 : 12)

ผู้เขียน 3 คน

(สนิท วงศ์ปล่อมหิรัญ และคณะ, 2559 : 22)

(John Dewey, et al., 2000 : 9)

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559 : 10-15)

(Ministry of Education, 2019 : 4)

การอ้างอิงในเนื้อหา (การอ้างอิงเอกสารสองทอด)

*โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบัท (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทธ ไกยวรรณ, 2543 : 9) ได้ความเชื่อมั่น...

**ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรรณสูตร, 2538)...

5.2 งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2549 : บทคัดย่อ)

(อาทิตย์ ชูชัย, 2557)

(Watson, 1990)

5.3 รายงานการประชุม

(นฤมล ชุ่มเจริญสุข, 2557 : 20)

(Anan Srita, 1990 : 45)

5.4 วารสาร

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2557 : 76-85)

5.5 หนังสือพิมพ์

(สมศรี หาญอนันตสุข, 2550 : 7)

(Krishman, 2007 : 1)

5.6 จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

5.7 โสตทัศนวัสดุ

(กฤตสุชิน พลเสน, 2555)

5.8 ซีดีรอม

(อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร, 2543)ฯ

(Social Science Index, 1999)

5.9 การสัมภาษณ์

(ไชยา เรื่องดี, 2560, มกราคม 14)

(Born, 1990, June 15)

5.10 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

(สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554)

(Kenneth, 1998)

หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(ชุม, (นามแฝง), 25 ตุลาคม 2542)

(ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, 2550)

เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www)

(ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ม.ป.ป.)

(Ministry of Education, 2005)

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

6.1 ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยการอ้างอิงภาษาอังกฤษ การเคาะเว้นวรรค 1 ครั้ง ในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้เขียน ให้ขีดเส้นเข้าไป 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. หรือประมาณ 7 ตัวอักษร แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บรรทัดแรกของเอกสารอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษด้านซ้าย 3.00 ซม. บรรทัดที่สอง และบรรทัดต่อไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. เช่น

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, บุญเรือง ศรีเหรียญ และอุษา คงทอง. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาองค์ประกอบ ความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 16 (1), 76-85.

6.2 ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิงหนังสือ

ผู้เขียน 1 คน

สมพงษ์ ชุมาก. (2548). กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ยุทธ ไถยวรรณ. (2548). วิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

Wilson, K. (2007). Smart choice. 2nd ed. London : Oxford University Press.

ผู้เขียน 2 คน

ยุทธ ไถยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2555). พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายศ. (2542). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. and Kahn, J. V. (1986). Research in Education. 5th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

ผู้เขียน 3 คน

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2547). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.

อวยพร พานิช และคณะ. (2548). ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sadlack, R. G., et al. (1992). Social Reserch : Theory and Methods. Chestnut : Hill Enterprises.

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.

ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก, 1-24.

งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

สุชาติ อ่อนสร้อย. (2559). การศึกษาวิเคราะห์วัดตบ 7 ในคัมภีร์ขุททกนิกายธรรมบท. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

พวงเพชร พลทอง และคณะ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

Kasemsri, K. (2005). Participatory Communication in City Radio FM 96.0. Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate Kasetsart University.

วารสาร

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, บุญเรือง ศรีเหรียญ และอุษา คงทอง. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 16 (1), 76-85.

หนังสือพิมพ์

สมศรี หาญอนันทสุข. (2550, มิถุนายน 26). รัฐธรรมนูญใหม่จะสร้างมิติใหม่ให้สังคมพุทธ. มติชน, 7.

Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding soft-esteem. Bangkok Post, 1.

จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). ท่องเที่ยวสงขลา. [แผ่นพับ]. สงขลา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

Research and Training Center on Independent Living. (1993). Guidelines for reporting and writing about people with disabilities. Lawrence: Research and Training Center on Independent Living.

โสตทัศนวัสดุ

กฤตสุขิน พลเสน (ผู้บรรยาย). ปรัชญา. [แถบบันทึกเสียง]. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

ซีดีรอม

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. (2543). [CD-ROM]. Available : ฐานข้อมูลไปดูให้เต็มตาแล้วค่าความเป็นไทย. [2544, มิถุนายน 23].

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available: UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2554). รูปแบบการเขียนบรรณานุกรม. [Online]. Available: http://library.bu.ac.th/help/libmanuals/other/write_APA_Thai.pdf. [2555, กุมภาพันธ์ 19].

Abell, S.K. (2002). Science teacher education: An international perspective. [Online]. Available : <http://ebook.Sprinkerlink.com/Search/Search Result.aspx>. [2005, August 20].

วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Kenneth, I. (1998). A Buddhist response to the nature of human rights. Journal of Buddhist Ethics. [Online]. 2, (9). Available: <http://www.cas.psu.edu/Jbe/twocont.html>. [2006, August 12].

หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ชุม. (นามแฝง). (2542, ตุลาคม 25). บุญของคนไทย ใน ไทยรัฐ. [Online]. Available: <http://www.thairath.co.th>. [2542, ตุลาคม 25].

ศธ. ยุติ การถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, (2550, มิถุนายน 23). ใน ไทยรัฐ. [Online]. Available: <http://www.thairath.co.th>. [2550, ตุลาคม 30].

เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www)

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (ม.ป.ป.). การจัดการศึกษาทางไกล. [Online]. Available: <http://www.nectec.or.th/eourseware/cai/0015.htm>. [2550, สิงหาคม 1].

Ministry of Education. (2005). The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries. [Online]. Available: <http://www.nectec.or.th/eourseware/cai/0015.htm>. [2006, June 1].

การสัมภาษณ์

ไชยา เรื่องดี. (2560, มกราคม 14), ผู้ช่วยอธิการบดี, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์.

Born, Q. (1990, June 15). President, Standard University. Interview.